ANTONII DE HAEN

S. C. R. A. MAIESTATI A CONSILIIS AVLICIS, ET ARCHIATRI, MEDICINAE IN ALMA ET ANTIQVISSIMA VNIVERSITATE VIENNENSI PROFESSORIS PRIMARII, PLVRIVM ERVDITORVM SOCIETATVM SOCII

DE MAGIA LIBER.

LIPSIAE

SVMPTIBVS I. P. KRAVS BIBLIOPOLÆ VIENNENSIS.

1775.

EMINENTISSIMO PRINCIPI

ANTONIO EVGENIO VICE-COMITI

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO,

ANTONIVS DE HAEN.

*Medicas meas qualescumque lucubrationes **Tibi, Cardinalis eminentissime,** dicare ausus fui, & partim quidem quod non in solis medicis, verum etiam in divinis codicibus, in sacrosanctæ Ecclesiæ doctrina, inque fontibus theologicis, haud omnino oscitanter versarentur; quorum*

ſine ope aut intelligere, aut exponere eum, qui de Magia faciendus erat, ſermonem, æque vane, quam arroganter, ſuſcepiſſem: partim quod occaſio nulla videretur oportunior Tibi *ſinceras meas de* Tua *erga me humanitate, benevolentia, familiaritate, atque exiſtimatione, gratias publice teſtificandi.*

Morem

Morem porro iis pene cunctis familiarem, qui Summis in Ecclesia, Reve publica Viris, suos dicant, dedicantque labores, in condignas illis laudes exspatiandi, tenuior hæc mea dedicatio minime imitabitur; cum quod laudum humanarum sis osor acerrimus, tum quod ad Tuas, *Eminentissime*

 Eccle-

Ecclesiæ Princeps, *laudes, pro dignitate celebrandas, non mea rauca tenuique fistula, sed tuba grandisona foret opus. Vale & ultra merita amare me perge.*

Dabam Viennæ XIV Kal. Oct. MDCCLXXIV.

PRÆ-

PRÆFATIO.

Materiei pertractationem edo, cujus vel titulus ipſe forſan offendet; ſiquidem poſt toties recuſam Magiam, poſt acres adeo, & ſerias, de eadem vel exiſtente, vel non exiſtente lites, eo demum nunc vergit complurium ſapientum opinio, ut neque unquam extitiſſe, neque hodie extare, imo neque exiſtere poſſe, hæc ars deteſtanda videa-

tur. Eoque magis, quod ipſa hæc negans Opinio, ad tranquillitatem Rei publicæ conſervandam, tutiſſima multis appareat, & ad innumera iudicia iniqua, rogosque immeritos præveniendos, aptiſſima.

Si hæc opinio veritati niteretur, digna profecto foret, quam ulnis amplecteremur ambabus, quam roſtris unguibusque defenderemus. Nullus ultra Magiæ rumor, nulla Magorum atque Sagarum ſuſpicio foret; æterna tandem oblivione ſepelirentur criminalia eccleſiaſticorum, politicorumque tribunalium acta, omnino numeroſa, quæ non niſi in judicum

dicum opprobrium, univerſique generis humani dedecus, extare dolemus.

Minime vero huius erit felicitatis & vſus hæc eadem opinio, ſi illi, qua ſine ſtabile nihil, Veritas deſit. Et qui extantem credunt, qui Omnipotentis Dei honori ac majeſtati, Eccleſiæque autoritati, detrahi per inficiantem ſententiam arbitrantur, ſuam utique vindicabunt; veritique ne, ſi opinio negans invaluerit, alicubi terrarum impune exerceatur Magia, metuque pœnarum ſoluta increbreſcat, nullum non movebunt lapidem, ut quidquid hac in quæſtione & verum, & demonſtra-

tum habetur, clara in luce collocetur. Vtinam modo demonſtrari ſic Magia poſſet, ut quæ in tribunalibus per negantem ſententiam nunc ſuppreſſa creduntur, non videantur in innocentium detrimentum repullulare! Vtinam ea eſſet hujus demonſtrationis vis, ut maleficorum rumorem, atque ſuſpicionem, longe certius ſuffocaret, quam hucusque oppoſita ſententia potuit! Porro hoc factu impoſſibile eſſe nullus video, quin perfici facili negotio feliciter reor poſſe.

Exemplum hic liceat ex medicina petere, & ad melancholicorum me convertere gentem. Centeni

teni centenos mihi morbos, quibus impeti ſe conqueruntur, enarrant tanta emphaſi, tamque ſerio, ut ni admiſero, iraſcantur; ni credidero, inhumanum me appellent ineptumque Medicum. Nihil interim mihi compertius eſt, quam quidquid hæc quæribunda plebs omnis effutit, aut totum, aut pro parte ſaltem, non niſi luxatæ Phantaſiæ eſſe progeniem. Alterutra proinde ineunda mihi via eſt: vel enim, quo unico ictu præſcindam totum, veram melancholiam negabo; vel ſic melancholiam ipſis admittam, ut deſinere diſcant eadem abuti. Si viam elegerim priorem, veritati detraham, cum vera

vera melancholia nihil certius existat, meosque imaginosos homines, quibus vera melancholia in confesso est, potius agam in furorem: posteriorem autem viam si prætulerim, morbum melancholicum, eumque polymorphum, illis dabo, & explicabo; ne vero explicita ipsis veritate abutantur, blando prudentique sermone conabor vim imaginationis paulatim infirmare, inque curæ spem erigere, sic ut ipsi tandem quantum melancholiæ vere existentis amplificatione a vero aberrarint, sibique nocuerint, velint nolint fateantur.

Hunc

Hunc in modum Magiam tractare, & oportet, & mihi animus eſt. Exiſtere eandem reor. Probare id conabor ſic, ut ad ſuperſtitionem, atque credulitatem hominum diminuendam, & demum tollendam, longe efficacior hæc demonſtratio futura ſit, quam unquam ab ejusdem negatione ſperari potuiſſet. Multa quidem promitto, ſed promiſſi vadem habeo, eumque eximium, Virum reverendum *Fredericum Spee*, qui ineunte Sæculo XVII. diverſis in locis Sagarum nonnullas ad rogum usque concomitatus eſt. De hoc autem *Ieſuita* egregio quædam hic memorare oportet.

Edidit

Edidit anno 1631. ſuppreſſo nomine Libellum 459. paginarum in 8. cui Titulus: *Cautio criminalis, ſeu de proceſſibus contra ſagas liber, ad Magiſtratus Germaniæ, hoc tempore neceſſarius, tum autem Conſiliariis et Confeſſariis Principum, Inquiſitoribus, Iudicibus, Advocatis, Confeſſariis Reorum, Concionatoribus, ceterisque lectu utiliſſimus.* Poſuit autem pro epitome, ſive ſumma, totius libri verba *Salomonis* Eccl. III. v. 16. vidi ſub ſole in loco judicii impietatem, & in loco juſtitiæ iniquitatem. Tum & ex *Pſalmo II. v. 10.*

Et

Et nunc Reges intelligite: erudimini, qui judicatis terram.

Liber hic magnæ famæ in *Germania* fuit, aſt, quod miremur, adeo in vicina *Gallia* exiguæ, ut neque *Ludovicus Moreri in Dictionario Edit. 1740.* nec ejus editum anno 1749. *Supplementum*, Autorem, ejusque Librum, cognoverint. Æternæ vero memoriæ eundem ſacravit eruditiſſimus Vir *G. G. Leibnitz*, *Eſſay de Theodicée No. 96. 97. Edit. Amſt. 1747. Tom. I. pag. 158.* „Hujus egregii „viri, Autoris quippe Libri cui „titulus: *Cautio criminalis* &c. „me-

„ memoria, ait *Leibnitzius*, grata
„ adhuc debet esse eruditis, judi-
„ cioque præditis viris. Multæ
„ famæ ejus opus fuit, pluresque
„ in linguas conversum. Rescivi
„ a magno Electore *Moguntiæ* . . .
„ hunc Rev. Virum cum tempore
„ rabiei in Magos esset in *Fran-*
„ *conia*, horumque plures esset ad
„ Rogum usque comitatus, quos
„ eo crimine immunes esse cense-
„ ret, tanta in eos pietate com-
„ motum fuisse, ut ea etiam tem-
„ porum iniquitate, in qua ejus-
„ modi testimonium periculo non
„ vacabat, hunc librum, ast ano-
„ nymum, ederet; qui profuit
„ profecto multum, mentemque

„ sic

„ſic mutavit huic . . . Electori, „ut, vix autoritatem adeptus, ne „qui ultra cremarentur, inter- „dixerit, imitatoresque habuerit „Duces *Brunopolenſes*, maximam- „que Principum ac Magiſtratuum „*Germaniæ* partem.“ Liber *LII Capita*, ſeu *Dubia* continet, quæ eum in modum reſolvit Autor, ut neceſſe ſit utriusque Fori Iudices, qui moderato animo hæc pervolvunt, de eo plane convinci, *quod cuicumque ſive accuſantium, ſive accuſatorum de Magia examini, ſit ſuperſedendum, donec facti major probabilitas, ac fere certitudo, conſtiterit aliunde.* Hæc quoque magni *Eſtii* ſententia erat, de

de quo Viro plura in Operis mei tertia parte.

Porro ſi hic Liber, *Leibnitzio* teſte, plures Eccleſiæ, Reique publicæ Principes, ac Magiſtratus, ſic illuſtravit, ut Iudicum Inquiſitorumque ſuperſtitioni, præoccupationi, avaritiæ, ac rabiei in Sagas indomabili, frenum injicientes, rogos pene extinxerint omnes; id profecto non fecit, quod omnem negaret magicam artem, ſed quod contra Religionis, autoritatis, & experientiæ cujuscumque Viros, eandem ſic exiſtentem affirmaret, *ut citra temeritatem*, *ac præpoſteri judicii notam*, ut ait, *negari non poſſet*.

Qua-

Quapropter in Ecclesiæ ac Reipublicæ emolumentum optandum foret, ut ipsum hunc *Spei* Librum Reges omnes, ac Magistratus universæ *Europæ*, in suam singuli Linguam verti, & singulis Tribunalibus in normam agendi, quam ultra citraque pergere nefas, traderent. Cessarent brevi digni nostri Autoris exclamationes, quod *sub Sole* cum Salomone *vidisset in loco judicii impietatem.*

At vero si tam præclarum sit *Spei* opus, inquiet quis, cur aliud nunc Publico obtruditur? Inanis omnino videtur ac superfluus esse labor. Haud ita putaverim. Iam fere sesquialtero sæculo *Spei* ossa

tegit humus, memoriaque Viri, quæ in Tribunalibus debuiſſet æterna eſſe, ita periit, ut per Acta Criminalia, ipſi longe poſteriora, utrum vel ipſe, vel ejusdem Libellus, unquam lucem viderint, aliæ Regiones dubitarent. Suppreſſa quidem ſuperſtitio Iudicum, non deleta; damnata illorum avaritia, non eradicata fuit. Suprema Poteſtate ad hæc iterum obdormiſcente, vitia hæc repullularunt, *Speanos*que ſuffocarunt labores. Plane invitus hoc demonſtro. Sæculum forte elapſum erat, quod laudatus *Moguntinus* Elector *Ioan. Phil. de Schoenborn*, tunc vero adhuc *Hyperbolenſis* Epiſcopus, omni

Saga-

Sagarum examini *Hyperboli* ſuperſedere juſſiſſet, ac Magicos interdixiſſet Proceſſus; quando anno 1749. die 21. Menſis Iunii, *Maria Renata*, ſeptuagenaria, Veſtalis *Vnterzellenſis*, ut Saga, *Hyperboli* combuſta eſt. Quid porro inde? Repullulanti malo, funditus æternumque eradicando, credi ceptum eſt in *Italia*, & ſenſim alibi, nihil potentius fore, quam omnis Magiæ negationem; utpote, qua conceſſa, omnis Maleficorum accuſatio, omnis eorundem combuſtio, ſponte fatiſcerent. Hic nunc eſt rerum ſtatus: tota de Magia quæſtio ex eo conſideranda eſt. Quantacumque lau-

de *Speauum* opus ornavi, quantumcumque emolumentum ex eodem merito expecto, non ex æquo nunc & abusus Magiæ tollet, & eandem docebit existentem; id quod conjungi oportere utrumque superius ostendi ab illis, quibus Magiam refringere animus est.

Dico itaque, quam hic oppugno opinionem, præterquam quod citra injuriam erga DEUM, Sanctissimamque nostram Religionem, defendi posse vix videatur, plane nihil probare, cum nimium probet. Nimis in confesso apud eruditos, haud sane paucos, est hanc diabolicam artem existere: indubitatis experimentis cum Do-

cti,

cti, tum Indocti, idem per omnia Sæcula agnoverunt: ipsique Iudices, quorum furorem taxavimus, ad ejusmodi extrema nunquam pervenissent, nisi aliquando veros Maleficos indubiis deprehendissent argumentis. Neque enim inter *Sprengeri*, *Institoris*, *Delrii*, aliorumque deliramenta, fidem ac veritatem nonnullarum Historiarum inficias facile ibis. His ergo si omnem Magiam injuria neges, mox extravagari, & quod graviter in uno fallaris, neque ullam in ceteris fidem mereri, certo videbere: sic ut quo Magiam pertinacius negaveris, eo sis eosdem redditurus obstinatiores. Verita-

tem enim perſuadere conaris, negando veritatem; quosque de Veritate rei convincere ſtudes, his ipſius originationem negas. Qualisnam hic perſuadendi modus? Quæ ſpes unquam convincendi? Simplex Veritas eſt, nec ſe defendi unquam erubeſcit, nec mutilata defendi amat. Verum itaque fac homines intelligant: ex vero clare perſpecto, qui obfuſcarint contaminarintque illud, quot falſa, incerta, atque indecora, illi commiſcuerint, quot Victimas innocentes furori ſuo mactarint, quis eundem corrigendi, evitandique ſit modus, fac intelligant, & convincantur.

Hic

Hic demum meus erit Magiam tractandi modus, ad quem nonnulla experientia me duxit. Erat mihi, una cum *Ill. L. B. Van Swieten*, ab Aug. noſtra Imperatrice ac Regina datum in mandatis, ut tres feminas, Rogo, quod Sagæ haberentur, damnatas, ejusque juſſu ex *Croatia* in meum Noſocomium ductas, an veræ Sagæ eſſent, nec ne examinaremus. Nos ambo de Magia exiſtente convicti, has feminas hoc crimine immunes eſſe judicavimus; easdem proinde ut innocentes, & munificentiæ regiæ ſuæ participes, ſuis ædibus familiisque Auguſta reſtituit. Aptos pro-

fecto nos ad hoc examen non mutilata, ſed integra veritas reddidit, & ut ejusmodi millenas abſolveremus, optavit. Fatendum interim eſt intricatum ſæpe negotium eſſe, gravemque, ac nonnunquam multiplicem eſſe quæſtionem, quæ haud a ſuprema duntaxat poteſtate, ſed & a Rev. Eccleſiaſticis, atque privatis hominibus, Medico proponatur; ita ut haud omnino mediocrem oporteat eum in hac materie operam locare. Hac de cauſa eandem ab incunabulis repetii, & veritatem rerum integram per omnia ſequutus, ad poſtremam hanc ætatem perduxi; a *Rev. Patre Spee* in eo diſſimilis, quod

quod ille iis ſcribens temporibus, quibus pauci exiſtebant, qui Magiam negarent, eandem non probavit, ſed ut demonſtratam præſuppoſuit: ego vero in eam incidens temporum conditionem, in qua Opinio negans cum vulgatior ſit, tum expurgandis Tribunalibus ineptior, ſic Magiam propono, ut primum quid veri in ea ſit, tam aperte, ac fuſe, quam forte fecerit quiſquam, exponam; & deinde ex hoc capite rite probato, omnem ſuperſtitionem, quamcumque temerariam ſuſpicionem, omnem in putatitios Magos, Sagaſque immanitatem, ac furorem, averruncem; ſic tamen ut

ſi ra-

ſi rariore caſu alicubi ejusmodi execranda impietas committeretur, ea contra Divinarum, Eccleſiaſticarum, ac Politicarum Legum intentionem, impunitate minime gauderet, qua gaviſura foret, ſi Opinio negans praedominaretur.

ORDO

ORDO OPERIS.

EXORDIVM.

PARS I.

CAPVT I.

CAPVT II.

CAPVT

PARS III.

CAPVT I.

CAPVT II.

CAPUT III.

De

DE MAGIA.

PARS I.

PROOEMIVM.

Magiæ ſpecies, ac ſingulæ ſpeciei definitio. Motæ de eadem exiſtente, vel non exiſtente lites. Operis diviſio.

Tres quæſtiones ſunt, quæ & ad *Theologiam* potiſſimum, & pro parte ad *Iurisprudentiam* propius ſpectare, quam ad *Medicinam*, videntur; quibus nihilominus intermiſceri etiam Medicos haud perraro oportet.

Ac Prima quidem hominum a Dæmone obſeſſorum eſt: hanc, qua Medicus, ſolvere conatus ſum *Rat. Med. Tom. XV. Cap. IV.* Altera Magiam ſpectat; quæ hoc Opere pertractatur. Tertia novorum miraculorum examinat veritatem: de hac tertia forte poſtea, ſi Deus dignetur conſervare vitam viresque.

Magia, Goëtia, Theurgia, diverſa nomina ſunt, diverſam aliquando, ſæpe eandem, habentia ſignificationem. Videatur hic contra *Porphyrium Platonicum* S. Pater *Auguſtinus, Lib. X. de Civ. Dei Cap. IX.* de *Moyſis* miraculis loquens: „Hæc, inquit, & „alia multa huiuscemodi, fiebant ad „commendandum unius Dei veri cul„tum, & multorum, falſorumque pro„hibendum. Fiebant autem ſimplici „fide, atque fiducia pietatis, non in„cantationibus, & carminibus, nefariæ „curioſitatis arte compoſitis, quam vel „*Ma-*

„*Magiam*, vel deteſtabiliore nomine „*Goëtiam*, vel honorabiliore nomine „*Theurgiam*, vocant: qui quaſi conan„tur iſta diſcernere, & illicitis artibus „deditos *alios damnabiles*, quos & Ma„leficos vulgus appellat (hos enim ad „*Goëtiam* pertinere dicunt,) *alios autem* „*laudabiles* videri volunt, quibus *Theur„giam* deputant; cum ſint utrique riti„bus fallacibus Dæmonum obſtricti, ſub „nominibus Angelorum.“

In Edit. Op. Aug. Veneta anni 1764. adjecta hæc nota eſt: „*Goëtia* genus „Magiæ eſt, quæ fit per excitationem „mortuorum, ſic dicta a planctu circa „ſepulcra. *Theurgia* vero, quaſi *divi„na operatio*, appellatur ea, qua Dii, „ſeu Dæmones, certis ſacrificiis & ce„remoniis, Paganorum opinione bonis, „invocantur.“

Ne autem nominum & horum, & aliorum, continua repetitione ſermo-

nem tædiosum reddam, confusumque Lectorem, *Magorum*, *Divinatorum*, *Pythonum*, *Augurum*, *Sagarum*, *Strigum*, & quæ plura id genus sint, nomine eos appellabo, qui quodam, quod ajunt, sive implicito, sive explicito pacto, cum Angelo prævaricatore inito, res nonnullas, DEO permittente, perpetrant, quæ vires excedunt humanas; seu in emolumentum Mortalium, seu in eorundem detrimentum: qualia narrantur esse Morbos hominibus pecudibusque aut inferre, aut auferre; quid rescire a mortuis; excitare, moderari, auferre Ventos, Tonitrua, Fulgura, Grandines, Pluvias; annunciare futura; per aëra nunc imaginarie, nunc vere, vehi a Diabolo; impedire consummationem Matrimonii; indicare res perditas; infanda cum Dæmone exercere, & quæ plura talia.

Vnde

Vnde primum quæritur an deteſtanda ejusmodi Ars, hoc definita modo, *Vere* extet?

Veros Magos dari, eo quo explicui ſenſu, affirmant plurimi, multi autem negant: quod autem in hoc mirabile, utrique, & qui affirment, & qui negent, iisdem argumentis, eodem fonte ſcaturientibus, probari, atque ipſo ſole clarius evinci, ſuam ſinguli ſententiam ſtatuunt. Vtriusque Teſtamenti pagina ſcilicet; Divina & Apoſtolica Traditio, & Eccleſiæ univerſæ ſive in Conciliis adunatæ, ſive per ſuas Apoſtolicas traditiones inſtructæ, ſive ſua per orbem univerſum unita Patrum, Doctorum, ac Theologorum voce loquentis, ſententia; Hiſtoria omnium ſæculorum; ipſorum demum cum Iudicum teſtimonium, tum accuſatorum ſive confeſſio, ſive negatio, fundamenta argumentandi utrisque præbent.

Desperandum profecto hic foret, nisi & in Theologicis, in Physicis, & in Medicis, visum jam pluries esset, ut eorum, qui iisdem armis instructi manus consererent, alter alterum vinceret, ac justam de hoste victoriam reportaret. Igitur quid Scriptura Sacra, quid Traditio, quid Historia profana, experientiaque docuerit eos, qui affirment, prima Parte sollicite inquiram. In Parte altera quid cuncta hæc sacra, profanaque adminicula eis, qui veram Magiam negent, persuaserint. In tertia denique, audita parte utraque, judicium discretis sapientibusque Lectoribus relinquam.

PRI-

PRIMÆ PARTIS
CAP. I.

Argumenta illorum, qui Magiam, nunc descriptam, vere existentem contendunt; ac primo quidem ea, quæ ex utroque Codice Sacro petuntur.

§. I.

In referendo eo, quod ex S. Scripturæ *Vulgata editione* affertur, operæ pretium erit textus origines consulere, ne qua aut offensio, aut negligentiæ accusatio sit. Magiam enim & Catholici negarunt, & Acatholici: *Vulgatæ* priores acquiescunt, posteriores minime. Hinc usui venit nunc mihi, in quod juvenis haud mediocrem operam locavi, Linguarum Orientalium studium, quodque proinde diu inter ceteras lucubrationes semisepultum, ad incudem revocavi.

Primus Locus S. Scripturæ invenitur *Libr. Exodi Cap. VII & VIII.* Cum *Aaronis* virga in Colubrem mutata esset, *vocavit autem Pharao Sapientes & Maleficos: & fecerunt etiam ipsi, per incantationes ægyptiacas, & arcana quædam, similia.* Cum *Moyses* & *Aaron* Aquam in sanguinem mutassent, *Feceruntque similiter Malefici ægyptiorum incantationibus suis.* Cum iidem sancti Viri Ranas produxissent, *Fecerunt autem & Malefici per incantationes suas similiter, eduxeruntque Ranas super terram Ægypti.* Cum tandem *Moyses* & *Aaron* Sciniphes produxissent, *Feceruntque similiter Malefici incantationibus suis, ut educerent sciniphes, & non potuerunt ... & dixerunt Malefici ad Pharaonem: Digitus Dei est hic.*

Nomina hæc tria in textu hebraico חֲכָמִים, מְכַשְּׁפִים & חַרְטֻמִּים Incantatores, Magos, Genethliacos, Præstigiato-

giatores, promiſcue ſignificant. Quod autem hic legitur *feceruntque ſimiliter*, ſcriptores, qui Magiam negant, cenſent ſic intelligendum eſſe, quod Magi non idem per omnia, ut *Moyſes*, & *Aaron* fecerint, ſed quid, quod utcumque videretur ſimile eſſe: textus hebraicus ubique tamen habet: וַיַּעֲשׂוּ כֵן *& fecerunt ſic*, *ut Moyſes & Aaron*. Apparet ergo Magos, DEO permittente, auxilio Diaboli, et Serpentes ſeu Dracones, & Ranas, non creatas a Diabolo, ſed eius ope raptim collectas, exhibuiſſe *Pharaoni*, ut indurarent cor eius: Aquas vero *recenter effoſſas*, & necdum rubras, (fluvius enim Nilus, eiusque Rivi, nec non omnia ſtagna, *Moyſis* & *Aaronis* opera jam rubuerunt penitus, & putruerunt,) rubro quoque colore infectas putidasque, *Pharaonis*, *Ægyptiorum*que adſtantium oculis, ac naribus, adpoſuiſſe:

quæ autumamus eo modo & rubra & putrida ne a ſummo quidem præſtigiatore, Phyſices ac Chemiæ etiam ſumme gnaro, unico momento, perque Regnum univerſum, praeſtari poſſe.

Quod ſi quem ſuſpicio hic tenet ac ſi, ad Magorum firmiſſimam aſſertionem, & *Pharao* Rex, & *Ægyptiaci* Aulici, Proceresque, ſe Serpentes, ſe Ranas, ſe Aquas colore rubras, atque odore putridas, vehementi vi imaginationis videre credidiſſent, qualem vim imaginationis *Paracelſus* olim, & ſuo ſæculo *Baco Verulamius*, & hoc ſæculo *Andreus*, ſtatuerunt, de qua poſtea latius; negamus huius poſſibilitatem. Et quidem Primo ſtatuimus: ut vis firmiſſimæ huiusmodi, indelebilisque Imaginationis, aliquem inter mortales occupet, oportere eundem hominem Nervis tenerrimum eſſe, nec per omnium ſæculorum exempla tantæ imagi-

imaginationis vim non nisi in paucis eorum, quos Hypochondriacos, Hystericasque, Medicina vocat, animadversam esse. Adeoque rogamus qua autoritate, quave ratione vere physica, statuere audeant, quod & raro, & in perpaucis duntaxat, per tot sæcula observatum est, id universam gentem cum hypochondriacam, tum ab Hypochondria remotissimam, tantopere invasisse, ut inter tot hominum milliones ne unicus quidem extaret, qui Regem, qui Regni proceres, populique Duces, de fuco monuisset? Secundo. Si *Ægyptios*, a puero ad senem usque, vis adeo enormis imaginationis excœcasset, ut Serpentes, Ranasque, quæ non aderant, adesse crederent; utque Aquam colore, odoreque carentem, & rubram & putrem vocarent; cur non continuavit hæc imaginationis vis, a Magis in cæteros propagata, ut æque sciniphes

phes jam ſe videre, quemadmodum olim ranas, ſerpenteſque, ſibi fortiter imaginarentur? præſertim cum Magi nunc idem, quod prius, molirentur, tentarentque ſciniphes producere? Tertio. Si rariore caſu Atrabiliarii hominis Phantaſia eousque læſa eſt, ut, quod minime adeſt, juret adeſſe, idemque velit ſingulis perſuadere; eius profecto mens nullis aliis ideis, hanc delentibus, aut per longum tempus, aut per omnem vitam, occupari conſuevit: incredibilis imaginationis vi ſerpentes ſe videre univerſa *Ægyptus* rata, mox oblita ſerpentum, non niſi Aquas rubras putresque videt, olfacitque; brevique poſt, ac ſi nunquam aut ſerpentum, aut mutatæ aquæ ideam concepiſſet, nunc nihil niſi Ranas contuetur. An unquam Ὑποχονδριακοτάτων idea eiusmodi obfirmata, brevi tempore in aliam, æque fortem, convertatur,

tatur, noviſſe illos oportuiſſet, qui mœſti laborum recordantur, quos ad mutandam Hypochondriacorum phantaſiam læſam fruſtraneos quondam admoverunt. Nec dicant debiliorem ideam fortiore pelli, adeoque ideam ſerpentum deletam ab ea aquarum; hanc iterum a ſuperveniente idea Ranarum; nam, fatentibus ipſis, prima ſerpentum idea non potuit niſi invincibilis eſſe: ergo quod de altera tertiaque fabulantur, ſuis ipſorum principiis adverſatur.

Si vero ſint, qui putent, Magos neque produxiſſe aut ſerpentes, aut mutatas aquas, aut Ranas veras; neque easdem imaginationi *Pharaonis*, Ægyptiorumque, repræſentaſſe; ſed potius eorum oculos ſic faſcinaſſe, ac ſi revera talia viderent; his dico *primo* eiusmodi explicationem Verbo divino adverſari, quod dicit, repetitque, Magos non phantaſtico apparatu, ſed ipſa ſua natura

tura vere exiſtentia animalia produxiſſe: quid enim clarius exprimere textus poſſet? *Eduxeruntque Ranas ſuper terram Ægypti.* Qui Magiam negantes hiſtorias ſimiles referunt in ſuis ſcriptis, ea utuntur prudentia, ut addant *hoc vel illud contingere viſum eſſe; Magos hæc vel illa ignaræ plebi, vel phantaſtico homini, falſo perſuaſiſſe:* Verbum Dei ſimplicius enarrat Magos hæc feciſſe, Magos feciſſe quæ *Moyſes* cum fratre feciſſet, *Magos eduxiſſe Ranas ſuper terram Aegypti.* Reſpondeo *ſecundo* quemadmodum qui, ut ſcopulum evadant, in alterum impingentes nihil lucrati fuerunt, ita quoque qui ne fateantur Magos ſimilia produxiſſe, præferunt ſic eiusmodi poteſtatem Diaboli, in phantaſiam omnium vaſti huius Regni incolarum, ut poſtmodum, urgentibus aliis argumentis, hanc poteſtatem totam negent: unde eorum inconſtantia

tia nihil hic probat, ut in parte altera conſtabit.

Concludimus itaque ex hoc textu, Dei juſtiſſimo judicio permiſſum Angelis prævaricatoribus fuiſſe, ut ipſorum opera Magi quædam efficerent, quæ ſuperarent vires humanas; haud vero ultra *tertiam Ægypti* plagam: ad *quartam* enim, & ſequentes ſex, viſum Deo fuit hanc ipſis negare poteſtatem.

§. II. Cenſemus Magiam veram deſignari *Deuteronomii* Libri Cap. XIII. *Si ſurrexerit*, inquit Deus, *in medio tui Prophetes, aut qui ſomnium vidiſſe ſe dicat, & prædixerit ſignum atque portentum, & evenerit quod locutus eſt, & dixerit tibi: Eamus, ut ſequamur Deos alienos, quos ignoras, & ſerviamus eis: non audies verba Prophetæ illius, aut Somniatoris: quia tentat vos Dominus Deus veſter, ut palam fiat*

utrum

utrum diligatis eum. Prophetes quippe ille, vel Somniator, Dei operatione, & revelatione, futura vaticinabatur, eaque vera, quibus Deus populi ſui erga ſe fidem probare volebat. Sed de hac difficili quæſtione, quomodo Magi futura, quæ Deo ſoli nota, vere vaticinari queant, latius poſtea.

§. III. Legitur *Deuteronomii Cap. XVIII. v. 9. Quando ingreſſus fueris terram, quam Dominus Deus dabit tibi, cave ne imitari velis abominationes illarum gentium: nec inveniatur in te qui luſtret filium ſuum, aut filiam, ducens per ignem, aut qui ariolos ſciſcitetur, & obſervet ſomnia atque auguria, nec ſit maleficus, nec incantator, nec qui Pythones conſulat, nec Divinos, nec quærat a mortuis veritatem . . . Gentes iſtæ, quarum poſſidebitis terram, augures & divinos audiunt.*

In

In Hebræo eſt: *Nec inveniatur in te tranſire faciens filium ſuum, & filiam ſuam in igne, divinans divinationes.* Divinationes, קְסָמִים vel in bonam ſumuntur, vel in malam partem. In bonam *Ezech. XXI. v. 21.* & *Prov. XVI. v. 10.* ſignificantes *ſagacitatem,* & veluti *ab oraculo ſapientiam:* in malam vero, & Deo abominabilem, ut hic. *LXX interpretes* habent quoque *μαντευομένος μαντεῖαν, divinans divinationem,* idque diverſimode: eſt enim Ἀξινομαντεία, divinatio per ſecurim aut aſciam: Ἀϛρομαντεία, quæ eſt ex Aſtrorum contemplatione futurorum prædictio: Βελομαντία, ſeu Ῥαβδομαντία, quam *Scapula* ex *B. Hieron. in Cap. 21. Ezech.* exponit id Divinationis genus eſſe, ubi mittuntur ſagittae in Pharetram, et commiſcentur inſcriptae nominibus ſingulorum, ut videatur cujus ſagitta exeat, & quæ prius

civitas debeat expugnari. Νεκρομαντεῖον, vel Νεκρομαντεία, Vaticinatio ex evocatis mortuis. Reſponſum quod inferorum umbræ evocatæ de futuris reddunt. Ὀιονωμαντεία, Vaticinium ex auſpiciis, ſeu ex avibus. Πυρομαντεία, Ignifpicium. Στερνόμαντις, ex cujus pectore Dæmon reſponſa dat. Ψυχομαντεῖον, Locus ubi animæ ſacrificiis evocatæ reſponſa dabant conſulentibus. Hæc ſemel explicanda erant, ne continuo in ſequentibus ea repeteremus. Quod autem *Divinans divinationes* in noſtro textu pravis fuerit abominandisque artificiis uſus, arguit data mortis a Deo ſententia. Redeamus ad textum hebraicum.

Præſtigiator מְעוֹנֵן *Buxtorſius* in hoc nomen exponit ejus ſignificationem, ut hominis, qui mira dexteritate oculos ſpectantium eludit: verum ſecundum *Aben-Eſra*, & *Rabbi Salomonem*, explicat

plicat magis in malam partem, ut qui ex nubibus, tempeſtate, & aſtris, prophetam agit; & quidem prava vel arte, vel intentione; cum occidere ejusmodi *Præſtigiatorem* Deus jubeat.

LXX habent: Κληδονιζόμενος, ominatus. Codex *Alexandrinus*: καὶ κληδονιζόμενος, Et ominatus. *Scapulæ* Augur eſt, *Schrevelio* Ariolus. LXX autem Interpretes vocem מְעוֹנֵן in malam partem accepere: nec mirum, cum mortis pœnam illi indixerit Deus. Ut profecto mirer hanc vocem ab iis, qui negant Magiam, in bonam partem accipi pro Pantomimo, ſive geſticulatore.

Et Augur וּמְנַחֵשׁ accipitur in malam partem pro *augurari pravo artificio*, ut hic, quia morte punitur. Accipitur & in bonam partem pro inſpiratione Prophetarum *Libr. Num. Cap. XXIV. Balaam*, qui bis perrexerat in occurſum

Dei, ut ab eo, quid vaticinaturus esset, peteret, quum vidisset, *quod placeret Domino ut benediceret Israëli; nequaquam abiit, ut ante perrexerat, ut augurium quæreret.* Hic vox eadem adhibetur in plurali נְחָשִׁים. LXX autem *εἰς ἀπάντησιν τοῖς οἰωνοῖς*, in occursum auguriis. Quæ vox hic non stricta significatione, veluti captum per aves augurium, sed ut *οἰωνὴ*, commune omnis augurii & divinationis nomen, sumitur. Sic ut eadem vox in singulo textu sit, sive a bono, sive a malo spiritu, quis fuerit inspiratus; et ut Dei spiritus in Prophetarum inspiratu voce eadem utatur, qua solet inspirationes non a se, adeoque a spiritu immundo, hominibus factas, exprimere.

Balaam, famosus in *Moabitide* regione vel Magus, vel Propheta Dei, (de hoc enim multa est Eruditorum dissensio) quem Deus hac occasione suo vaticinari

ticinari ſpiritu voluit, vilis ac vendibilis animi homo, quem ob id *Iſraelitæ*, Regni *Moabitidis* potiti, occiderunt; hic, inquam, dum in ſuo a Deo ſibi inſpirato vaticinio in hæc verba erumperet: *Non eſt augurium in Iacob*, *nec divinatio in Iſrael*, eadem verba adhibet de auguriis & divinationibus magicis, quibus antea divinas inſigniverat inſpirationes. נַחַשׁ et קֶסֶם *Græcus textus* pariter Οἰωνισμὸς & μαντεῖα. Sunt ergo eadem S. Scripturæ verba, quibus exprimitur modus, quo hominibus aut revelentur ſecreta, aut ſuperantes humanam naturam vires ſuppeditentur, a Spiritu Sancto: & quo abdita pandendi, ac naturam ſuperantia patrandi, poteſtas impiis hominibus datur, non a Spiritu Sancto, ſed diabolico; quando, quamdiu, ac quantum, ipſis permittit Deus.

Et Maleficus וּמְכַשֵּׁף. Significat כִּשֵּׁף in *Pihel præſtigiis uſus ſum*. Dicitur de

iis, qui mutant & transformant res naturales ad adſpectum oculi. Sic *Aben-Eſra* in *Exodi VII.* LXX Φάρμακος. Is eſt, qui vel Medicamenta vel Venena parat; poſteriore ſenſu accipiendus hoc loco videtur. Idem ille, qui in textu hebraico *Præſtigiator* dictus eſt, et in Vulgata *incantator.* Vnde videntur Magorum nonnulli venena cognoviſſe, quibus homines incantarent.

Nec incantator; hoc mox vidimus. *Nec qui Pythones conſulat*, *nec divinos.* Hebr. וְחֹבֵר חָבֶר. Significat חָבֶר et ſocietatem conjunctionemque, et incantationem vel adjurando factam. Non capio cur Linguæ hebr. peritiſſimus *Arias Montanus* hunc textus locum reddat *Iungens junctionem*, ut & in *Pſalmo LVIII. v. 6.* Vix enim ſignificationem habere videtur: maxime dum idem ipſe *Iſaiæ XXXVII. v. 9.* hanc vocem ipſam per *incantatores*, altera ſcilicet ejus ſignificatione,

tione, interpretatus ſit. *Buxtorf*, et, quos excitat, Rabbini cum eo, reddunt *incantans incantationes.* LXX Ἐπαείδων ἐπαειδὴν, . . *Incantans incantationem.* Ab Ἄδω, vel potius ab Ἀείδω, cano; & cum præpoſitione ἐπὶ, *cantum laudabilem quemcunque* cano, vel & *cantum pravum*, ſeu *incantationem*, unde ἐπῳδὸς *incantator.* Iam de *Pythonibus.*

Nec qui Pythones conſulat. Hebr. וְשֹׁאֵל אוֹב *conſulens vel interrogans Pythonem.* אוֹב *Pythonem* ſignificat, ait *Buxtorfius*, „qui reſponſa dando diabo„licis artibus homines a DEO avocat. „*Levit. XX.* ſignificat & *Vtrem.* Hinc „*Pythonis* ſignificatio juxta *Aben-Eſram* „quod ex tumido ventre, quaſi utre, „oracula depromeret, unde & ἐγγα„ςρίμυθος *ventriloquus* dictus fuit.“ Sed plura de hoc, ubi de *Pythonibus Saulis* & *Pauli* ſermo erit.

Nec Ariolos. Hebr. וְיִדְּעֹנִי futurorum divinator a verbo יָדַע *ſcivit*, *agnovit*, *percepit*, unde *Sciolus* dictus, vel qui ſat bene aliquid novit. *Buxtorf* „ Apud „ veteres legitur: Iiddioni eſt, qui ponit „ os animantis יִדּוּעַ in os ſuum, & os „ illud poſtea ex ſe loquitur . . . ſpecies „ divinationis prohibitæ Lev. XX. v. 21.“ LXX habent Τερατοσκόπος. Τέρας ſignum plerumque portentoſum, & licet ſæpe naturali ſenſu ſumatur, multoties tamen de inſolitis monſtris & prodigiis dicitur. Itaque τερατοσκόπος homo eſt, qui ex rebus prodigioſis futura concludit.

Nec quærat a mortuis veritatem. Hebr. וְדֹרֵשׁ אֶל־הַמֵּתִים *Et ſciſcitatus a mortuis.* LXX habent: ἐπερωτῶν τοῦς νεκροῦς. *Sciſcitans, percunctans mortuos:* quo ſenſu referunt textum *Libri I. Regum*, ſive *Samuelis Cap. XXX. v. 8.* Καὶ ἐπηρώτησε Δάυιδ διὰ τοῦ Κυρίου,

ϱίȣ, λέγων· Ἐι καταδιώξω ὀπίσω γεδδȣ̃ϱ τȣτȣ̃; *Et ſciſcitatus eſt David a Domino, dicens: An perſequar raptores iſtos?* Unde hoc quoque in ſenſu, notante *Scapula*, ἐπεϱωτάω Θεȣ̃ς, pro *percunctari Deos* ſumitur. Ergo *Chananæi* ſecundum *Hebraicum* textum percunctabantur a mortuis; ſecundum *Septuaginta* percunctabantur mortuos; & ſecundum *Vulgatam* percunctabantur, vel quærebant, a mortuis veritatem.

Morem deteſtandum hunc Iſraëliticæ genti, tempore primi ſui Regis haud infrequentem fuiſſe *ex Libr. I. Regum* manifeſtum fit; ut poſtea latius patebit.

Nec tempore Regum poſteriorum immunes hoc crimine fuiſſe videntur Iudæi. *Iſaiæ Cap. VIII. v. 19. Et cum dixerint ad vos: Quærite a Pythonibus, & a Divinis, qui ſtrident in Incantationibus: Nunquid non populus a Deo ſuo requiret pro vivis a mortuis?* Et fere

ſic in *Hebræo* eſt. LXX vero videntur utrumque hunc elucidare. *Nonne gens requirit a Deo ſuo? Quid ergo pro vivis requiret a Mortuis?*

Perpetuavitque ſeſe hic nefandus mos per varios populos, uſque in Eccleſiæ tempora. Ita ut celeberrimus *Van Eſpen Iuris Eccl. Part. III. Tit. IV. Cap. III.* hanc Magiæ ſpeciem finiente Sæculo II. ceptoque tertio, invenerit communem fuiſſe; excitatque quoque *Tertullianum, Libro de Anima Cap. 57.* ſic ſcribentem: „Publica jam Littera „eſt, quæ animas etiam juſta ætate ſo„pitas, etiam proba morte disjunctas, „etiam prompta humatione diſpunctas, „evocaturam ſe ab inferorum incolatu „pollicetur.“ Sed de his ad *Samuelem* mox pluribus.

§. IV. Levit. XIX. v. 26. *Non augurabimini, nec obſervabitis ſomnia.* Et

V. 31.

V. 31. *Non declinetis ad Magos, nec ab Ariolis aliquid ſciſcitemini, ut polluamini per eos.* Et Cap. XX. v. 6. *Anima quæ declinaverit ad Magos & Ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, & interficiam illam de medio populi ſui.*

In nullo horum trium, quos collegi, textuum, Deus adverſus Magiam præmunit, eandem negando exiſtentem; ſed ab eadem, & exiſtente, & abominanda, deterruit. Alio profecto, qui Magiam exiſtentem negant, non eo, quo Deus, modo, abſterrent ab ea populum; nam populi ſimplicitatem, credulitatemque, tanquam veram ideæ magicæ originem cauſati, eundem ſalſe rident, quod confugiat ad rem, quæ neque extiterit unquam, neque exiſtere poſſit. Cum igitur Deus Magiam tam populari argumento non confoderit, ſed populum ſuum ab eadem & toties, & tam

tam ſevere, dehortatus fuerit, an non diffidere debemus iis, qui alio, quam Deus, modo, deterrere homines a Magia contendunt? Sed clarius hoc patet *verſu ult. Cap. XX. Libr. Levit. Vir, ſive mulier, in quibus Pythonicus vel Divinationis fuerit Spiritus, morte moriatur.* Hebr. *Et vir, ſive mulier, cum fuerit in iis* אוֹב *Pytho, vel* יִדְּעֹנִי *divinans Spiritus,* moriendo morietur. *Græce.* Καὶ ἀνὴρ, καὶ γυνὴ, ὃς ἂν γένηται αὐτῶν ἐγγαστρίμυθος, ἢ ἐπαοίδος, θανάτῳ θανατέσθωσαν ἀμφότεροι. *Vir, vel mulier, quiscumque eorum Pytho vel Incantator ſit, morte moriantur ambo.* Sic dixerat Deus Exod. XXII. v. 18. *Maleficos non patieris vivere.* Hebr. מְכַשֵּׁפָה לֹא תְחַיֶּה. *Sagam vel Præſtigiatricem non vivificabis.* LXX Φαρμακοὺς οὐ περιποιήσετε, ſeu, ut Codices *Alexandrinus, Aldinus, & Complutenſes* habent, οὐ περιβιώσετε, *Veneficos non ſinite*

ſinite vivere. Veneficos Magorum nomine intelligi ſupra patuit.

Qui Magiam negant, an ſic hanc Legem compoſuiſſent? DEUS nullibi dicit: ſi quis falſo ſe Pythonem, ſe Divinatorem, ſe Veneficum appellat, morte puniatur; ſed, *qui ſit* talis: in *quo fuerit* ſpiritus pythonicus, in *quo fuerit* Spiritus Divinationis. Noſtri Adverſarii utique in ſua Lege ſcripſiſſent: *qui eo aut dementiæ, aut pravitatis pervenerit, ut ſe talem venditet, qualis nuſquam vel quis fuerit, vel eſſe poſſit.* Cum igitur DEUS in ſingulis hiſce textibus eos ſpiritum magicum vere habere, aſſeveret, quo titulo illi oppoſitam ferant divino ſententiam? Profecto qui Magiam vere exiſtentem ſtatuunt, ſi errarent, nonne jure aſſerere, quod tamen nefas, poſſent, ſui cauſam erroris a divina Lege petendam eſſe, qui ipſis Magiam nunquam ut imaginarii quid, verum ut

rem,

rem, vere exiſtentem, ſemper propoſuerit? Nonne id inde conſequeretur, quod Magiæ omnis inficiatores, in ſuis Legibus Magiam ut rem imaginariam, ſtatuentes, longe prudentiores Deo eſſent? Præſertim cum nihil efficacius fuiſſet ad hominum animos a Magia avertendos, quam ſi Deus eoſdem præmonuiſſet quod diabolica ejuſmodi ars nulla, imo impoſſibilis, eſſet?

§. V. Sequitur *Pythoniſſæ Endoranæ* hiſtoria, 1 Reg. Cap. XXVIII. *Et vidit Saul Caſtra Philiſtiim, et timuit, et expavit cor ejus nimis. Conſuluitque Dominum, et non reſpondit ei, neque per ſomnia, neque per ſacerdotes, neque per Prophetas. Dixitque Saul ſervis ſuis: Quærite mihi mulierem habentem Pythonem, et vadam ad eam, et ſciſcitabor per illam. Et dixerunt ſervi ejus ad eum: Eſt mulier Pythonem habens in Endor.*

Hebr.

Hebr. אֵשֶׁת בַּעֲלַת־אוֹב Quærite mulierem, dominam Pythonis, Pythonicam eruditam, expertam valde, LXX Γυναῖκα ἐγγαστρίμυθον. *Mulierem de ventre loquentem.* Videmus nomina Magica promiſcue ſumi, nam quæ hic pythonica excellens quæritur, artis Magicæ præſtare ſuprema debebat.

Mutavit igitur habitum ſuum, veſtituſque eſt aliis veſtimentis, et abiit ipſe et duo viri cum eo, veneruntque ad mulierem nocte, et ait illi: Divina mihi in Pythone, et ſuſcita mihi quem dixero Tibi. Hebraice, et Græce, eodem modo. Iuſſit ergo Rex Magicam artem ſuam in actum vocaret, et cum eum, quem indicaturus eſſet, exſuſcitare de Sepulcro deberet, credidit certo, quæ id præſtaret, exiſtere artem.

Et ait Mulier ad eum: Ecce tu noſti quanta fecerit Saul, et quomodo eraſerit Magos et Ariolos de terra: quare ergo inſidia-

insidiaris animæ meæ, ut occidar? Confirmatur, quod mox notavi, Pythonum, Magorum, Ariolorum, cet. nomina promiscue sumi. Hoc ipso in Capite *Libr. I. Reg. sive Sam.* legitur mox ab enarrata morte *Samuelis* prophetæ: *Et Saul abstulit Magos, et Ariolos, de terra* *).

Si meliores Chronologicos sequamur, *Saul* Magos et Ariolos biennio ante mortem, forte consilio *Samuelis*, deleverat de suo Regno: persuasus tamen intra tam

*) Posset hic forte reddi *Sagas* seu *Pythonicas*, quia in plurali femineo scribitur הָאֹבוֹת. Sed in secunda declinatione inter numerosas a generali regula exceptiones et hæc est, qua אוֹב feminee terminetur in Masculino plurali. Hinc non mutavi. An tamen, quia non virum, sed mulierem potenter pythonicam, quærit Rex, hic textus *Sagas* seu *Pythonicas* intelligit, et Divinorum nomine *Magos*? Tunc pluralis feminei hic non esset exceptio.

tam breve temporis ſpatium exterminari funditus tenacem adeo gentem non ſic potuiſſe, quin hinc inde ſuperſtites nonnulli eſſent, aut ſaltem relaxata Lege quosdam rediiſſe, jubet quæri num inveniendus eorum quiſquam foret, et maxime an optima Saga, an Mulier potenter pythonica, invenienda eſſet?

Quæri ſolet cur, quos ante biennium Magos Sagasque pepulerat *Saul*, nunc conſultaturus eosdem advolet? Credibile ſit *Saulem* perſuadente idem vi divinæ Legis *Samuele*, hoc feciſſe, ut Dei iram, quam per inobedientias ſuas in ſe contraxerat, non nihil placaret; minime vero quod ipſi Magiam nullam eſſe perſuaſum eſſet: jam vero penitus repulſum a Deo, et tamen ſuæ populique ſortis prænoſcendæ avidum, quod divino Spiritu ultra non poſſet, immundo Spiritu prænoſcere cupiviſſe.

Persuasus, inquam, de Magiæ efficacia ita fuit, ut ad hanc Sagam magistram accedens, quemadmodum supra jam constitit, non prius an, quod rogaturus sit, præstare eadem posset? roget; sed ut, quod jussurus sit, præstare jubeat. Pari ratione Saga doctrix mortuum exsuscitare jussa, pro excusationis ratione non prætendit mandati impossibilitatem, sed ex Regis prohibitione pœnam mortis. Sic ut et Rex, et Saga, mortuum excitari per Magiam posse, crediderint.

Et juravit ei Saul in Domino dicens: Vivit Dominus! quia non eveniet quidquam mali propter hanc rem. Dixitque mulier: Quem suscitabo Tibi? Ad hoc juramentum mortis deponit formidinem, paratamque, ut quem *Saul* jusserit exsuscitet, se exhibet. Quam certa, quam secura de suæ artis potestate esse non debuit; cum eadem in promissis fal-

fallente, iratus is, quem, quis esset, ignorabat, deferre illam, ut Magam, a se Magiæ convictam, ad Regem debuisset? *Qui ait: Samuelem mihi suscita. Cum autem mulier vidisset Samuelem, exclamavit voce magna.* Videmus hic id fieri, quod *Deut. XVIII.* Deus adeo severe prohibuerat, *veritatem quærere a mortuis:* adeoque non prohibere hic inanem hoc faciendi jactantiam, sed ipsam Veritatis a mortuis exquisitionem; ut hic iterum fit.

Disputatum est, utrum Magi mortuos vere præsentes, an vero phantasticam duntaxat exhiberent imaginem, ei similem, quæ hominem, quibus in vita notus fuerat, voce, statura, vultuque, referret?

Sunt, qui prioris opinionis, dantur, qui posterioris sint. Et ipsi illi qui prioris sunt sententiæ, negare solent hoc erga *Samuelem* locum habuisse: sic ut

vel Dæmonis opera, umbra Prophetæ tantum exhibita fuerit, et Deus ea occasione verba, ab hac veluti umbra in aures Regis ſonantia, ſua omnipotentia, Angelorumve miniſterio, produxerit; vel ſi vere *Samuel* fuerit, eum Iuſſu Dei, non magica vi, exſuſcitatum fuiſſe.

Ita Libro de anima *Tertullianus* „ ſic „ in illa ſpecie Magiæ, inquit, quæ jam „ quieſcentes animas evellere ab inferis „ creditur, et conſpectui exhibere, non „ alia fallaciæ vis eſt operatior. Plane „ quia et Phantaſma præſtatur, quia et „ corpus affingitur, nec magnum illi „ (Diabolo) exteriores oculos circum- „ ſcribere, cui interiorem mentis aciem „ excœcare perfacile eſt. „ Sic ut Diaboli quidem opus *Tertullianus* in hac Hiſtoria agnoſcat, ſed non niſi *Samuelis* phantaſma apparuiſſe arbitretur.

S. Pater *Auguſtinus* Tom. XI. Edit. *Venetæ* antea laudatæ, qua ſemper utar in

in Libro cui Titulus: *De octo Quæstionibus Dulcitii Liber unus*, Quæſt. VI. *utrum Samuel per Pythoniſſam vere fuerit de inferno evocatus?* argumentis utrinque prolatis, integrum cuique reliquit negantem, affirmantemve ſententiam, amplecti.

Porro hoc iis licitum temporibus erat, quando Liber *Ieſu filii Syrach*, *Eccleſiaſticus dictus*, necdum ab omnibus Catholicis exiſtimabatur Canonicus. Vbi vero poſt Sæculum VI. ſenſim dubium hac de re ſublatum eſt, ac præſertim poſtquam ab Eccleſia in *Sacro-Sancto Conc. Tridentino* ut canonicus pronuntiatus eſt, quin *Samuel* apparuerit ipſus, ultra dubitare non licet. Sic enim *Eccl. cap. XLVI. v. ult. legitur:* Et poſt hoc dormivit (*Samuel*) *& notum fecit Regi, & oſtendit illi finem vitæ ſuæ, & exaltavit vocem ſuam de terra in prophetia delere impietatem gentis.* Idem de verbo

ad verbum Græcus textus: hebraicus, ſi extiterit olim, periit nobis.

Igitur vere *Samuel* fuit, qui num Sagæ opera, an peculiari Dei diſpoſitione, apparuerit, jam ſupra quæſitum fuit. Qui Dei diſpoſitione unice id contigiſſe cenſent, & Sanctis indignum fore ajunt, & Diabolo impoſſibile, in mundum ab eo revocari. Quin id falſum eſſe manifeſto argui putant ex ipſo illo terrore, qui invaſit, conſpecto *Samuele*, Sagam: quo poſtremo quoque argumento id conſtare autumant plures, ipſam Pythoniſſam vim nullam Magiæ eſſe credidiſſe. Ad hoc elucidandum textus continuandus eſt.

Quum autem vidiſſet mulier Samuelem, exclamavit voce magna, & dixit ad Saul: Quare impoſuiſti mihi? Tu es enim Saul. Perterrita Saga fuit, non quod videret *Samuelem*, ſed quod ex *Samuele* reſciret ignotum eousque ſibi virum ipſum Regem

gem eſſe, qui forte tantummodo, an Saga eſſet, tentaturus veniſſet; jamque eam ipſo actu quod Saga eſſet convictus, morte puniturus eſſet. *Exclamavit voce magna & dixit ad Saul: Quare impoſuiſti mihi? Tu es enim Saul.* Confirmatur hæc expoſitio reſponſo Regis. *Dixitque ei Rex: Noli timere. Quid vidiſti?* Firmat mori timidam animam, modo quæ viderit annunciet:

Et ait Mulier ad Saul: **Deos** *vidi adſcendentes de terra.* Hebr. אֱלֹהִים *Elohim*, Dii; in Sing. אֱלֹהַּ *Eloha* vel *Eloah*, Deus. Verum *Elohim*, Dii, centies in Sing. pro Deo ponitur, ut in initio Geneſeos: *In principio creavit Elohim, Dii, cœlum & terram.* Sed & *Elohim* Angelos ſignificat. Pſalm VIII: *Minoraſti eum paulo* minus מֵאֱלֹהִים *ab Angelis.* Ita & *Pſ. XCVIII.* & *Iob I. v. 6.* Sic ut neceſſe non ſit concludere Deos Deumve intellexiſſe feminam:

imo neque Angelos vel Angelum; nam Exodi *XXI.& XXII.* & *Ps.LXXXI.* *Elohim* Magiſtratus, judicesque vocantur. Ipſaque idola *Iud. XVI. III Reg. II.* Imo Moyſes in plurali elohim vocatur *Exod. IV.* Et Vitulus aureus *Ex. XXXII.* & Arca fœderis *I Reg. IV.* Quod autem Pythoniſſa intellexerit voce *Elohim* unam modo perſonam, eamque neque Deum, neque Angelum, ſed virum ſpectabilem, primo ex eo liquet, quod legatur *vidiſſe Samuelem*, & viſo eo concluſiſſe illum, qui ſe ignotus conveniſſet, *Saulem* eſſe. Secundo quod rogante Rege: *Qualis eſt formæ?* reſponderit: *Vir Senex adſcendit, & ipſe amictus eſt pallio.* In græco Codice Vaticani Exemplaris: *Virum video erectum, adſcendentem de terra, qui Diploide indutus eſt.*

Ex tota igitur hiſtoria conficitur id, ut Saga viderit ab initio *Samuelem*, eumque

que ſe videre confirmaverit; ut non expaverit viſo eo, ſed per eum cognito Rege, tamquam flagrante, ut vocant, delicto ab eodem deprehenſa; tandem ut per Regem nunc pacata, haud ultra, etiamſi pergeret videre *Samuelem*, quid timuerit: *Samuelem* enim, a *Saule* petitum, exhibere, intentio ejus magica erat, univerſique augurii finis.

Et intellexit Saul quod Samuel eſſet, & inclinavit ſe ſuper faciem ſuam in terram, & adoravit. Dixit autem Samuel ad Saul: Quare inquietaſti me, ut ſuſcitarer? Confirmatur iterum hoc *Samuelis* ſermone eum vere exſuſcitatum fuiſſe, eum vere adparuiſſe, eumque ipſum, qui loqueretur, eſſe. Quemadmodum etiam in fine ſui cum Rege colloquii: *Cras autem tu, & filii tui, mecum eritis.* Hebraica & Vulgata ſic, uti etiam Græcus *Complutenſium* Codex; *Vaticanus* vero: Καὶ αὔριόν συ, καὶ οἱ υἱοί σȣ,

 μετὰ

μετὰ σȣ̃, πεσȣ̃νται. *Et cras tu, & filii tui tecum, cadent.* In hac ultima traductione nulla difficultas eſt, eſt autem in reliquis textibus, niſi ſubintelligamus: *in regione mortis mecum eritis.*

§. VI. *Philippica Pythoniſſa* examinanda tandem eſt. Habetur hiſtoria Actor. Cap. XVI. *Factum eſt autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam habentem Spiritum Pythonem, obviare nobis, quæ quæſtum magnum præſtabat Dominis ſuis divinando. Hæc ſubſecuta Paulum & nos, clamabat dicens: Iſti homines ſervi Dei excelſi ſunt, qui annuntiant vobis viam ſalutis. Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus, & converſus, Spiritui dixit: Præcipio tibi in nomine Ieſu Chriſti exire ab ea. Et exiit eadem horâ. Videntes autem Domini ejus quia exivit ſpes quæſtus eorum, apprehendentes Paulum & Silam, perduxerunt in forum ad Principes*

cipes &c. Vulgata Editio & *Græcus textus* hic per omnia conveniunt.

Ex hac hiſtoria concludimus I^{mo} Philippicam puellam Spiritu pythonico præditam fuiſſe; qui Spiritus, quemadmodum in prioribus conſtitit abunde, & divinatorius Spiritus eſt, & magicus, & diabolicus; futura, præſentia, præterita, enuncians. II^{do}. Diabolicum hunc Spiritum teſtimonium veritati reddidiſſe, quemadmodum in Evangelio pluries: id quod cum Veritati præjudicaret a Spiritu mendaci laudari, hincque veluti Diaboli, non niſi ſua laudantis, opus videri; & in Evangelio *Servatorem*, & hic *Paulum*, ejusmodi teſtimonium prohibuiſſe, ut Sacræ Religioni & indecorum, & detrimentoſum. III^{tio}. Puellam hanc Diaboli multiſcii opera multa, quæ laterent, pandiſſe, & plura magica edidiſſe, cum legatur multum lucri Dominis ſuppeditaſſe ſuis; & cum, expulſo Spiritu,

Spiritu, tanti lucri præcisam spem omnem esse dolerent, manus in *Paulum* & *Silam* conjecisse. Nisi enim multa vera aut pandisset, aut præstasset, brevi actum de ejus fama fuisset, *nec magnum quæstum Dominis suis conciliasset.* IV^{to}. Non agi hic, ut quidam volunt, de ea aptitudine, astutia, calliditate, qua in foris ac nundinis polleant Mimi, seu Ludii, utpote nullum habente cum Religione commercium; verum de Spiritu divinatorio, quo Diabolus Sacram Religionem, ut suum opus, prostitueret, risuique exponeret; de Spiritu, quem in nomine Iesu *Paulus* exire protinus juberet, & quo expulso omnis quæstus Dominorum actutum cessaret.

PRI-

PRIMÆ PARTIS
CAP. II.

Argumenta eorundem ex Doctrina, consuetudine, & Legibus Ecclesiæ, Patrumque doctrina.

§. I.

Qui Magiam, ut vere diabolicam artem, proprie dictam, existere credunt, non aliud eos credere, quam universa Scripturæ utriusque pagina pluries statuerit, totiesque repetiverit, ex *primo Capite* manifestum fit. Vbi vero hi a Sacris Bibliis convertunt se ad primitivæ Ecclesiæ Leges, consuetudinesque, ad Conciliorum antiquissimorum Canones, ad Sanctiones Imperatorum, Principumque, qui partim ut Sanctam Ecclesiam hac in re juvarent, partim quia Magiæ crimen etiam ad publicam potestatem spectat, & salubres contra ean-

eandem, & ſeveras condidere Leges; dum tandem S. S. Patrum ad hæc omnia doctrinam adjiciunt; gaudent affatim & Eccleſiaſticam poteſtatem ſic ea loca S. Scripturæ intellexiſſe, ut expoſita eadem *primum Caput* dedit, & Autoritatem publicam tum propria experientia, tum veneratione Scripturæ Sacræ, atque Traditionis Eccleſiæ, ad easdem ſuas leges accommodaſſe.

Cui hæc ſingula congeſta videre volupe eſt, adeat is Celeberr. Virum *L. B. Van Eſpen, Part. III. Tit. IV. Cap. III.* Eo enim in loco geſta Eccleſiaſticæ atque politicæ Poteſtatis, a primis Eccleſiæ Sæculis, usque in hæc poſteriora, concinno ordine referuntur: geſta, inquam, quæ uno omnia ore Magiam, ejusque partes ſingulas, tanquam Diaboli ope peractas, ac quoddam hominis cum Diabolo pactum includentes, pronunciant. Deſcribit *Eſpenius* noſter ſingulas

las nefandæ artis ſpecies, Sortilegium, Aruſpicium, quo Mathematici, tunc ſic dicti, Aſtrologi quoque, & Genethliaci, comprehenduntur, Maleficium, Necromantiam. Nomina hæc canonice expoſita ab Autore, hic inſerere non eſt opus, cum in horum ſingulis diabolicum agnoſci commercium ſponte fateatur; de quo commercio ſolo tota noſtra exiſtit Diſceptatio. Laudat hic Concilium *Ancyranum*, quod celebratum ad annum 314. videtur, cujus XXIV. Can. legitur „Illos, qui Gentilium more Di„vinos conſulant, homines ad ſe vocan„tes, ad Maleficia ſeu detegenda ſeu ſol„venda, quinque annorum pœnitentiam „agere debere, & quidem tribus annis „proſtratos, & duobus necdum S. Sacri„ficio admiſſos.„ Addiderim ad hoc Concilium aliud dictum *Illiberitanum*, quod ad annum 305. refertur, cujus Canon VI. ſic habet. „Si quis Male-

„ficio

„ ficio interficiat alterum, eo quod ſine „ idololatria perficere ſcelus non potuit, „ nec in fine impertiendam illi eſſe com„ munionem. „

Porro notari præprimis oportere videtur, hunc Canoniſtarum Principem, omnes Eccleſiæ, Principumque Leges, tam ad damnandam Magiam, quam ad Magos quoscunque, ſive pœnis eccleſiaſticis ſubjiciendos, ſive ad eosdem a Poteſtate politica igne cremandos, referentem, nullius unquam ſeu Legis, ſeu Diſſertationis, meminiſſe, quibus alii & Eccleſiaſticorum errorem, & Principum deceptionem, vel ex eo demonſtrarent, quod nulla exiſteret Dæmonis in res creatas, hominesque poteſtas, quodque nulla daretur ope Diaboli Magia, adeoque hæc non niſi præſtigiatrix ars eſſet. Si enim id verum foret, quod in eorum Diſſertationibus, qui veram Magiam negant, audacter ſcriptitatum fuit, ſcilicet

Eccle-

Ecclesiam nunquam Magiam veram admisisse; Leges utique, Dissertationesque extarent, contrariæ prioribus: & quia consuetudine generali Conciliorum particularium Actus & ad Ecclesias alias, & præprimis ad Romanam, mitti solebant; & hæc duo Concilia ad alias Ecclesias, ac præcipue ad Romanam, proinde missa erant; Ecclesia, *Ancyrani* saltem tempore, pace tranquilla in Occidente gaudente; Pontifex Romanus, & aliæ Ecclesiæ, reclamassent contra utriusque Synodi de Magia errorem, eumque mox in alio Concilio correxissent. Porro, cum nihil simile tunc contigerit, palam fit, quemadmodum *Illiberitanos, Ancyranosque* Patres, ita universam Ecclesiam credidisse. Equidem ut passim in aliis negotiis, ita & in hocce, fatetur, imo innuit *Espenius*, homines quosdam præoccupatione mentis errare, extravagarique posse; verum hæc ad Eccle-

ſiæ ipſius doctrinam non pertinent: ut poſtea conſtabit latius.

Profecto ab ipſis prioribus Eccleſiæ Sæculis, Eccleſia prævaricatorum Angelorum malitiam, in homines invidiam, nocendique voluntatem, tum & Dei, per omnia æque ſapientis, ac juſti, permiſſu poteſtatem, conſtanter agnovit. Vnde Exorciſtas ſingulis in locis conſtituit, eosque deinde inter *quatuor Ordines minores* diſpoſuit. Hinc Dæmonum in homines poteſtatis gnara, a Baptizandis eosdem adjurando repellit; jubetque hos renunciare Diabolo, omnibusque Diaboli & operibus & pompis: id quod ab Eccleſia, præter alias ſignificationes, etiam de Magiæ renuntiatione intelligi *Daniel Sennertus*, acatholicus quidem, ſed egregius Medicinæ Scriptor, *Pract. Libr. VI. Part. IX. Cap. VIII.* optime explicuit. „Et non ſine cauſa, „inquit, de Magia agens, ab antiqua

Eccle-

„Ecclesia institutum, ut baptizandi re„nuncient Diabolo, & omnibus ope„ribus ejus." Eruditissimus hic Medicus hanc ipsam Ecclesiæ ceremoniam, ejusque talem significationem, impio *Paracelso* opposuit, qui *Libro de occulta Philosophia* Medicos, in *Universitatibus* bene edoctos Medicinam, oportere deinde Magos Sagasque consulere, ab iisdemque Magiam addiscere, contendebat.

Si præterea legamus Orationes, quas a remotissimis Sæculis universa per orbem Ecclesia Dei in administrando Regenerationis Sacramento, in benedicendo Aquæ, Sali, ceterisque Eduliis, fundere Deo solet: Si attendamus ad preces, quibus ad mensam Deum rogat, ut benedicat assumendis; preces, inquam, quas ad prandium, cœnamque, per XVII. Sæcula fundi solitas, intoleranda recentium hominum protervitas abrogare contendens, jam, insalutato Deo,

ſe ferarum more ſaginat: Si denique attendamus ad morem Eccleſiæ, ſe adverſus Diabolum muniendi, cuius, Sæculo ſecundo finiente, jam meminit *Tertullianus* in Apologia, ad omnem ingreſſum & egreſſum, ad cibos potusque, ad dormiendum, & evigilandum, frontem crucis ſigno, ut ait, terendi; Si, inquam, ad ſingula hæc animum advertimus, an non cum *Vincentio Lirinenſi*, Autore Sæculi V. inchoantis, *Libro contra Hæreſes*, *Cap. III.* dicente: „In „ipſa Catholica Eccleſia magnopere cu„randum eſt, ut id teneamus, quod „ubique, quod ſemper, quod ab „omnibus creditum eſt; hoc enim „vere, proprieque Catholicum" an, inquam, cum hoc Autore, quod vera Magia extet Catholicam Eccleſiam ſtatuere, fateri non cogimur?

Sed ultra pergendum eſt. Per ipſos S. S. Patres luculenter confirmari hanc con-

consuetudinem, sententiamque Ecclesiæ, certo certius est. Iuvat hic aliquorum meminisse, ac præcipue *S. Augustini*, quem Summi Pontifices, quem Concilia, universæ Ecclesiæ catholicæ & testem, & vocem, appellarunt.

Libr. de Civ. Dei X. Cap. XVI. „Quibus igitur Angelis, inquit, de beata „& sempiterna vita credendum esse censemus? utrum illis, qui se religionis „ritibus coli volunt, sibi sacra, & sacrificia flagitantes a mortalibus exhiberi, „an iis, qui hunc omnem cultum uni „Deo creatori omnium, deberi dicunt?" Qui hic nequaquam magicum pravorum Angelorum cultum, sed solam, in qua hi adorabantur, idololatriam intelligentes, Magiam negant, ostendunt se minime attendisse ad S. Patris distinctionem, quam hoc ipso Capite inter & cultum Dei, & falsorum Deorum, & pravorum Angelorum, fecit.

Qui negant aliquam ſive expreſſæ conditionis, ſive pacti, cum dæmone mentionem prioribus Eccleſiæ Sæculis factam eſſe, audiant *Auguſtinum hoc ipſo Libro Cap. IX.* dicentem: „Quamquam *Porphyrius* admoneat utendum „alicuius dæmonis amicitia . . . cavendum tamen dæmonum ſocietatem „expreſſa quodammodo confeſſione.“

Libr. VIII. Cap. XIX. de Civ. D. „Omnia miracula Magorum quos recte „adverſarius cenſet eſſe damnandos, doctrinis fiunt & operibus Dæmonum.“

Libr. XXI. de C. D. Cap. VI. cui titulus: *Quod non omnia Miracula naturalia ſint, ſed pleraque humano ingenio modificata, pleraque autem dæmonum arte compoſita;* agens de iis quæ pro Miraculis habentur, quia non ea ingenium humanum comprehendit, & tamen naturalia ſunt; deque his, quæ tam apud Ethnicos,

Ethnicos, quam apud Chriſtianos, vera miracula fuerunt; „addimus, ait, ad „iſtam Lucem (in Veneris templo) in„extinguibilem & humanarum & magi„carum, id eſt per homines dæmonia„carum artium, & ipſorum per ſe ipſos „Dæmonum multa miracula: quæ ſi „negare voluerimus, eidem ipſi, „cui credimus, ſacrarum Littera„rum adverſabimur veritati.“

Memorabile autem eſt, quomodo Magiæ omnis originem explicat eodem in loco *Auguſtinus*. „Illiciuntur autem „dæmones ad inhabitandum per Crea„turas, quas non ipſi, ſed Deus con„didit, delectabilibus pro ſua diverſitate „diverſis, non ut animalia cibis, ſed ut „Spiritus ſignis, quæ cujusque delecta„tioni congruunt, per varia genera la„pidum, herbarum, lignorum, anima„lium, carminum, rituum. Ut autem „illiciantur ab hominibus, prius eos ipſi

 aſtu-

„astutissima calliditate seducunt, vel in-
„spirando eorum cordibus virus occul-
„tum, vel etiam fallaciis amicitiis appa-
„rendo, eorumque paucos suos Di-
„scipulos faciunt, plurimorumque
„Doctores. Neque enim potuit, nisi
„primum ipsis docentibus, disci quid
„quisque illorum appetat, quid exhor-
„reat, quo invitetur nomine, quo co-
„gatur. Vnde Magicæ artes, ea-
„rumque artifices, extiterunt.“

Serm. XC. No. V. p. 490. Edit. Ven. *Augustinus* quid *vestis nuptialis* sit exponens, non sitam hanc esse docet in Sacramentorum usu, cum hisce & Mali abutantur; nec in jejuniis, quo & se mali macerent; neque etiam in Miraculis: „hæc enim non soli boni faciunt
„& mali; sed aliquando non faciunt
„boni. Ecce in vetere populo Magi
„*Pharaonis* miracula faciebant, *Israelitæ*
„non faciebant: in *Israelitis* solus *Moyses*
„&

„& *Aaron* faciebant, ceteri non facie-
„bant, ſed videbant, timebant, crede-
„bant. Numquid meliores Magi
„Pharaonis, miracula facientes,
„quam populus Iſrael, qui miracula fa-
„cere non valebat, & ad Deum tamen
„populus pertinebat?“

De Trin. Libr. III. p. 65. Tom. XI.
„Eſt unus Creator Deus, ex cujus in-
„effabili potentatu fit etiam, ut quod
„poſſent hi Angeli ſi permitterentur,
„ideo non poſſint, quia non permittun-
„tur. Neque enim occurrit alia ratio
„cur non potuerint facere minutiſſimas
„muſcas, qui ranas ſerpentesque
„fecerunt, niſi quia major erat do-
„minatio prohibentis Dei per Spi-
„ritum Sanctum: quod etiam ipſi
„Magi confeſſi ſunt dicentes: *Digitus*
„*Dei eſt hoc.* Quid autem poſſint per
„naturam, nec poſſint per prohibitio-
„nem, & quid per ipſius naturæ ſuæ

„ conditionem facere non ſinantur, ho-
„ mini explorare difficile eſt, imo vero
„ impoſſibile, niſi per illud donum Dei,
„ quod Apoſtolus commemorat dicens:
„ *Aliis dijudicatio Spirituum.*"

Et ibidem p. 61. Poſtquam de veris miraculis, manu Dei peractis multa diſſeruerat, tandem ſic pergit: „Hic
„ video quid infirmæ cogitationi poſſit
„ occurrere: cur ſcilicet iſta miracu-
„ la etiam magicis artibus fiant?
„ Nam & Magi *Pharaonis* ſimiliter fece-
„ runt & alia ſimilia. Sed illud amplius
„ eſt admirandum, quomodo Magorum
„ illa potentia, quæ ſerpentes facere
„ potuit, ubi ad muſcas minutiſſimas
„ ventum eſt, omnino defecit. Scyni-
„ phes enim muſculæ ſunt breviſſimæ,
„ qua tertia plaga ſuperbus populus
„ Ægyptiorum cædebatur. Ibi certe
„ deficientes Magi, dixerunt: *Digitus*
„ *Dei eſt hoc.* Vnde intelligi datur, ne

„ ipſos

„ipſos quidem transgreſſores Angelos, „& aëreas Poteſtates, in imam iſtam caliginem; tanquam in ſui generis carcerem, ab illius ſublimis æthereæ puritatis habitatione detruſas, per quas „magicæ artes poſſunt, quidquid „poſſunt, valere aliquid, niſi data „deſuper poteſtate.“

Oſtenſa deinde ratione ob quam id permittit Deus, pergit: „Nec ideo „putandum eſt iſtis transgreſſoribus Angelis ad nutum inſervire hanc viſibilium rerum materiem, ſed Deo potius, „a quo hæc poteſtas datur, quantum in ſublimi & ſpiritali ſede incommutabilis judicat. . . . . . Nec ſane „*Creatores* illi mali Angeli dicendi ſunt, „quia per illos Magi, reſiſtentes famulo „Dei, Ranas & Serpentes fecerunt; non „enim ipſi eas creaverunt. . . . Sicut „ergo nec Parentes Creatores hominum, nec Agricolas Creatores frugum,

„quam-

„quamvis eorum extrinſecus adhibitis „motibus iſta creanda Dei virtus inte- „rius operetur; ita non ſolum malos, „ſed nec bonos Angelos, fas eſt putare „Creatores, ſi pro ſubtilitate ſui ſenſus, „& corporis, ſemina rerum iſtarum, „nobis occultiora noverunt, & ea per „congruas temperationes elementorum „latenter ſpargunt, atque ita gignenda- „rum rerum, & accelerandorum in- „crementorum præbent occaſiones. Sed „nec boni hæc, niſi quantum Deus ju- „bet; nec mali hoc injuſte faciunt, niſi „quantum juſte ipſe permittit. Nam „iniqui malitia voluntatem ſuam habet „injuſtam, poteſtatem autem non niſi „juſte accepit, ſive ad pœnam ſuam, „ſive ad aliorum, vel pœnam malorum, „vel laudem bonorum.„

Et Tom. II. Ep. 137. ad Voluſianum. „Nos legimus Magos Ægyptiorum ar- „tium iſtarum (magicarum) peritiſſimos,

„a Moyſi

„a Moyſi famulo Dei fuiſſe ſuperatos;
„cum illi quædam mira nefandis ar-
„tibus agerent, Ille Deo ſimpliciter
„invocato, machinamenta eorum cuncta
„ſubverteret.“

Libr. III. de Doctrina Chriſt. p. 47. 48. de cognitione naturæ animalium, lignorum, herbarum, lapidum, B. Pater agens: „de quo genere ſuperius egimus, in-
„quit, eamque cognitionem valere ad
„ænigmata ſcripturarum ſolvenda do-
„cuimus: non ut pro quibusdam ſignis
„adhibeantur, tanquam ad remedia vel
„machinamenta ſuperſtitionis alicujus:
„nam & illud genus jam diſtinctum
„ab hoc licito & libero ſeparavimus.
„Aliud eſt enim dicere: Tritam iſtam
„herbam ſi biberis, venter non dolebit;
„& aliud eſt dicere: iſtam herbam collo
„ſi ſuſpenderis, venter non dolebit. Ibi
„enim probatur contemperatio ſalubris,
„hic ſignificatio ſuperſtitioſa damnatur.

„Quan-

„Quanquam ubi præcantationes, & in„vocationes, & caracteres non ſunt, „plerumque dubium eſt utrum res, „quæ alligatur, aut quoquo modo ad„jungitur ſanando corpori, vi naturæ „valeat; quod libere adhibendum eſt; „an *ſignificativa quadam obligatione* pro„veniat: quod tanto prudentius opor„tet cavere Chriſtianum, quanto effica„cius prodeſſe videbitur. Sed ubi latet „qua cauſa quid valeat, quo animo quis„que utatur intereſt duntaxat, in ſanan„dis vel temperandis corporibus, ſive „in Medicina, ſive in Agricultura.“

Ex *Tertulliano* jam ſupra locum citavi, quo patuit ejusdem eum mentis circa Magiam fuiſſe. Et ante *Tertullianum* medio ſæculo ſecundo *S. Iuſtinus* martyr in prima ſua Apologia pro Chriſtianis ad *Antonium Pium*, conqueritur, quod Gentiles ſolos Chriſtianos perſequerentur, interea dum homines pravos

pravos & diabolicos aut tolerarent aut afficerent honoribus: ut v. g. *Simonem Samaritanum*, qui tempore Imperatoris *Claudii* multas *operationes Magicas*, *Dæmonum, quibus obſidebatur ope perfecerat*, divino honore Romæ cultus erat.

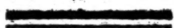
B. *Hieronymus in Vita S. Hilarionis Eremitæ Edit. Antverp. Plantin. 1579. Tom. II. pag. 108.* „De *Gazenſis* Em„porii oppido, inquit, Virginem Dei „vicinus juvenis deperibat: qui cum „frequenter tactu, jocis, nutibus, ſibilis, „& ceteris hujusmodi, quæ ſolent mo„rituræ Virginitatis eſſe principia, nihil „profeciſſet, perrexit *Memphim*, ut con„feſſo vulnere ſuo, magicis artibus redi„ret armatus ad Virginem. Igitur poſt „annum doctus ab *Æſculapii* vatibus, „non remediantis animas, ſed perden„tis, venit præſumtum animo ſtuprum „geſtiens, & ſubter limen domus puellæ „tor-

„ tormenta quædam verborum, & portentoſas figuras, ſculptas in æris *Cyprii* lamina, defodit. Ilico inſanire Virgo, & amicto capitis abjecto, rotare crinem, ſtridere dentibus, inclamare nomen Adoleſcentis; magnitudine quippe amoris ſe in fugam verterat. Perducta ergo a Parentibus ad Monaſterium, Seni (Hilarioni) traditur. Ululante ſtatim & confitente Dæmone: Vim ſuſtinui, invitus abductus ſum: quam bene *Memphis* ſomniis homines deludebam! O cruces! O tormenta, quæ patior! Exire me cogis, & ligatus ſubter limen teneor: non exeo, niſi me Adoleſcens, qui tenet, dimiſerit. . . . Noluit autem Sanctus, antea quam purgaret Virginem, vel Adoleſcentem, ſigna jubere perquiri: ne aut ſolitis incantationibus receſſiſſe Dæmon videretur, aut ipſe ſermoni ejus accommodaſſe fidem; aſſerens fallaces

„ eſſe

„esse Dæmones, & ad simulandum
„esse callidos.„

Constabit igitur cuique, nisi me animus fallat, Sæculo æræ Christianæ II. III. IV. & V. Magiam & ut Artem, & ut Artem diabolo præceptore edoctam, ejusque auxilio cultam, Ecclesiæ visam fuisse: Ecclesiam credidisse Angelorum prævaricatorum potestatem quandam, Deo & juste, & misericorditer id permittente, in Sublunaria corpora, hominesque, mansisse: Sic ut non modo eadem homines tententur, verum etiam labantur sæpe, haud in communia peccata duntaxat, verum etiam in familiare quoddam cum his Spiritibus immundis commercium.

PRIMÆ PARTIS
CAP. III.

Magiam vere exiſtentem confirmare videntur Medicorum inclytorum experientia, Virorum ſapientum Obſervatio, accuratiſſimorum Hiſtoriographorum intemerata fides.

§. I.

Hiſtoriæ Magicæ perhibentur plurimæ, quarum vel nollem vades eſſe, vel manifeſtiſſima falſitas eſt. Veritatis cultus & amor, raræ in Mortalibus aves; nec mirum, cum *Pſalmo 115.* mendax dicatur homo omnis. Ita ut, quemadmodum in materia quacumque alia, ita quoque in magica, Fides hiſtorica multa hiſtoriarum emendatione indigeat. Ea de cauſa eas omnes miſſas faciam, quas *Plinius ſecundus*, quas *Valerius*

lerius maximus, aliique Ethnici Scriptores, tradiderunt, nec non fere omnes ſequentium Sæculorum, quæ vel ab unico teſte non ſpectatæ prorſus fidei, vel ex aliorum enarratione, traditioneque, conſignatæ Litteris fuere.

Ac primum quidem ea *Simonis Magi* nota eſt, quem præterea quæ Sacra Scriptura notat, etiam primi Eccleſiæ Patres, ut paulo ante ex *S. Iuſtino Martyre* conſtitit, ope Dæmonis multas Magicas artes exercuiſſe, ſtatuerunt: Optandum fuiſſet, ut qui totam hujus Magi Hiſtoriam fabuloſam ſcribunt, prius conſuluiſſent *Tillemontium*, qui *Memoriarum Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ ſuæ Tom. I. Part. II. in Vita S. Petri Cap. 34.* ejusdem Hiſtoriæ veritatem, innumeris adductis tum Patrum, tum Hiſtoricorum teſtimoniis, docte ac erudite confirmat, aſſeritque nullo nixos ſolido fundamento nonnullos de ea re dubitare. Vid. quid de

Simone Fleury Libr. I. & II. habet, ut *Parte II. Cap. II. Object. IX.* oſtendam.

II. Inter veteris Eccleſiæ Hiſtorias ea *Apollonii Thyanæi* præprimis notanda eſt, qui primo Eccleſiæ ſæculo vel ſub finem *Tiberii*, vel initio imperii *Caligulæ*, innoteſcere cepit, mirabilis per omnia Philoſophi, quem propter doctrinam, & mira geſta, Ethnici Apoſtolis, imo & Ieſu Chriſto parem, hoſtemque, opponere auſi ſunt. Nihil hic ex fabuloſa ejusdem hiſtoria referam, quam ex *Damidis*, fidelis *Apollonii* diſcipuli fragmentis, *Philoſtratus* 120. poſtmodum annis adornavit; verum ea modo, quæ Hiſtoricorum accuratiſſimus, & prudentiſſimus *Fleury* de eo tradidit.

Contigit primo *Epheſi*, ut in media ad populum Concione Aves proximæ Sylvæ advolarent, unaque præcipue convocaret cæteras. „Nihil eſt, inquit, „caſu modo contigit, ut juvenis per „talem

„talem in urbe plateam transeuns, par-
„tem effuderit, quod gestabat, frumenti.
„Avis una inde saginata reliquas con-
„vocat.“ Convolantes illuc Auditorum nonnulli, sparsum in platea frumentum reperiunt.

2do. *Smyrna Ephesum* ad pestem auferendam vocatus, ad *Herculis* Fanum jubet Senem mendicum lapidibus obrui, ut hostem Deorum; Sic ut demum sub lapidum acervo sepultus senex esset. Acervum amovere jussit, ut viderent quodnam animal occidissent; invenerunt non Senem, sed Canem. Pestis autem actutum cessavit.

3^{tio}. In ejus Oratione ad *Athenienses*, ridet affatim juvenis auditor. Obsessum eum Dæmone dixit Orator. Imo mox obsessi signa juvenis dat. *Apollonius* exire Dæmonem de juvene jubet, ea conditione ut in signum exitus proximam statuam subvertat. Exiens Dæ-

mon ſtatuam ſubvertit, juvenisque bene habet. Ad quod prodigium *Fleury* ſic commentatur: „Si cum Dæmonibus „*Apollonius* commercium habuit, cujus „ipſum etiam Ethnici accuſarunt, illos „cum eo colluſiſſe facile credimus, ſic„que hominem obſediſſe & reliquiſſe, „quo ipſi fama creſceret, eoque modo „miracula Chriſtianorum, qui quotidie „Dæmonia ejiciebant, obſcurarentur.“

Obiter notare hic debeo, præſtantiſſimo noſtro Hiſtoriographo veram Magiam difficulter admiſſam fuiſſe, ut latius *Cap. II.* patebit. Eandemque ob cauſam eum primum & alterum *Apollonii* portentum conjectura quapiam ad cauſas naturales referre conatum; tertium vero Diaboli cum eo commercio adſcribere tandem coactum fuiſſe. Non video autem, ſi in unico ejus facto de ejus cum Diabolo commercio convincamur, cur in ceteris horum ſimillimis factis

factis nobis, ad naturales causas detegendas, vim tantam faciamus.

4to. Ad *Corinthi* isthmum „hæc ter-„ræ, inquit, prominentia abscindetur, „vel potius non abscindetur.“ *Nero* postmodum incepit quidem opus, sed prosecutus non est.

5to. Sponsa consularis mortua aperto lecto defertur ad sepulchrum, sponso sequente lacrymis persuso. *Apollonius* accedens jubet sisti mortuam, daturum se finem lacrymis spondet. Rogat nomen puellæ, tangit, & quædam verba mussitat. Ad hæc veluti evigilat illa, loquitur, repetitque lares paternos. Refert *Fleury* fuisse qui dubitarent verene mortua esset sponsa, halitu de vultu percepto: credidisse alios ex Leipopsychia, vel Syncope, frigore Roris, seu Nebulæ cadentis, eam resuscitatam fuisse. Verum an, percepto inter deferendum vapore de facie avolante puellæ, non decla-

 rassent,

raſſent, qui hoc advertiſſent, viventem illam? An non mox pompam ſtitiſſent funeralem, antequam accederet Philoſophus? Sed repetam hanc Hiſt. *Parte II. Cap. II.*

6to. *Apollonius* ex *Aſia Romam* venit purgaturus ſe a congeſtis in ſe accuſationibus coram *Domitiano*. In carcerem cum *Damide* Diſcipulo conjectus, illi dixit nihil ultra ſe toleraturum mali: morti traditum non iri. Petente *Damide* quandonam liberararetur? A meo Iudice, ait, hoc ipſo die; a me ipſo, hoc momento. Protinusque ipſi pedes oſtendit catenis ſolutos. Iam haud ultra Magum credidit Præceptorem, ſed Divum eſſe, *Damis*; cum citra Sacrificium, citra preces, citrave verbum ullum, hoc prodigium contigiſſet. Ad hæc vero *Fleury:* „Ac ſi Dæmones non poſſent „citra hunc apparatum agere: ſed ſic „ſaltem credebatur.“ Eodem die in carce-

carcerem commodiorem missus est; eodem die coram Imperatore se defendit, & sic quidem ut ab eo absolveretur, ea lege, ut maneret ad privatum cum illo colloquium. Interim disparuit ex Auditorio, *Domitiano* vehementer ob id commoto. Adjungit Historia antequam coram Imperatore admitteretur, quæsitum per omnes vestes ejus fuisse, an non alicubi quædam aut Chartulæ, aut alii characteres, laterent?

7mo. Apollonius qui ante meridiem ex Auditorio Romæ evanuerat, circa Vesperam *Puteolis* fuit, quæ urbs prope quinquaginta Leucis *Roma* distat. Hoc *Fleury* citra Diaboli auxilium fatetur impossibile videri.

8vo. Quando anno 96. *Domitianus* interficiebatur, *Apollonius* Orationem *Ephesi* ad populum faciens, idque, quod notandum, inter XI & XII antemeridianam horam, veluti in perorando per-

turbatus, mox *percute Tyrannum*, vociferabatur: post aliquod silentium, *Macte Amici*, *ait*, *hodie Tyrannus occisus est; sed quid dico hodie! Per Minervam! hoc ipso momento occisus est.* Quid indicare vellet, *Ephesi* intellexere quidem, impossibiliorem autem rem, quam ut illi, tam immenso itinere *Roma* remoto, fidem adhiberent. Hoc videns, *neque miror*, inquit, *vos fidem non adhibere facto, quod tota urbs Roma nondum scit: sed jam*, ajebat paulo post, *internecionis fama urbem implevit.* Nuncii deinde in Asiam venerunt, totamque Historiam narrarunt sic, ut ad *Apollonii* assertiones omnes exacte conveniret. Anno sequenti summo senio mortuus est *Apollonius Thyanæus*, statuis illi a morte erectis, Divino honore cultis.

§. II. Haud minus certa Historia *Albicerii*, civis *Carthaginensis*, est, quam ex *B. Aug. I^mo^. Libro contra Academicos, Cap.*

Cap. VI. tradam. Diſputatio de ſapientiæ definitione cum *Auguſtinum*, *Alypium*, *Licentium*, atque *Trygetium*, totos occuparet; dixiſſetque *Auguſtinus*: *Sapientiam eſſe rerum humanarum divinarumque ſcientiam*; „hic *Licentius*, pergit „*Auguſtinus*, quem poſt iſtam defini„tionem diu putabam quæſiturum eſſe, „quod diceret, ſubjecit ſtatim: Cur „ergo, quæſo, ſapientem non vocamus „flagitioſiſſimum illum hominem, quem „ipſi bene novimus per innumera ſcorta „ſolere diſſolvi: *Albicerium* dico illum, „qui apud *Carthaginem* multos annos „conſulentibus mira quædam, & certa, „reſpondit? Innumerabilia commemo„rare poſſem, niſi & apud eos loque„rer, qui experti ſunt, & paucis nunc „ſatis ſit, ad id, quod volo. Nonne „Cochlearium (mihi autem dicebat) „cum domi non inveniretur, tuo juſſu „percunctatus, non ſolum quid quæ„reretur,

„ reretur, verum etiam nominatim cu-
„ jus res eſſet, & ubi lateret, citiſſime
„ veriſſimeque reſpondit? Item me præ-
„ ſente, (omitto illud quod in eo, quod
„ rogabatur, nihil omnino falſus eſt),
„ ſed cum puer, qui nummos ferebat,
„ certam eorum partem, cum ad eum
„ pergeremus, furatus eſſet, omnes ſibi
„ numerari juſſit, coëgitque illum ante
„ oculos noſtros quos abſtulerat reddere,
„ priusquam omnino ipſe aut eosdem vi-
„ diſſet, aut quantum ſibi allatum fue-
„ rit, audiviſſet ex nobis.

„ Quid quod doctiſſimum & clariſſi-
„ mum virum *Flaccianum* mirari ſolitum
„ eſſe abs te accepimus, qui cum de
„ Fundo emendo eſſet locutus, ad illum
„ Divinum rem ita detulit, ut quid
„ egiſſet, ſi potis eſſet, ediceret. Atque
„ ille ſtatim non modo negotii genus,
„ ſed etiam, in quo ille vehementer cla-
„ mabat admirans, ipſum Fundi nomen

„ pro-

„pronuntiavit, cum ita esset absurdum, „(hoc nomen) ut vix ejus *Flaccianus* „ipse meminisset.

„Iam illud sine stupore animi non „queo dicere, quod amico nostro, disci-„pulo tuo, sese volenti exagitare, flagi-„tantique insolenter, ut diceret quid „ipse secum tacitus volveret? *Virgilii* „versum eum cogitare respondit. Cum „ille obstupefactus negare non posset, „perrexit quærere quisnam versus es-„set? Nec *Albicerius*, qui Grammatici „scholam vix transiens vidisset aliquan-„do, versum ipsum securus & garru-„lus canere dubitavit.„

§. III. Ab historia Ecclesiastica transeamus ad profanam; a Medicis Scriptoribus ducentes exordium.

1. *Alexander Benedictus* Medicus *Veronensis*, cujus priora opera æstumatissima anno 1505. edita sunt, *Libr. VII. Prax. Cap. XXV.* „Vidisse se narrat „duas

„duas mulieres vicinas, uno die malis „medicamentis potionatas, quæ miri- „ficis poſtea vomitibus exagitatæ fue- „runt; alteram acum crinalem ingen- „tem, in modum hami implicatam, „cum capillo muliebri pluſculo, cum „reſegmentis unguium revoluto, reje- „ciſſe magnis conatibus, quæ ſequenti „die mortem obiit: alteram capillamen- „tum muliebre, vitri fruſta, cum canis „caudæ piloſæ tribus fruſtis arefactis, „ita ut bene integræ caudæ quantita- „tem, ſi in unum compoſitæ fuiſſent, „adæquaſſent, evomuiſſe.“

2. *Antonius Benivenius*, Medicus celeberrimus *Florentinus*, edidit anno 1507. Libellum *de abditis nonnullis ac mirandis morborum, & Sanationum, cauſis*, cujus *Capite XXVI.* narrat, cum eductionem teli hamati nulla arte humana poſſibilem intellexiſſet Miles, eum „advocaſſe ariolum, qui duobus digitis

„plagæ

„plagæ ſuperpoſitis, & carminibus „neſcio quibus inſuſurratis, *telum ex* „*oſſe redire jubet:* quo, etſi absque „ægri corporis noxa, non tamen ſine „utriusque animæ diſpendio, obtem„perante, miles ille paucis poſt diebus „rite curatus convaluit.“

3. *Ioannes Fernelius*, e doctioribus *Galliæ* Medicis, atque Archiatrorum Comes, qui circa annum 1526. occepit ſcribere, in doctiſſimo ſuo opere *de Abditis rerum cauſis Lib. II. Cap. XVI. pag. 802.* demonſtravit Magicam artem vere exiſtere ex S. Scriptura, Traditione, & propria ſua experientia; in eosque, qui hanc negabant, Gentilitatis de eadem ſententiam refert, quæ niſi veriſſima conſtitiſſet, notiſſimarum Romanarum Legum, ab ipſis XII. Tabulis inceptarum, tantam non habuiſſet neceſſitatem. „Vidi, inquit, ſcripta Char„tula collo ſubnexa, univerſi corporis

„ Icterum

„ Icterum una nocte detergeri : vidi & „ febres verbis, ceremoniis, quadan- „ tenus profligari." Sed usu didicerat Vir sapiens non juvandi, sed lædendi potius causa, Cacodæmonem hæc portenta suorum ministrorum edere, cum morbi sic curati revertere soleant: hincque eum simulare sæpe curam ejusmodi „ cujus admiratione perversas hominum „ mentes irretiat, sibique infidelitate sub- „ jungat; hoc unum præprimis anni- „ tens, ut ab his, quos seduxerit, divino „ cultu & honore dignetur."

Quo eodem modo *I. C. Scaliger Exerc. 349.* „ Malus Dæmon ista facit, „ non ut hominem faceret potentiorem, „ sed ut ipsum deciperet credulitate, at- „ que socium haberet tum impietatis, „ tum æterni exilii. Igitur ipse agit „ Dæmon; stultus ille, ac vecors, pu- „ tant suis se verbis agere."

4. *Cor-*

4. *Cornelius Gemma* Prof. *Lovanienſis* ſcripſit *de Naturæ divinis characteriſmis Libros duos*, editos anno 1575. In *Libro II. Cap. IV.* longe plura & mirabiliora ſurſum, deorſumque, a juvencula 15 annorum, per integrum fere annum dimiſſa eſſe, teſtis refert oculatus.

5. *Ambroſius Pareus* quatuor Regum *Galliæ* Conſiliarius & Archichirurgus, in Operum omnium anno 1582. editorum *Libro XXV. a Cap. XXV. usque ad XXXI.* plura habet quæ exiſtentem Magiam confirment, ex aliorum quippe petita teſtimonio pleraque, ſed auctoritatem magnam legitime probatis factis accedere arbitratur, quod tot ſapientes Nationes contra hanc Artem diabolicam tot Leges condidiſſent; profecto minime conditaræ, ni de ejusdem veritate convictæ fuiſſent. Hæc vero miſſa faciens, memorabo duntaxat id, quod *ibid. Cap. XXX.* ſcribit. „Haud ita pridem præ-

„ sente Rege *Carolo IX.* præsentibus sum-
„ mis belli Dictatoribus *Mommoranceo, de*
„ *Retzio*, & *Lanzacio*, nec non Archiatro
„ *Mazillio*, cæterisque testibus, vidi Sa-
„ gum multa edentem, quæ vires hu-
„ manas multis sane superent parasangis,
„ fatentemque audivi se hæc Diaboli per-
„ ficere opera; ab eo vehementer tor-
„ queri se, verum post triennium ab illo
„ liberandum fore.“

6. *Baptista Codronchius* Medicus *Imolensis*, cujus prima opera anno 1591. primam lucem viderunt, narrat *Libr. II. de morb. veneficis*, post varias historias mirandarum, ac vomitu ejectarum rerum, tandem Filiam suam *Franciscam* admirando adeo morbo laborasse, ut propter natam veneficii suspicionem, quæcumque in lecto essent perlustrarentur: adeoque in Culcitra inventa esse Ciceris semen, grana Coriandri, frustum Carbonis, Ossisque humani, aliquid ignotum

tum cuique, præterea Plumas quibusdam filis tam artificiose insertas, ut pileo, sicuti moris est, imponi facile potuissent. Fuere etiam eodem in Lecto inventa frustula duo nucis siccæ, & ossis albi, novem vel decem ossa piscium, quæ in formam pectinis fabricata, cum quibusdam corollis, ex variis rebus paratis, mire intertextis. In ignem vero cum hæc omnia projecta essent, mutataque domus, & omnia, absque vel minimo auxilio adhibito puella convaluit.

7. *Zacutus Lusitanus*, cujus prima opera prodiere anno 1629. *Prax. Med. Mirab. Libro III. Obs. XXXIX.* postquam historiam Virginis nobilis narrasset, quæ ubi ignobilem juvenem, se pereuntem, repulerat, tam horrendo morbo, enormique præternaturalium rerum vomitu laboraret, ut incantata crederetur, sic prosequitur: „Parentes rei novitate „& periculo filiæ commoti, consulunt

„ Ariolos, Sagas, Sortilegos, Magos, &
„ Incantatores. Ex iis unus ſe eam ſana-
„ turum, propoſita multa mercede, con-
„ ſtanter pollicetur, dicens ut adventante
„ paroxyſmo vocaretur. Sic factum.
„ Nam cum Acceſſio velociter invaleſcit,
„ convocatur ipſe; qui ſuperCaput ægræ
„ prius abraſum, me præſente, impo-
„ ſuit papyraceam chartam albiſſimam,
„ in qua Scriptæ erant binæ litteræ T. M.
„ & impoſita erat ungula Aſini ſemicom-
„ buſta; & ille neſcio quæ verba ad aurem
„ obmurmurans, illam ab inſultu, & omni
„ ſymptomate, in poſterum liberavit."

8. Doctiſſimus Medicus *Daniel Sennertus*, ab experientia, eruditione, fide, commendatiſſimus, quid ad hanc rem demonſtrandam præſtiterit, in ſequentibus multa dicendi oportunitas erit.

9. In *Gallia* initio Sæculi XVII, teſtimonio *Lazari Riverii*, apud omnes in confeſſo erat conjugium ac conceptum impe-

impediri per Magiam posse: & sub ejusdem Sæculi finem concludimus *Galliam* totam veros extare Magos credidisse, eo quod Rex *Lud. XIV.* solenni edicto eosdem morte puniendos esse per universum Regnum sanciverit.

§. IV. Quum de re agatur, quæ ferocissime impugnata, nunquam satis propugnari potest, curiositas me prehendit examinandi cum in sacris Litteris Magiam apud Idololatras gentes familiarissimam fuisse *Cap. I.* constiterit, an apud easdem hactenus coleretur. Non igitur, ut volunt Scriptores multi, an unice perstaret cum Idololatria; nam eandem in populo Christiano heu nimium viguisse, sat superque jam vidimus ac doluimus; sed eo fine ut an apud barbaras Gentes Magia, nullis legibus coërcita, nullis pœnis repulsa, frequentior ac famosior foret. Bibliothecam igitur meam percurrens, *Asiæ*, *Africæ*, &

 Americæ

Americæ Itineratores notavi, ordineque pervolvi: *Barlæos*, ajo, *Nieuwhofios*, *Dapperos*, *De Bruinios*, *Schoutenios*, *Montanos*, *Kæmferos*, *Dumontios*, *Dampierios*, *Waferos*, Reverendos Patres *Hennepin* & *Labat*, *La Martiniere*, *Maartens*, *De Vries*, aliosque complures. Vix hic meta dabatur. Quamvis enim singulam Historiam summatim contraherem, Opus tamen meum XXX. paginis voluminosius proditurum deprehendi; idque iis duntaxat notatis, quæ Itineratorum eruditiores, exactiores, prudentioresque; & hos inter adhuc ii præcipue, qui ad hosce populos Magiæ omnis inficiatores ingressi, indubiis vero, numerosisque experimentis contrarium edocti, fideliter ista, quæ a se visa essent, conscripserant.

Vix fando sum quantus me horror, hæc scribentem, invaserit. Obstupui, steteruntque comæ, & vox faucibus hæsit. Pluriesque pergeremne, an desisterem,

ſiſterem, animo ſuſpenſus, perfeci tamen. Revolvens poſtmodum Opus, intellexi quidem convincentiora quidem Magiæ exiſtentis argumenta necdum forte alibi ſic collecta haberi, abundeque eadem ad omnem litem determinandam ſufficere; verum ab altera parte gravis me tenuit metus ne aliis, ſive Simplicioribus, ſive Malitioſioribus, hujuscemodi nefandorum enarratio detrimentoſa foret. Paulatimque menti cepere ea obverſari Præcepta, quæ in ſimilibus rebus S. Spiritus nobis B. Pauli calamo dedit *Rom. XIV.* & *1 Cor. VIII.* ne ſcilicet etiam illa, quæ alias licite tutoque facere potuiſſemus, tunc faceremus, quando *fratribus noſtris, pro quibus Chriſtus mortuus eſt*, eſſemus offendiculo; & quidem ſic, ut dicat Apoſtolus: *Quapropter ſi eſca ſcandalizet fratrem meum, non manducabo Carnem in æternum, ne fratrem meum ſcandalizem.* Itaque animo dubius,

 editu-

editurusne hæc, an suppressurus essem; certus si demonstrandæ veritatis necessitate compulsus ea ederem, me cum *Tertulliano*, quem *Libro de anima Cap. XIII.* de Concubitu loquendi necessitas urgebat, fidenter monere Lectores posse: „Ne itaque pudeat necessariæ demon„strationis;" formidans tamen, quem facere ex iisdem nonnulli abusum possent; operæ pretium duxi conscriptum, ut erat, Opus, Virorum sapientum, optimorum Criticorum, summorumque pariter Theologorum, judicio subjicere, ab illorumque pendere oraculo: præsertim quia hanc totam Quæstionem pertractare, citra multum Librorum Theologicorum auxilium, non potueram. Porro Viri hi gravissimi singula justa lance librantes, in suppressionem inclinarunt. Suppressi itaque eosque Lectorum, quos offendere hæc minime possint, ad Itineratores laudatos remitto.

PARS

PARS II.

CAP. I.

De præcipuis Scriptoribus, qui Magiam, ut vere existentem Artem, negaverunt.

§. I.

Ingens est clarorum Virorum agmen, qui Magiam negent; Ecclesiasticorum, Iuridicorum, Politicorum, Medicorum, Philosophorum: quorum præcipuos temporum, quibus florebant, ordine recensebo.

1mo. *Henr. Corn. Agrippa*, natu *Coloniensis*, Theologiæ, Iurisprudentiæ, ac Medicinæ, apprime gnarus, singulam illarum publice professus, vir per omnia singularis, Regibus Principibusque æque inconstanter, quam vehementer, aut acceptus, aut odiosus, Carcerum haud paucorum incola, satyricus homo, indi-

gus, litigiosus, vagus, professione Magus, tandem post varium denique Carcerem anno 1535. obiit. Brevi ante finem autem Magiam repudiavit, ejusque vanitatem ostendit. Est autem summi momenti testimonium hominis famosi olim Magi, & tandem Magiæ prostituentis vanitatem.

2do. *Conradus Wolfhartt, Lycostenes* dictus, qui usque ad annum 1561. vixit. Inter plura ejus Opera extat *Prodigiorum & Ostentorum Chronicon;* in quo Dæmoniacorum, & Magorum, vaframenta pluribus, iisque notabilibus, exemplis prostituit. Quæ inter notabile illud, quod de *Margaretæ Ulmer*, civis *Eslingensis* filiæ, præstigiis tradidit. Hanc enim & Medici Urbis, & *Tubingæ* fama clarus *Leonardus Fuschius*, & tandem Imperatoris *Caroli V.* ac Hungariæ Regis *Ferdinandi* Archiatri, omni sollicitudine examinantes, si quam unquam, hanc

hanc ſaltem artificia Diaboli demonſtrare, publicis actis teſtati ſunt; dum interea elapſo ab inde quadriennio Magiſtratus lepidum fucum manifeſtum fecit.

3^tio^. *Ioannes Wierus*, dictus *Piſcinarius*, *Henrici Cornelii Agrippæ* famulus quondam, & diſcipulus, *Cliviæ ac Iulii* Ducis Archiater, ſcripſit Libros VI. *De Dæmonum præſtigiis*, *de Incantatoribus*, *de Lamiis:* & *Librum Apologeticum in Pſeudomachiam Dæmonum.* Magiſtri *Agrippæ* ſeneſcentis exemplo *Sagas* mortis eripere ſupplicio conabatur, mera imaginatione, nullo vero cum Dæmone commercio, easdem agi ratus.

4to. Cancellarius Anglici Regni *Baco Verulamius*, *Oper. omn. a pag. 947. ad 966. in Cent. X. Hiſt. nat. ſive Sylvæ Sylvarum*, in Imaginationis vi, in Imaginationis in alia corpora operatione, inque ejusdem manifeſtis, efficacibusque in alia effluviis, adeo diffunditur, ut videatur,

tur, idque maxime *pag. 948. & 949.* Magiam penitus excludere, inanemque oſtendere. Editio mea *Francofurtana* eſt anni 1665.

5to. *I. G. Godelmannus*, Iuris profeſſor *Roſtockienſis*, eodem, quo *Wierus* fundamento, eripere a mortis ſupplicio *Sagas* molitus eſt.

6to. Rev. Ieſuita *Fredericus Spee*, de quo in *Præfatione*, Sagas fere omnes innocenter deflagrari, integro Libro teſtatus eſt, propria experientia convictus. Ad *Dubium XI.* enim. Sic fatur: „ſi „& mihi aliquid Lector concedit, fateor „*me ipſum nonnullas ſuperioribus annis* „*in diverſis locis ad mortem comitatum* „*fuiſſe;* de quarum innocentia tam mi„nime etiamnum vacillo, quam nihil „uspiam ſtudii & induſtriæ, pene nimiæ, „quod non adhibuerim ad veritatem de„tegendam. Stimulavit me curioſitas, „quid enim diſſimulem? & pene ultra „metam

„metam traduxit, ut in re incerta certum aliquid cognoſcerem; neque aliud „tamen, niſi ubique innocentiam, deprehendi.“ Et ad finem *Dubii XXX* in hæc verba erupit: „Ego id cum juramento depono, me quidem hactenus „(ut Confeſſarium) nullam ad rogum „duxiſſe, de qua, *omnibus conſideratis*, „prudenter ſtatuere potuerim eſſe ream. „Idem ego, a duobus aliis accuratis „Theologis audivi. Neque tamen non „omnem induſtriam adhibui, qua ad „veritatem penetrarem, ut dixi ſupra „ad Dubium XI.“

7mo. *Chriſtianus Thomaſius*, Director & Profeſſor Iurisprudentiæ, *Hallenſis*, ſub finem elapſi ſæculi hujusque principio, florens, per ea quæ de Magia inter ſua Opera hinc inde interſperſit, in eandem veluti imaginariam ſic invectus eſt, ut inter ejus inficiatores merito recenſeatur.

8vo. *Rev.*

8vo. *Rev. Claudius Fleury, Hist. Eccl. Tom. XIX. Libr. XCII.* §. 4to. postquam enarrasset varias in Papam *Ioannem XII.* conspirationes, Pontificisque ipsius querelas de Magicis in se per annos 1317. & 1320. tentaminibus, sic prosequitur: „Physices ignorantia in causa „erat, cur plures Naturæ opera supra „eandem transcendere crederent. Cum „autem fide constet a Deo sæpe permissum Dæmonibus fuisse ut homini „prodigiis imponerent, atque extraor„dinariis nocerent modis; citra examen „supposita Magia ut vera Ars fuit, cre„ditæque certæ Regulæ, quibus Dæmo„num ope & secreta nonnulla patesce„rent, quædam infausta in homines im„mitterentur: plane ac si Deus non „potuisset semper Diabolos aut sinere, „aut impedire ad hæc præstanda, & ac „si pacta cum Spiritibus malignis rata „habuisset. Profecto si prætensam Ma„giam

„giam attentius contemplemur, non nisi „Veneficia (empoiſonnemens) ſuperſti-„tionibus, impoſturisque ſociata, de-„prehendimus.“

9no. *Rev. Pater Campanella*, Calaber, *e S. Dominici* familia, finiente XIV. Sæculo, & inchoante XV. florens, Libros IV. *De Senſu rerum*, *&* *Magia*, ſcripſit, oſtenditque omnem Magiam non niſi Naturæ operam eſſe.

10mo. *Reginaldus Scotus* anno 1602. *Tractatum de Magia* edidit. Vix datur Autor, qui majore cum exemplorum, tum argumentorum numero, & vi, totam Magiam profligare conatus eſt: putavit enim ſe S. S. Scripturarum, Conciliorum, S. S. Patrum, Legumque civilium autoritate, nec non ipſis de Magia accuſatorum teſtimoniis; & juramentis, Magiam ridiculam, imo plane impoſſibilem, Orbi univerſo demonſtraſſe; ſolum vero aut odium, aut avaritiem, aut

aut ignorantiam, prætenſam hanc artem genuiſſe: Confirmari autem hoc luculenter vafrorum horum hominum Confeſſionibus, qui Diaboli ſimulantes concurſum, ſumma quidem aſtutia & dexteritate res prorſum mirandas, minime autem præternaturales, effeciſſent: ejusmodi fuiſſe Pythoniſſam anni 1535. quæ *Sancta Virgo Cantiana* vulgo audiret, & *Alidam Norinton* anno 1574. in *Weſtwel*, & Ioannem *Stikelbau*, anno 1572. in *Maidſton:* quos nefarios omnes fuiſſe, inſignisque artificii impoſtores, iuridicum examen demum oſtendiſſet: eoque vehementius in populum *Anglicanum* invehitur, quod non modo ante mutatam Religionem, verum poſt eandem mutatam, licet *Henricus VIII.* & ſui Regni anno quinto *Eliſabetha*, hanc ſuperſtitionem confodere ſapientiſſimis Legibus anniſi eſſent, adhuc & ille, & ipſi ejus Prædicatores, tanta credulitate laborarent.

11mo. Eru-

11mo. Eruditissimus ac Reverendus *Jacobus Meyer*, commercio Litterarum, cum *Erasmo*, *Despautero*, aliisque eruditis clarus, in *Annalibus Flandriæ ad annum 1459.* Magos non existere, sed inhumana criminatione fingi exemplis ostendit. „*Atrebati*, ait, horrendum „quid contigisse legimus. Complures „fuisse inhumaniter igne crematos, qui „de nocte occultas coitiones habuere „cum Diabolo, unde magnam accepere „pecuniam Viri primarii, Mulieresque „complures. Indiciis Crematorum de„prehensi, pars capti, & sævissimis tor„mentis admoti, alii vi pecuniæ redemti, „nonnulli solum verterunt. Quidam „vero adeo in pœnis constantes fuerunt, „ut nihil confiterentur. Fuisse referun„tur quidam ex Iudicibus adeo detesta„biles, ut quosdam sibi inimicos indi„cari curaverint, tanquam conscios, „reis in tormentis ad hoc coactis.“

12mo. Quæ eruditus iſte Eccleſiaſticus ad annum 1459. hæc fuſius deſcripſit *Iacobus Clericus*, Toparcha in *Beauvoir*, per annos 1459. 1460. 1461. in *Hiſtoria ſui temporis*, ſive *Diario earum rerum, quæ Atrebati*, *& in locis ſinitimis contigerunt*. Accuſabantur Magiæ *Dionyſia*, civis cujuspiam impudica uxor; Vir, quem vulgo vocabant *L'Abbé de peu de Sens*; Illuſtriſſima Domina *Ioanna d'Auvergne* cum tribus ſuis pediſſequis puellis; Chirurgus *Huguet*, & Scabinorum Miniſter *Ioannes Le Febure*.

Ab Inquiſitoribus hi accuſati, pluries Torturæ admoti, demum confeſſi ſunt ſe easdem magicas artes exercuiſſe, quas ipſis in Tortura, alias, poſt alias, inquiſitores enumerabant: monente tandem Magiſtro *Gillis Flamen*, Iuriſconſulto, ut annuerent modo ad ſingula; fore tunc ut haud ultra admoverentur ad Torturam; exiguam quippe pœnam

alicujus

alicujus mulctæ, leviorisque religiosæ peregrinationis, quæ infligenda esset, præ immani totiesque repetita tortura præferendam esse. Itaque deinceps, quæcumque proponebant Inquisitores, sponte, veluti si commisissent, fatebantur. Brevi autem postea tanquam Magi ac Sagæ damnabantur, tradebanturque Scabinis, a quibus, cum bonorum Confiscatione, Rogo damnati sunt.

Hanc vero dum pronunciari sibi sententiam audiebant, horrendum quot diras Advocato imprecarentur, qui suaserat Torturæ evitandæ gratia, ut, quæ ignorabant qualia essent, quæ nec cogitaverant, nec audiverant unquam, ideo sponte tantum faterentur, quod non nisi modica pœna multarentur! Singuli Deum testabantur nunquam ejusmodi crimina a se commissa esse, & quantumcumque pie ac christiane mortem subirent, suam nihilominus innocentiam,

ac Iudicum, ſuam hæreditatem invadentium, exclamarunt vafritiem.

Capite IX. & X. ejusmodi plura enarrantur, additurque fuiſſe, qui decies & quinquies Torturam, eamque aliquoties omnium ſæviſſimam, & quidem bis die admotam, ſuſtinuiſſent: contigiſſe quoque, ut hiſce, qui negabant couſtanter, Carnifex ſtricto gladio adſtaret, obvelatisque, tanquam decollandis, luminibus, comminati Inquiſitores eſſent, ni mox faterentur, Caput truncatum iri.

Interim Romæ degente *Atrebatenſi* Præſule, Vicarii ejus e Carcere dimiſere multos, quos inter unus qui poſt Torturam octavam, alius, qui poſt decimam & quintam, (in quarum ultima plantæ pedum comburendo ſic conſumtæ, ut peſſime inde haberet,) innocentiam tuiti ſemper erant.

Tan-

Tandem caufa Domini *De Beaufort* ad Supremum Parifienfium Senatum delata, Senatus ampliffimus hic annihilavit per Delegatos fuos proceffum integrum *prope quadraginta Accufatorum:* in perpetuam autem rei memoriam primo diem publicæ refipifcentiæ fpectabili prorfum pompa, religiofiffime inftituit; & poftmodum, ob urbem, ab ejusmodi Tyrannide liberatam, publicas agere feftivitates, & gaudia, juffit.

13mo. Anno 1601. prodiit in *Galliis*, ubi idem qui alibi, in Magiam furor, Oratio Advocati Regii, *Ludovici Servini*, in caufa feminæ, quæ de Magia accufata, cum in denudato corpore quædam ftigmata viferentur, quæ utut a Variolis, aliisque puftulis, imo a nævis maternis, oriri vel relinqui folent, tamen in his, qui de Magia fufpecti habentur, ftigmata a Dæmone impreffa, & ignarum Vulgus, & ftolidi Iudices, effe

censebant, damnata ad aquæ tentamen fuit. Iamque siquidem ligatis manibus pedibusque, ter ab altitudine 7. vel 8. pedum in aquam præceps data, ad singulam vicem fluminis repeteret superficiem, (quod impossibile citra Diaboli opem præoccupatæ plebi videtur,) patibulo damnata fuit: Sed cum vita torturis sic confracta esset, ut in patibulum non perduraret, post mortem tamen & suspensa fuit, & igne concremata. Senatus supremus *Parisiensis* damnavit latam atque executioni mandatam Sententiam, vetuitque ne postliminio hoc per aquam tentamen, ad Magiam quasi detegendam, Iudices adhiberent.

14mo. Eruditus Medicus Gallus *de St. André* Gallicum tractatum epistolari forma edidit anno 1725. *de Magia ac Maleficis, Magis, Sagisque*, quo conatus est Magiam subvertere omnem. Primo plurima falsa proferri censet tam ab iis,

qui

qui ſe Magos dicant, quam ab illis, qui Magiæ incuſent priores. Multa a Magis Sagisque proferri, quæ meræ imaginationis vi tribuenda eſſe videantur: eosdem a Diabolo ſic diſponi ſua in Phantaſia poſſe, ut vere hæc contigiſſe jurent, quæ in ſomno & vividiſſimo, & protracto, menti obverſarentur: plerasque demum Magicas hiſtorias, quas aut ex antiquioribus monumentis eruiſſet, aut ipſe examinaſſet præſens, aut denique a fidis percepiſſet amicis, vel omnino falſas, vel minime præternaturales, habendas eſſe.

Itaque plura, quæ videri poterant ſupergreſſa naturæ vires, ſic ipſe explicat, ut in Naturæ terminis omnino ſita eſſe ſibi viderentur. Hinc *Paracelſi*, ac *Verulamii* exemplo, multus admodum eſt in exponenda dilatandaque Imaginationis ſtupenda vi, inque determinata vafrorum hominum nocendi voluntate:

nec parcior in explicandis Spiritibus eſt, qui Malevolorum de corpore in propinquos ſive homines, ſive res, quo noceant iisdem, exhalent: tandem modicus non eſt in exponenda virtute Spirituum, poſt irritationem exhalantium de hominum rerumve corporibus illis, quibus nocuerant Malefici, in ipſa Maleficorum corpora retrogradorum; idque, ſi credere fas eſt, ad multorum, imo centenorum Milliarium diſtantiam.

Exſpatiatur dein egregius *Andreus* per hiſtorias Acicularum, Cultrorum, Gladiorumque fragmenti majoris minorisve; Globorum ferreorum, Inſectorum, Laciniorum veſtium, Pilorum &c. quæ vomitu, alvo, abſceſſu vario, de Corpore humano, eoque illæſo, ejecta perhibentur. Hic eruditus Vir totam Bibliothecam medicam percurrens, exempla cunctorum Sæculorum profert, quibus evidens fit ejusmodi res variis humani

mani corporis e partibus expulſas fuiſſe, absque vel minima ſive ægrorum, ſive Medicorum de Magia ſuſpicione, imo cum eorundem Corporum excretionis naturalis perſuaſione.

Quin ipſum hoc omnino naturale Autor eſſe cenſet, quod Magi Sagæve, quando ex Pratis illa veneficia, quæ ad pecus necandum, frugesve corrumpendas, occultaverant in iisdem, auferunt, ſæpe moriantur. Vulgus quidem credit hos a maligno Spiritu, quod ſuum opus deſtruant, necari; nihil autem plus eſſe ſecundum Naturam cenſet *Andreus*, quam ut ſubfoſſis in rebus fermentatio ſuboriatur, cujus ſubito exploſi vapores eos, qui effodiunt, afficiunt atque præfocant. Ex quibus omnibus concludit nihil indignius vero Philoſopho ac Phyſico eſſe, quam cum imperito Vulgo opinari res enarratas & naturæ transgredi poteſtatem, & Angeli prævaricatoris opus eſſe.

15mo. Vir illuſtris *Scipio Maffeus*, contra egregium *Tartorottum*, anno 1748. *de nocturno Lamiarum congreſſu* ſcribentem, Epiſtolam *Veronæ* edidit anno 1749. *Artis magicæ diſſolutæ* titulo; in qua ſingulari ſententia veram quidem ante Chriſtum natum Magiam extitiſſe fatetur, eandem vero poſt Chriſtum natum ita exulaſſe, ut quidquid de illa in diebus Novi Teſtamenti perhibetur, meræ fabulæ ſint.

16mo. Prodierunt anno 1770. duo Tomi in quarto, aucti autem & emendati anno 1771. Viri eruditiſſimi *Conſtantini Franciſci de Cauz*, in Academia Roberetana *Quirini*, titulo hoc: *De Cultibus magicis, eorumque perpetuo ad Eccleſiam, & Rempublicam habitu.* Cenſet præclarus Autor ſe hoc ſole ipſo evidentius reddidiſſe, quod Ars magica neque extet hodie, neque extiterit unquam. Præter omnia quæ priores Magiam negantes Auto-

Autores, quæque maxime clarus *Andreus*, ſcripto tradiderunt, noſter ſtupendæ eruditionis Scriptor Hiſtoriam dictæ ſic Magiæ, dictique ſic cum Sathana pacti, per omnia Sæcula ex utriusque S. Scripturæ pagina, ex Conciliorum teſtimonio, ex S. S. Patrum autoritate, ac tandem ex Sæculorum Barbarorum cum ſuprema ignorantia, tum ſtupidiſſima ſimplicitate, ſic ſe credit refutaſſe, ut ultra nemo ſanæ mentis exiſtere poſſit, quin Magiam, vulgi ſenſu intellectam, dari neget.

17mo. Prodiit haud ita pridem ſcil. 1772. in *Galliis* Opuſculum eruditum eruditi Abbatis *De la Chapelle*, cui Titulus: *Relatio hiſtoriarum ſtupendarum de dictis ita Pythonibus, ſeu Ventriloquis, quæ haud ita pridem in Gallia obſervatæ ſunt; cum examine cauſarum phænomeni mirabilis, & cum ejusdem ex variis tam venerandæ Antiquitatis, quam temporum noſtro-*

nostrorum exemplis, *confirmatione: examinata ab Acad. Reg. Scient. Parisina, ac Deputatorum Academiæ testimonio confirmata.* Lectu utilis & jucundus hic Tractatus, genuina Pythonum, ut saltem opinatur Autor, nobis præbet aliquot exempla, quibus Pythonismum omnem merum, sed singulare Naturæ opus, esse censet: ut proinde funditus ea eorum argumenta ruant, qui eundem citra Dæmonum opem exerceri non posse arbitrabantur; & ut deplorandus generis humani error, quo Ventriloquos, Magos, Sagas, Ariolos, haud citra pactum implicitum expressumve cum Diabolo initum, Artis suæ experimenta edere posse, creditum fuerat, plane dispellatur: siquidem in his omnibus quidam habitus a natura deprehenditur, quem industriosi hi homines callide exercentes, eo demum perveniunt, ut in operibus suis naturam longe superare videantur.

18mo. Agmen

18mo. Agmen claudit præclarum *Vindobonensis* Universitatis lumen, Nobilissimus *Paulus Iosephus a Riegger*, Consiliarius aulicus actualis, nec non Iuris publici Ecclesiastici olim Prof. ordinarius, in præmissa *Parti II. Spec. Corp. Iurisprud. Eccl. Dissertatione De Magia*, anno 1773. Multa eruditione, pro more suo, inclytus Autor tractat universam hanc materiem, per singulas ejusdem partes: Scilicet Magiam Ethnicam, Iudæis haud ignotam, cultam quoque Christianis; Divinationem, ad quam & Astrologiam refert; Auguria; Necromantiam; Sortilegium; Sortes Sanctorum; Magiam stricte dictam, ejusque species; ut Incantationem, Præstigium, Vanas observantias, earumque species. Leges deinde tam Ecclesiasticas, quam Civiles contra singulas Magiæ partes, per decursum Sæculorum recenset: quibus omnibus cunctas imaginariæ

Artis

Artis fabulas funditus everti arbitratur. Tranſit tandem ad Magiam quam Ethnico - Chriſtianam, ſeu Semichriſtianam appellat: cujus leve quoddam principium Sæculo XIII. deprehendit: Sæculo XIV. auctiorem quidem, ſed adhuc plebejam Magiam; Sæculo XV. autem multum propagatam; tum Sæculo XVI. autoritate ſtabilitam; & tandem Sæculo XVII. penitus confirmatam. Totus ſub finem eſt in refutanda deſcriptæ hujus Artis poſſibilitate, reſpondetque ad omnia argumenta, quæ ad illam ſtabiliendam ex Sacris Bibliis, ex S. S. Patribus, ex ipſis Accuſatorum ſeu ſpontaneis, ſeu Tortura expreſſis, Confeſſionibus, proferri ſolent.

SECVN-

SECVNDÆ PARTIS

CAP. II.

Objectiones, quas recensiti Capite proxime priore Autores contra Magiam fecerunt, & primo quidem ex S. Scriptura. Subjunguntur ad singulas Responsa.

§. I.

Eruditos Viros omnes veneratus, ob idque horum neminem privatim non nisi raro, circumspecteque, aggressurus, oportunius esse existimavi, ad certa quædam capita singula singulorum revocare argumenta, objectionesque, & ad singula ordine respondere. Quemadmodum autem priori in Capite feci, ut non modo, quos Adversarii nostri Scriptores laudarint, recensuerim, verum pluribus Autoribus horum numerum compleverim; ita in hoc Capite haud

haud consueta tantum eorum, qui Magiam negant, argumenta enumerabo, & objectionibus respondebo, verum numerum horum iis, quæ præterviderunt illi, diligenter supplebo; ne in inquirenda veritate cuiquam, vel minimæ etiam parti, defuisse videar. Ac primum quidem discutienda argumenta sunt, quæ contra S. Scripturæ autoritatem formantur.

OBIECTIO I.

Hanc autoritatem ad probandam magicam artem hi, qui Magiam negant, perperam adhiberi arbitrantur, censentque S. Scripturam in allatis Parte I. textibus non nisi de Idololatris, de Impostoribus, deque Ceremoniis atque Cultibus loqui, qui ad Idololatriam aut inducendam, aut confirmandam, propagandamque, unice spectabant.

Respon-

RESPONSIO *).

In hiſce textibus referendis *Vulgatam* editionem ubique cum fontibus *Hebraico* ac *Græco* conferentes, vidimus in nonnullis textibus, & Idololatriæ & Magiæ mentionem jungi, in aliis ſolius Magiæ mentionem fieri, in aliis iterum ſolius primum Magiæ, deinde Magiæ tam Idololatriæ junctæ, quam in Idololatriam præcipitantis. Sic, etſi mirum non foret Magiam & Idololatriam perpetuo in textibus junctas eſſe, eum Magia vera & exquiſita, etiam apud Chriſtianos, deteſtanda maxume Idololatria erga

*) Ordo equidem exigeret, ut omnes Objectiones Capite ſingulari recenſerentur, & Capite altero Reſponſiones: verum cum aliis Reſponſiones ibi appoſitiſſimæ locari videantur, ubi Objectionis vis recens præprimis ac vivax in memoria eſt, conſuere Reſponſiones ad Objectiones debui.

erga Diabolum ſit; tamen Magiæ & prohibitio, & punitio, pluribus ſacris in textibus, laudato loco inveniendis, ab iis Idololatriæ adeo diſcretæ enunciantur, ut evidens ſit Magiam, qua Magiam, qua per ſe ſolam exiſtentem, damnari, ac puniri, adeoque ab Idololatria, proprie dicta, rem diverſam eſſe.

OBIECTIO II.

Magi *Pharaonis* non fecere idem, quod *Moyſes* & *Aaron*, ſed quid ſimile duntaxat: Sic ut Diabolus vel imaginationem Ægyptiorum adeo vivam excitaverit, ut Serpentes, Ranas, rubrasque aquas, revera contuerentur; vel faſcinaverit eorum oculos, ex aëre formando corpora, quæ Serpentes &c. referrent.

RESPONSIO.

Ad hanc Objectionem reſpondi, explicando Textum *Exodi Cap. VII.* Cum

vero

vero de Imaginationis vi brevi nova ſequatur Objectio, ſimul ad hanc latius reſpondebitur.

OBIECTIO III.

Falſo illud וַיַּעֲשׂוּ כֵן *Exodi VII. & VIII.* interpretatur quis ſic, ac ſi Magi idem, quod *Moyſes & Aaron*, fecerant, feciſſent: nam ubi ſacer textus ter hac Phraſi uſus eſt ad Serpentes, ad Ranas, ad Rubras putidasque aquas, quodammodo a Magis repræſentatas, mox ubi *Moyſes & Aaron* Sciniphes, Scinipes, pediculos, produxerant, *hebræus* textus *quarta* vice eadem phraſi, quam *Vulgata* reddit, *Et fecere Magi ſimiliter:* uſus eſt; ac pari modo *græcus textus* in ſingulis horum quatuor locorum: Ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως οἱ Ἐπαοιδοί. Ubi nihilominus conſtat eosdem nihil feciſſe, & ad ſuam gignen-

 dorum

dorum Pediculorum impotentiam exclamasse quod hic *Dei* digitus, manus, virtusque subesset. Ergo cum hic nihil fecerint, ubi textus dicit, *Et fecere similiter*, nihil quoque fecere, nec veros Serpentes, Ranasve produxerunt, ubi ter dictum fuerat: *Et fecerunt similiter*; sed ex aëre aliisve elementis aliquid composuere simile, aut oculos Ægyptiorum fascinarunt, aut eorundem commoverunt imaginationem.

RESPONSIO.

Habet profecto phrasis ista aliquam difficultatem explicandi in hoc quarto loco, nec facile quacumque explicatione hæc difficultas tollitur: Sive enim Serpentes veros, veras Ranas, veras putridas rubellasque aquas, produxerunt, sive phantastice tantum repræsentarunt aut oculos fascinarunt, aut imaginatio-

nem

nem moverunt, cur ſacra Scriptura ad *Sciniphes*, ſeu pediculos, a Sanctis Viris Dei productos, dicit Magos ſimiliter feciſſe, ubi nec veros, nec fictos, imaginariosve Sciniphes exhibere potuere *Pharaoni?* Ergo in utraque explicatione, licet in quarto loco dicatur iterum: *Et Magi fecerunt ſimiliter;* certum ſemper eſt in tribus prioribus prodigiis aliquid magnum, ſeu verum, ſeu fictum illos exhibuiſſe, in quarto vero nihil omnino. Ergo ſecundum utramque explicationem, in tribus prioribus prodigiis Magi & tentarunt, & effecerunt, quod tentaverant; in quarto tentarunt, nec effecere quidquam. Sic ut hoc quarto loco intelligendum ab utraque parte ſit, Magos feciſſe ſimiliter, ut prius, tentando; ſed non, ut prius, efficiundo. Igitur hæc difficultas per ſe eam non infirmat, quæ hujus phraſeos data fuit, expoſitionem. Ceterum particula כֵּן *idem*

 facere,

facere, *idem fieri*, in ſacris ſignificat. Vide Gen. I. v. 7. 9. 11. 15. 24. 30. Hic certe וַיְהִי־כֵן *& factum eſt ſic*, non apparentur quid ſimile, ſed id ipſum, quod Deus juſſerat, creatum fuiſſe ſignificat. Reliqua ſolutio hujus Difficultatis data eſt *Part. I. Cap. I. ad text. Exod. VII.* ad quam remitto Lectorem.

OBIECTIO IV.

Ex *Libri Sapientiæ Capite XVII. v. 7.* demonſtratur Magorum Ægyptiorum artem mere illuſoriam fuiſſe, ac deriſoriam, illisque contumelioſam. *Et Magicæ artis appoſiti erant deriſus, & ſapientiæ gloriæ correptio cum contumelia.* Hebraicus fons, ſi extiterit olim, nobis periit, Græcus autem ſic habet: Μαγικῆς δὲ ἐμπαίγματα κατέκειτο τέχνης, καὶ τῆς ἐπὶ φρονήσει ἀλαζονείας ἔλεγχος ἐφύβριστος. *Magicæ autem artis deriſus*

risus appositi erant, & suæ de sapientia jactantiæ redargutio contumeliosa.

RESPONSIO.

Non videtur ab his, qui hunc versum *Capitis XVII.* objiciunt, integrum caput lectum fuisse. Loquitur *Salomon* de terrifica trium dierum apud *Ægyptios* nocte, quam in diem convertere sua Magia frustra tentabant, vel respicit ad *Sciniphum* plagam, ad quam Deus haud ultra Magis, seu Spiritibus immundis, permisit vera sua miracula imitari. Unde sive hic sapiens de tertia plaga Ciniphum, sive de nona tenebrarum loquitur, ostendit Deum, qui Diabolo aliquid permiserat, nunc illum cohibuisse; minime vero Magos Diaboli ope effecisse unquam nihil.

OBIECTIO V.

Ad Magicam artem stabiliendam perperam adhibetur Cap. XIII. *Deutero-*

teronomii, in pag. 15. Part. I. Cap. I. §. II. Nam totum *fictum* hic esse, quod de falso Propheta Deus hic dicit, Deus indicat ipse: *Propheta autem ille*, ait, *aut fictor somniorum, interficietur.*

RESPONSIO.

Sic quidem in Vulgata habetur, minime vero in textu *hebraico*, aut *græco* חֹלֵם הַחֲלוֹם *Somnians somnia*, ut in hujus textus principio, hac sola exceptione, quod Littera ה, accusativum designans, desit, ubi Vulgata ipsa non *Somnium fingentem*, ut hic, sed *Somnium videntem*, ponit. LXX habent: Καὶ ὁ Προφήτης ἐκεῖνος, ἢ ὁ τὸ ἐνύπνιον ἐνυπνιαζόμενος, ἐκεῖνος ἀποθανεῖ. *Et propheta ille, vel ille hoc somnium somnians, ille morietur.* Conferentes ergo omnes inter se textus, intelligimus non finxisse hoc somnium Prophetam

illum,

illum, ſed hoc ſomnium, eventu comprobatum, vere ſomniaſſe.

OBIECTIO VI.

De Pythoniſſa *Saulis* eſt, quam ſtatuunt nihil feciſſe niſi ceremonias ineptas; præ terrore, dum ſimulacrum *Samuelis* conſpexiſſet, exclamaſſe, adeoque ſe *Samuelem* per ſua præſtigia minime exſpectaſſe faſſam eſſe: præterea vel umbram duntaxat apparuiſſe *Samuelis*, vel ſi ipſemet fuerit, non Sagæ, ut patuit, ſed peculiari Dei diſpoſitione ſola eum apparuiſſe. Sed ad hæc omnia puto in *Part. I. Cap. I.* §. *V.* ſufficienter reſponſum eſſe.

OBIECTIO VII.

De *Philippica* Puella eſt, quæ *Pythonica* Cap. XVI. *Act. Apoſt.* dicitur.

RESPONSIO.

Ad hanc hiſtoriam *Part. I. Cap. I. §. VI.* reſponſum ſatis fuiſſet, niſi in Scriptis quorundam legeremus, hanc puellam non fuiſſe vere *Pythonicam*, ſed *Dæmone obſeſſam;* ad quod reſpondendum paucis eſt: paucis, inquam, quandoquidem Dæmoniacorum non eſt multum lucri divinando comparare: quidquid enim hi faciunt, *Tom. XV. Rat. Med. Cap. IV.* clare, ni fallor, oſtendi: *divinare* μανθεύωμεν ut textus ſacer dicit, eos qui non Magi, ſed duntaxat obſeſſi a Diabolo eſſent, nullibi in Sacris legitur. Et quid plura? Scriptura hanc puellam *Pythonem Spiritum* habuiſſe aſſerit: qui Spiritus nullibi Dæmoniacos obſidere legitur, ſed vere Magicus eſt, ut toties jam *in parte prima* patuit. Quod ſi omnino Dæmoniacam hanc Puellam fuiſſe velint, tunc quoque & Pythonicam una fuiſſe, atque adeo a Dæ-

mone

mone & obſeſſam, & fatidicam, fateantur oportet; cum ea præſtiterit, quæ Dæmoniaci præſtare non ſoleant.

OBIECTIO VIII.

Nulla ars magica eſt, nec eſſe poteſt, ſi eam Deus irritam fecit. Atqui hoc ſe feciſſe dixit ipſe Deus Iſaiæ XLIV. *Ego ſum Dominus . . . irrita faciens ſigna divinorum & ariolos in furorem vertens*, dum nempe vident omnem ſuum laborem inanem eſſe. Hebr. מֵפֵר אֹתוֹת *Infringens*, *diſſipans*, *Signa* &c. Ergo nulla omnino ejusmodi Ars exiſtit.

RESPONSIO.

Altera pars ejusdem Verſiculi Prophetæ totam hanc difficultatem ſolvit: Sic enim proſequitur Deus. *Convertens ſapientes retrorſum*, *& ſcientiam eorum ſtultam faciens.* Si nulla *Magia* exiſtat,

exiſtat, quia eam Deus irritam facit, non exiſtit eandem ob cauſam *Sapientia.* Utraque ergo exiſtit, ſed hanc & illam Deus ſiſtit, diſſipat, ubi æterna ſua Decreta exequitur, quidquid artificio ſuo *Magi*, quidquid aſtutia prudentiaque ſua *Sapientes*, in contrarium moliantur. *Non eſt ſapientia, non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Dominum. Prov. XXI. v. 30.*

SECUNDÆ PARTIS
CAP. III.

Responsio ad Objectiones contra Magiam, petitas a doctrina, consuetudine, & legibus Ecclesiæ, Sanctorumque Patrum autoritate.

OBIECTIO I.

§. I.

Quemadmodum ex Sacris Bibliis, sic & ex doctrina autoritateque Ecclesiæ, atque Sanctorum ejusdem Doctorum, probare conantur multi, ac fere omnes Magiæ veræ negatores, nullam eandem esse: Siquidem extent plurimæ Ecclesiæ leges generales, latæ cum in omnem Magiam, tum & in singulas ejus species, quæ Magiam negent. Occupant hæ Leges magnam Librorum

rum Adverſariorum partem, eo quod ex iisdem palmarium contra exiſtentis Magiæ ſententiam argumentum peti cenſeant.

RESPONSIO I.

Ex perpetua Eccleſiæ Catholicæ ad noſtra usque tempora conſuetudine, Ceremoniis, Precibus, & Decretis, nos, cum Canoniſtarum Principe *Van Eſpen*, dudum coacti fuimus fateri, ab eadem Eccleſia Magiam, ut vere diabolicam artem, & creditam, & prohibitam fuiſſe. *Vide Part. I. Cap. II.*

RESPONSIO II.

Ex Reipublicæ Legibus contra Nummos adulterinos, eorumque fabros, inepte omnino conficerem, neque veram Monetam, neque ejusdem exiſtere fabricatores: e contrario ex his Legibus merito concludo cum propter nihil, nihil fiat, ideo veram Monetam exiſtere,

quia

quia contra falſam, ut vere exiſtentem, Reſpublica & leges edidit, & pœnas indixit. Hiſce porro ad noſtram quæſtionem relatis, ex Eccleſiæ Legibus, contra falſam Magiam datis, Magiam veram dari potiore jure conficio, quam ex iisdem Legibus eam non exiſtere conficiunt Adverſarii.

OBIECTIO II.

Eccleſiam Leges condidiſſe affirmant, non in vere exiſtentem Magiam, ſed tantummodo in putatitiam, in oſtentariam, ſplendorem Religionis ſacratiſſimæ obfuſcantem, pietati adverſam, atque dæmoniacæ in Chriſtianos poteſtatis aſſertione Religioni probroſam. Cum in hoc verſetur negotii omnis cardo, audienda ſuis in Legibus Eccleſia eſt. Laudant Conſilii Toletani primi Regulam contra *Priſcillianiſtas: Si quis Aſtrologiæ,*

vel

vel Matheſi, *exiſtimat eſſe credendum*, *anathema ſit;* adduntque ad hanc *Toletani* Synodi Regulam *Sti Leonis* Papæ verba hæc: *quoniam qui ſe talibus perſuaſionibus dedit*, *a Chriſti corpore totus abſceſſit.*

RESPONSIO.

Anathema S. Synodus dixit his, qui Magiæ credunt, Arti diabolicæ, Arti, in qua Diabolus divinis colitur honoribus: An potuit artem deteſtandam talem non condemnare, non Anathema eidem credenti dicere? An ejusmodi homo non ideo Anathemate dignus, quod, ut *B. Leo* ait, *a Chriſti corpore totus abſceſſerit?* Acclamamus utrique ſententiæ, ſollicite autem quærimus an Magiam veram non exiſtere & Synodus, & Pontifex, pronuntiarint? Nos e contrario arbitramur eandem, ut vere exiſtentem, ab utroque damnari.

OBIE-

OBIECTIO III.

Canon objicitur nobis 9. XXVI. q. v. *Si quis Clericus, Monachus, vel Secularis, divinationem vel auguria, crediderit observanda . . . cum his, qui eis crediderint, ab Ecclesiæ communione pelluntur.*

RESPONSIO.

Nihil justius est, quam eos de Ecclesia pelli, seu excommunicari, quibus pro Deo diabolus est. Sed an hoc Canone demonstrare quis vult veram Magiam non dari? Condonet mihi, veram Magiam ab Ecclesia hoc canone agnitam esse credenti.

OBIECTIO IV.

Magiam nihil nisi imaginarii quid esse definivisse dicitur Concilium *Agathense* suo Canone 42. qui sic se habet: *Quod maxime fidem Catholicæ Ecclesiæ infestat, aliquanti Clerici sive Laici*

ſtudent auguriis, & ſub nomine fictæ Religionis per eas, quas ſortes Sanctorum vocant, divinationis ſcientiam profitentur, aut quarumcumque Scripturarum inſpectione futura promittunt. Hoc quicumque Clericus, vel Laicus, detextus fuerit vel conſulere, vel docere, ab Eccleſia habeatur Extraneus.

RESPONSIO.

Hic nihil video dici a Synodo, quod Magiam imaginariam eſſe declaret, ſed ab Eccleſia ſeparari omnes, qui vel Magiam colant, vel proximas illi ſuperſtitiones exerceant.

OBIECTIO V.

Ad oſtendendam Artis magicæ inanitatem affertur Concilii *Laodicæi* Canon VI. *Si quis maleficio interficiat alterum, eo quod ſine Idololatria perficere ſcelus non potuit, nec in fine impertiendam eſſe Communionem.*

Respon

RESPONSIO.

Ego prorſum contrarium hic a Concilio affirmari intelligo: ſtatuit enim adeo potentem Artem Magicam eſſe, ut quis Diaboli auxilio, veraque erga Diabolum idololatria, occidere alium maleficio poſſit.

OBIECTIO VI.

Eundem in finem Canon XVI. ejusdem Concilii laudatur: *Qui Magicis falſitatibus in grandinariis tempeſtatibus credunt, ſciant ſe fidem Chriſtianam, & Baptiſmum prævaricaſſe, & ut paganum & apoſtatam, id eſt, retro abeuntem, & Dei inimicum, iram Dei graviter in æternum incurriſſe.* Putant Adverſarii hic omnem Magiam penitus confodi, cum *Magica falſitas* appelletur a Concilio; adeoque hujus Synodi ſub finem IV. Sæculi celebratæ, & totius Antiquitatis

quitatis veneratione honoratæ, Patres credidiſſe, id omne, quod de Magiæ virtute atque potentia imperitum vulgus credit, ridiculum ac falſum eſſe: quod num ſic ſe habeat, videamus.

RESPONSIO.

Ac *primo* quidem mentem hujus Concilii hanc fuiſſe ideo cum *Van Eſpen* negamus, quod Eccleſia ab omni tempore Magiam potentem artem eſſe crediderit.

Secundo. Vbi Concilium hoc rationem dat, cur hos damnet, qui *credunt Magicis falſitatibus & grandinariis tempeſtatibus*, ſi nullam exiſtere Magiam crediſſet, primariam rationem, & ad movendos Chriſtianorum animos potentiſſimam, petitam ſcilicet ex Magiæ ineptitudine, & vanitate, omiſiſſet; hanc rationem autem non dedit. Ergo non credidit

credidit Concilium totam Magiam imaginariam esse.

Tertio. Criminis magnitudo seu enormitas a Concilio determinata, solius veræ Magiæ est, non vero imprudentis credulitatis eorum, qui Magiam veram, quæ tota tantum imaginaria sit, esse credant. Constat *S. Hieronymum*, *S. Augustinum*, Magiam stupendam artem esse credidisse: statuuntne idcirco hi Magiæ negatores Sanctissimos hosce Patres *fidem Christianam & Baptismum prævaricasse, & ut paganos, & Apostatas, Deique inimicos, iram Dei graviter in æternum incurrisse?* Idemne de *Espenio*, innumerisque aliis, affirment? Ergo magnitudo criminis aperte declarat Patres hujus Synodi & veram efficacemque Magiam dari, & in talem se sententiam unice ferre voluisse. Et demonstratur ejusmodi mentem ipsis fuisse ex Canone XXXVI. qui de exercitio veræ Magiæ agit.

OBIECTIO VII.

Synodus *Quinisexta* seu *Trullanum*, ex 211 Episcopis *Constantinopoli* in loco *Trullo* dicto collectum, *eos qui nubes fugare dicuntur*, *& imprecatores*, *Canoni*, *qui est de Sexennio*, *subjicit.* *In his autem perseverantes*, *nec mutantes sententiam*, *nec fugientes hæc perniciosa*, *& ethnica instituta*, *omnino ejiciendos ab Ecclesia definivit.* Qui existentem veram Magiam negant, hunc Canonem sibi faventissimum arbitrantur.

Et plures Leges, Textus, Canonesque, huic similes, quibus suam stabiliri sententiam putant, in nos congerunt. Novell. Leon. LXV. *Sacerdotes admonere fideles populos jussit* (*Ecclesia*) *ut noverint Magicas artes*, *incantationesque*, *quibuslibet infirmitatibus nihil remedii posse conferre.* Addunt hisce *Karlomanni* Leges,

ges, hæc omnia vocari *paganias*, & *paganorum obſervationes*. Leges alias civiles, permultasque easdem, in Magiam credentes compellunt, Magiæ negantes vires, impoſturamque declarantes. *Ferunt Magos ſuis maleficiis aëra poſſe conturbare, & grandines immittere, futura prædicere, fructus & lac auferre, aliisque dare, & innumera a talibus fieri dicuntur.* Et iterum: *diverſa finguntur ſolummodo portenta.* Et iterum in alia Lege: *Si quis a Diabolo deceptus crediderit ſecundum morem paganorum virum aliquem aut feminam ſtrigam eſſe, & homines comedere, & propter hoc ipſam incenderit, vel carnem ejus ad comedendum dederit, vel ipſam comederit, capitis ſententia punietur.*

Inſtant hic Adverſarii, atque ex omnibus hiſce adparere ajunt Legis-

latores & Ecclesiasticos, & Politicos, definivisse Magiam non esse, sed *dici;* Magos Sagasque non existere, sed *videri;* Magos mala non inferre, sed *perhiberi*, *ferri*, ac si hæc facerent; portenta quæ edere dicuntur, tantummodo *fingi:* nec posse eos infirmitatibus sua arte mederi: qui credunt ea illos posse, quæ affirment, præstare, capitis sententia puniendos esse; tandem qui Magos veros strigasque existere credat, eum secundum Paganorum observationes atque mores hæc credere: imo totam Magiam ut *Canon VI. Conc. Laodicæi* ait, per omnia ad Paganismum adeoque ad idololatriam pertinere.

RESPONSIO.

Primo. Leges tam Ecclesiasticæ quam Civiles, ut supra patuit, Magiam veram crediderunt, & sic, uti nos, descripserunt.

runt. Vide reſponſa omnia priora in *hoc II Capite*. Ergo tempora fuere, in quibus plerique Patres in variis Conciliis, plerique quoque Principes & Legislatores, veram Magiam exiſtere crediderunt, ſicuti nos; tempora iterum, quibus Epiſcopi & Principes multi, forte propria experientia deſtituti, aliorumque relatu duntaxat inſtructi, eum ſe enunciandi modum per *videri*, *perhiberi*, *dici*, elegerint. Dico ſecundo: Quod & *fingi* talia ſtatuerint, minus vel ideo miror, quod in Hiſtoria Magiæ, atque in Accuſatorum reſponſis, ſæpe occurrat ejusmodi fictio, qua multa ſe præſtaturos vafri homines ſponderent, nec efficerent quidquam, niſi quod calliditatem naturalem minime excederet. Hoc adeo verum ut in pluribus Magorum confeſſionibus jam *Sennertus* adverterit, aliique cum eo, Diabolum ſæpe torquere Sagas & Magos, ut non-

nunquam in viginti operationibus ille vix bis tenax promiſſi fuerit. Hinc non minus ii, qui Magiam veram admittunt, quam qui negant, fallacem hanc eſſe rentur artem. Eoque magis, quo attentius conſideremus malitiam Dæmones exercere ſuam non poſſe, niſi quantum, & quando, & ubi, id permittit Deus. Adeoque Deo non permittente, hominemque ſuis fidelibus Angelis defendente, credibile admodum eſt Dæmonem in Magicis operationibus frequenter deficere; ac proinde artem magicam fallacem appellandam eſſe.

OBIECTIO VIII.

Magiæ efficacis inficiatores autoritatem multam ſuæ opinioni dari a Sancto *Agobardo*, ſub finem octavi Sæculi, bonamque Noni partem, Archiepiſcopo *Lugdunenſi*, cujus hæc verba objicere nobis ſolent: *Tanta jam*

jam ſtultitia oppreſſit miſerum mundum, ut nunc ſic abſurdæ res credantur a Chriſtianis, quales nunquam antea ad credendum poterat quis ſuadere paganis, creatorem omnium ignorantibus. Invehitur vehementer Zeloſus hic Archiepiſcopus in eos, qui Grandines, tempeſtatesque, poſſe credunt excitari a Magis, eosque *& falſos Teſtes Dei, & Mendaces vocat, qui admirabile & valde terribile opus Dei, Deo auferant, ut homini tribuant.* Et cum omnes aſſeverarent hanc grandinandi poteſtatem Magorum, nec tamen quisquam eorum id vidiſſet, ſed aliorum duntaxat percepiſſet relatu, *Agobardus* voluit demum per illos relatores ad ipſos eos cognoſcendos examinandosque aſcendere, a quibus, ut a teſtibus oculatis, ſe hoc percepiſſe affirmantibus, perciperet, nunquam vero ad eorum

rum vel unicum, qui vidiſſet ipſe, pervenit.

RESPONSIO.

Digniſſimus hic *Lugdunenſium* Præſul, cui ideo non præfigo titulum *Sancti*, qui illi a claris Viris, qui contra Magiam ſcripſere, præfigitur, eo quod in ſola Diœceſi ſua *Sanctus* habeatur, in Hiſtoria autem Eccleſiaſtica ſimpliciter *Agobardus*, ſcribatur; hic, inquam, Zeloſus & actuoſus Archiepiſcopus, juſte quidem invectus fuit in Iudices, qui ad innocentiam inter duos litigantes, mutuoque ſe accuſantes, detegendam juberent, aut mutuos in ſe ſtringere gladios, cum *Gundebaudus* Rex Burgundorum *Duellum* ſua autoritate permiſſum declaraſſet; aut per ignem, qui innocentem adurere non deberet; aut per aquam, in quam quis præcipitatus mergi non deberet, ſi ejus, quo accuſabatur, criminis reus eſſet; merito, ajo,

ajo, horum omnium & vanitatem, & illicitum exercitium, in foro criminali ſtrenue oppugnavit: nimio vero impetu Magiam aggreſſus eſt. Falſam enim hanc in multis expertus, falſam dixit univerſam, imo impoſſibilem; ſic ut vel is, qui eandem minime exercens, imo deteſtans, exiſtentem tamen crederet, injuriam DEO faceret, paganisque deterior eſſet.

Hæc porro in *Agobardo* minime miramur; in *Agobardo*, inquam, Prælato præjudiciis, & vehementia animi pleno, quo cum titulo *Hiſtoria Eccleſiaſtica* recenſet, cujusque Specimina adhuc ſub vitæ finem dedit, in Controverſia de *divina Pſalmodia* contra *Amalatium*. *Vid. Fleury Tom. X. Libr. XLVII.*

Quemadmodum vero in millenis aliis occaſionibus tantam experimur Veritatis vim, ut etiam ſui confeſſionem vel invitis extorqueat, ſic & in *Agobardo*

agno-

agnoſcimus. Dum S. Viri *Iobi* Hiſtoriam explicat, ſic ſcribit: *Cum Diabolus, inventor mali, & caput omnium Malorum, accuſator fratrum, accuſaſſet B. Iob apud Dominum, expetiſſetque eum tentandum, quatenus tentando ita verum eſſe oſtenderet, quaſi mentem Viri Dei melius noſſet, quam Conditor ejus, Dominus juſtus ad confundendum Diabolum, miſericors ad exaltandum fidelem famulum ſuum, conceſſit illi poteſtatem, primum quidem in rebus omnibus, deinde vero in filiis, poſt etiam in ſalute corporis, ac deinceps in ſuaſione Conjugis, poſtremo autem in exprobratione, & nefaria deſpectione famulorum. Sic Diabolus victus & confuſus receſſit, Servus Domini victor & triumphans excrevit.*

Et in alio loco refutaturus eos, qui objiciebant verba *Davidis* Pſ. LXXVII. *Immiſſiones per Angelos malos*, *ſciendum eſt*, inquit, *quod vindictarum aut probationum*

tionum flagella per ministros malos exerceat Deus, qui voluntatem quidem nocendi de se habeant, potestatem autem ab illo excipiant, in quantum ille vult.

Quid jam fortius, quid crebrius clamarunt illi, qui fatentur veram Magiam existere, quam quod Diabolus nullam habeat in homines elementaque potestatem, nisi quando, quantumque, illi permittit Creator? quodque, eo permittente, Diabolus vim habuerit excitandi *Sabæos*, ut *Iobi* furarentur Boves & Asinos? gignendi de cælo ignem, qui & oves, & earundem combureret custodes? convocandi tres *Chaldæorum* turmas, ut *Iobi* Camelos raperent, custodesque trucidarent? excitandi atque determinandi quatuor ab angulis ventos, ad perdendam una cum domo omnem Iobi familiam? & tandem, (quod bene attendendum,) in singulo infortunio, ubi æque homines occidebantur, quam aut

aut rapiebantur beſtiæ, aut occidebantur, unicum hominem ſemper ſervandi, qui nuncius deferret calamitatem ad Sanctum virum, ut ad deſperationem eum, Deique maledictionem, duceret? Et recte hoc *Agobardus*, & nos omnes, a Diabolo factum eſſe, Deo permittente, ſtatuimus: quid enim aliud ea S. Scripturæ verba ſignificare poſſunt: *Dixit ergo Dominus ad Satan: ecce univerſa quæ habet in manu tua ſunt; tantum in eum non extendas manum tuam.* Igitur permiſſione Dei, poteſtatem Diabolus habuit perdendi occidendique omne quod *Iobi* erat; Boves & Aſinos per *Sabæos*, Oves per *ignem celeſtem*, Camelos per *Chaldæos*, ædes prolesque per *ventum enormem.* Supererat S. Viri corpus & valetudo. Hanc turbandi auferendique poteſtatem Deus negaverat. Interim callidiſſimus generis humani hoſtis capiebat citra hanc nullam adeſſe ſpem

animam

animam Iobi perdendi; cum hac, fore maximam. Igitur hanc poteſtatem conatur totis viribus Deo veluti extorquere. DEUS, cujus conſilia a ſua voluntate non ab ea Diaboli pendebant, quique hac vice Prophetæ corpori nocendi poteſtatem illi permittere decreverat, hanc permiſit illi, ne occideret tamen vetuit: *dixit ergo Dominus ad Sathan: Ecce in manu tua eſt, verum tamen animam illius ſerva. Egreſſus igitur Sathan a facie Domini percuſſit Iob ulcere peſſimo a planta pedis usque ad verticem ejus.*

Cum *Agobardo* ergo agnoſcimus Diabolum efficere, nolente DEO, nihil poſſe; DEO permittente quædam, ea poſſe facere, ſed nihil ultra; DEO permittente partem tantummodo rei, eam facere integram Diabolum non poſſe. Intelligi ſic, cur omnes Chriſtiani firmiter ſemper crediderint, credantque, An-

gelos malos hominibus ex ſe nocere nunquam poſſe: Ubi nocent, hoc vel ad homines puniendos, vel purificandos, a Deo permitti: habere proinde poteſtatem Angelos pravos in hominum facultates & divitias, in ignem provocandum, in tempeſtates excitandas, in morbos ſanis hominum corporibus infligendos. Dum igitur optimus iſte Præſul, dum *Laodiceæ* Synodi Patres, dum alii, ut v. g. *St. Ioannes Damaſcenus*, declamant in eos, qui Magicis Operationibus fidem adhibent, eosque apoſtatas quodammodo vocant, convincimur per temporum hiſtoriam hos S. S. Viros ad fidem veram revocare illos voluiſſe, qui & Sagis Magisque longe plus quam præſtare poſſent, adſcriberent, & divinam tribuerent Diabolo poteſtatem, ac ſi citra Dei permiſſionem quæcumque vellet, ageret.

Inficias autem ire nequimus peccatum in eo ab *Agobardo* fuiſſe, quod ſæpe

ſic

ſic ſcripſerit, ac ſi Chriſtiani omnes hanc indeterminatam Cacodæmonum poteſtatem credidiſſent, Magiæque extendiſſent efficaciam. Sed cum magnis viris id commune habuit, ut præoccupatione animo veritatem aliquando prætererierit, ut jam ſupra notavimus. Pulcrum autem videre eſt, quanta ſit ſimplicis Veritatis vis, quando ejus mens a præoccupatione liberior in *Iobi* hiſtoriam commentatur, idque ſuper ea profert, quod Eccleſia credidit, quod nos cum illa, ingenue ſemper faſſi ſumus; ut mox conſtitit.

OBIECTIO IX.

Auctoritas inclyti Hiſtoriographi, *Claudii Fleury*, Magiam negantis, quemadmodum ex ejus verbis in *Partis II. Cap. I. No. 8.* relatis, conſtat, nonne multum nos promoveat oportet? nonne ingens pondus eorum

 adjicit,

adjicit, qui cum illo Magiam negant, argumentis?

RESPONSIO.

Imo nullum opinor. Si contra opinionem quamcumque univerſalem unus alterve inſurgat, num ideo illam hic labefactat? Si hoc eſſet, quidnam certi haberemus unquam? Etenim nulla fere non dicam opinio, ſed perſpicuis rationibus fulcita ſententia eſt, quæ impugnatorem, e primoribus etiam Viris, experta non ſit? Si igitur Magiæ affirmatio firmo fundamento innititur, ejusmodi ſententia contraria vim nullam habet: ut ille, ſic opinari viginti alii poſſunt, inconcuſſa manente Veritate. Attamen primum, an Magiam *Fleuryus* negaverit, examinandum eſt. Fortis eſt, fateor, duraque, quam laudato mox loco profert, ſententia, Magiæque negatrix. Adde, ſicut *Part. I. Cap. I. Sect.*

Sect. III. retuli, eum *Apollonii Thyanæi*, Magi famosi, pleraque prodigia, a multis miracula vocata, per causas naturales explicare conatum esse. Quid quod postquam *Libr. I. Hist.* narrasset Neronis ad discendam Magiam fervorem, *attamen*, inquit, *vera nunquam invenit promissa Magorum, ita ut ex hoc Neronis exemplo fortissimum nascatur de hujus artis falsitate argumentum?*

Atque hæc quidem *Claudius Fleury:* & palmarium id ejus videri argumentum potest, quod homines præ physices ignorantia plura naturæ opera naturales excedere vires, quæ eam minime excederent, arbitrati, ejusmodi artem dæmoniacam existere crediderint. *Hinc supposita*, inquit, *citra examen Magia ut vera ars, certæque regulæ creditæ, & ad secreta nonnulla detegenda, & ad mala quædam immittenda, idque Dæmonum ope: ac si* DEUS *non semper potuisset ad*

efficiunda aut permittere, aut prohibere Dæmonem, & ac si pacta cum malignis Spiritibus rata habuisset.

Quod Physices ignorantia hic quid possit, haud est cur dubitemus: Magnetis, Electricitatis, Chemicarumque Operationum complurium portenta, ideam Magiæ facile ingenerare Physices ignaris possunt: Sed nullas Physices regulas nosco, secundum quas explicare possem, cur cælo sereno, mox ad hominis imperium, pluvia aut grando cadat in determinatum locum sic, ut extra eundem cadat nihil? Constitit tamen hanc verissimam Historiam esse. Nullas regulas physicas capio, secundum quas, ad nodum in linteo enodatum, summam tranquillitatem mox & magnus, & secundus ventus excipiat, qui quæsitus fuerat, idque repetitio. Exempli tamen certissimi res est, historiasque verissimas, bene multas, multoque mirabiliores,

liores, afferre hic possem, nisi, quemadmodum ad finem Cap. III. Part. I. monui, me metus alios offendendi easdem supprimere coegisset. Vt igitur ejusmodi enumerandis pluribus exemplis supersedeam, an non in vitium plane oppositum ruimus, si omnia phænomena, quæ in mundo observantur, Legibus exponere Naturæ contendamus; nec verum quid agnoscere, nisi quod per has Leges explicetur, velimus? Ut absurda ex uno extremo, longe absurdiora ex altero extremo prodibunt. Est modus in rebus.

Dum tamen plures sententias & animadversiones incomparabilis nostri Historiographi attente prosequor, vix eo induci possum, ut illum Magiam penitus negasse credam. *Simonem magum* Libr. I. §. XXIV. „tantam sibi admira„tionem operationibus magicis conci„liasse scribit, ut ipsi, veluti Deo, sta-

„ tua erigeretur, cum inſcriptione: *Simo-* „ *ni Deo Sancto.*" Et Libr. II. §. XXXIII. „ Volaturum ſe, cælumque petiturum „ cum promiſiſſet, in altum vere ſubli- „ mavit ſe, *Dæmonibus vectus,*" orantibus autem, & I. C. invocantibus *Petro, Pauloque, dæmones perterriti* aufugerunt, & cadens Magus, crus fregit utrumque. Commentatus in Magi *Apollonii Thyanæi* poteſtatem Dæmoniacum liberandi, *ſi commercium cum Dæmonibus haberet,* inquit, *cujus vel ipſi eum accuſabant Pagani, facile credi poteſt Dæmones cum eo, in hominem intrando, exeundoque ex homine, colluſiſſe, quo ei autoritatem conciliarent, ad obſcuranda Chriſtianorum, dæmones quotidie fugantium, miracula vera.*

Poſtquam prodigium *Apollonii,* a *Domitiano* & Senatu inviſibiliter diſparendi, & elabendi, cauſis naturalibus explicare conatus eſſet, *Quod vero nunc ſequitur,* inquit,

inquit, *poſſibile citra Dœmonis opem non videtur*. Scilicet *Apollonii* tranſpoſitio inter meridiem ac veſperam *Roma Puteolos*, itinere proinde quinquaginta leucarum. Occaſione autem querelarum *Apollonii* de laſſitudine poſt hoc iter, *Etiam hoc affirmatur*, ait, *loco a Diabolo motis extraordinariam ſupereſſe debilitatem*.

Hinc, ut quæ de Magia egregius hic Vir cenſuerit, aperiam, videtur mihi in Magiæ Hiſtoria pervolvenda mortalium ignorantiam, credulitatem, calliditatem, vafritiemque, expertus, & hiſce vitiis, ut Veritatem obnubilantibus, indignatus, tam ſeverum inſtituiſſe hujus Artis examen, ut quod reapſe verum eſſet, ipſi tamen dubium ingereret, metumque incuteret, ne ſi qua impoſtura forte ſubeſſet, eamque admiſiſſet, veritatem, præcipuum Hiſtoriæ ornamentum, offenderet: ita tamen ut ſi Facti cujusquam

veritas numeris omnibus abſoluta ipſi appareret, hoc inter vera candidus adſcriberet; ut in *Apollonii*, et magis in Hiſtoria *Simonis Samaritani*, clare patet. Hinc inter Magiæ inficiatores injuſte numeratur.

OBIECTIO X.

Ad ſtabiliendam artem Magicam fruſtra S. S. Patrum *Hieronymi* & *Auguſtini* adhibetur autoritas; ſiquidem ambo id, quod ad eam ſtabiliendam ſcripſerant, revocarunt. Et quidem prior in Epiſtola ad *Nepotianum*, alter autem *in Libr. II. Cap. XXX. Retract.*

RESPONSIO.

Reſpondeo utrumque falſum eſſe. 1mo quia *B. Hieronymus* juvenilem ſuum ſtylum, minime vero ſenſum Epiſtolæ, carpit. Cum ergo ſolum ſtylum ſuum condemnat, prætereaque nihil, qua tandem

dem fronte Magiam retractasse scribitur Adversarius? 2do Ipsi Adversarii indicant S. Patrem in sua ad *Nepotianum* Epistola retractasse ea, quæ ad Magiam stabiliendam quondam scripserat; ipse autem *Hieronymus* ostendit se revocare nihil, nisi juvenilem stylum in Epistola ad Avunculum suum S. *Heliodorum*, dominantem, in quo de Magia nihil. Quod enim proprie de Magia scripsit, in Vita *St. Hilarionis* Abbatis reperiundum est. Ergo *B. Hieronymus* suam de Magia sententiam minime retractavit.

Multo minus ea *S. Aug.* retractavit, quæ de Magia scripserat. Retractasse tamen ajunt loco mox laudato. Sed quod huc pertinet ne hilum quidem ibidem reperimus. En totum. *Per idem tempus accidit mihi ex quadam disputatione necessitas*, ut de Divinatione Dæmonum *Libellum scriberem*, *cujus titulus iste ipse est. In ejus autem loco quodam, ubi*

ubi dixi: Dæmones aliquando & hominum diſpoſitiones, non ſolum voce prolatas, verum etiam cogitatione conceptas, cum ſigna quædam ex animo exprimuntur in corpore, tota facilitate perdiſcere, *rem dixi occultiſſimam audaciore aſſeveratione, quam debui: nam pervenire iſta ad notitiam dæmonum, per nonnulla etiam experimenta compertum eſt: ſed utrum ſigna quædam dentur, ex corpore cogitantium illis ſenſibilia, nos autem latentia; an alia vi, & ea ſpiritali, iſta cognoſcant, aut difficillime poteſt ab hominibus, aut omnino non poteſt, inveniri.*

Itaque toto hoc textu *S. Aug.* modum quo rem explicuerat, leviter taxat, rem vero ipſam minime, imo per experientiam hanc denuo confirmat. Hoccine retractare vocatur? Quæramus ejus Retractationis Libros ad illa ſcripta, in quibus de Magia ex profeſſo egit, num in iis circa Magiam ſe retractavit? An

in

in Libr. I. Cap. I. Retract. revocavit ea quæ de *Mago Carthaginensi* in *Libr. contra Academicos* scripserat? Numquid in *Libro II. Retr. Cap. XLIII.* illa revocavit, quæ de Magia tam sollemniter in *Libris de Civ. D.* affirmaverat? Num retractavit unquam *Sermonem XC?* An *Libros de Trinitate?* An *Librum de Doct. Christiana?* Hi tamen erant, qui Artem Magicam aperte profitentes, revocandi aut saltem castigandi fuissent, si Sanctus Pater mutatus sententia fuisset, quo tempore suas edebat Retractationes.

OBIECTIO XI.

Magiæ omnis si quis Patrum unquam, eversor *B. Chrysostomus* fuit, *Homil. VIII. in Coloss. Serm. XLIII. in Matth. & XXII in Genesin;* quibus in eos invehitur, qui Dæmonum cum hominibus concubitum credunt, qui ad certas intentiones Phy-

Phylacteria, etiam ipsum Evangelium, gestant, &c.

RESPONSIO.

Resp. primo. Hominum Dæmonumque mutuum Concubitum alii verum, alii Magorum, Sagarumque, phantasia, a Dæmone excitata, imaginarium modo esse crediderunt; quæ sententiarum explicatio duplex, etiam duplex est in quæstione de nocturnis Sagarum per aera itineribus: in diversa ergo circa hasce, pluresque alias quæstiones, abeuntes Scriptores, Magiam ipsam admittunt, nec in *Chrysostomi* textibus quidquam contrarium adparet. Non negant Magiam, sed ex ea excipiunt vel concubitum cum Dæmone, vel nocturnas per aera in dissita transpositiones, vel utrumque; quod aut negant, aut dubitanter admittunt; inconcussa interim Magiæ certitudine. Phylacteria autem, *S. Chrysostomus* intelligit vel ipsas res sacras, ut

puta

puta S. Evangelii verba, vel characteres, vel fructus, aliasve res, quas superstitione quadam, ac si aut per se, quod minus malum, aut cum Angelorum pravorum auxilio, quod omnium pessimum, efficaces esse homines autumabant, ob idque ad Collum aliasque corporis partes, admovebant.

Et quidem ultimo modo pessimo si non omnes, saltem plures, hæc externa corpori adplicuisse illi videntur, quos Beatus hic Pater corripuit. Sic enim & *Van Espen* videtur credidisse Tom. IV. Part. III. No. 32. *Et Sanctus Ioannes Chrysostomus*, inquit hic Doctor, *Homil. 43. in Matth. Cap. XXIII. invehitur in eos, qui sua ætate Phylacteria sua ad Collum suum appendebant, vel partem aliquam Evangelii scriptam, quasi virtus Evangelii in Literarum figuris sita fuisset. Neque dubitat idem S. Doctor Hom. 8. in Epist. ad Coloss. comparare aliquatenus Mar-*

Martyrio contemtum harum vanitatum, quaſi vitam potius amittere, quam has ſuperſtitioſas vanitates adhibere malint. Si enim nullam Magiæ efficaciam eſſe credidiſſet S. Pater, æqua ejusdem non fuiſſet contemtum Magiæ inter, Martyriumque, comparatio. Martyr mortem evadit ſacrificando Idolis; certo, ni ſacrificet, moriturus. Chriſtianus ſi non mortem, ſaltem mortis periculum evadit ſuperſtitione Magica uſus; ni utatur, periturus. Vt nunc qui negat adolere Simulacro, Martyrii coronam obtinet, ſic ille qui potius mori, quam Magiam invocare malit, præmium meretur Martyrii. Ergo credidit *Chryſoſtomus* hæc Phylacteria magica eſſe; & morbi curam a Magicis ceremoniis, ſacris quidem, ut in hiſce ſæpe fit, verbis conceptis, diabolico tamen auxilio peractis, expectari, &, Deo permittente, aliquando obtineri. Sic conſtat ejus comparatio:

paratio: si enim in Propositione prima dixisset: *Martyr mortem evadit, sacrificando Idolis, ni sacrificet, occidendus.* Et in altera: *Christianus evadere mortem nunquam potest ejusmodi ceremoniis, nunquam enim* DEUS *permittit Diabolo curandi morbos potestatem, unde sive Magicis ceremoniis usus fuerit, vel non fuerit, nec plus nec minus aut morietur, aut servabitur. Ergo qui maluit mori potius, quam fœdari per Magiam, palmam Martyrii meruit;* quis non videt conclusionis absurditatem? Conclusio justa non est, nisi supponatur diabolicam existere artem, qua, DEO justo suo judicio id permittente, morbis eximantur nonnunquam ægrotantes. Huic, quandoque efficaci, qui renunciet, qui mori malit, quam sua in Diabolum fiducia OMNIPOTENTEM offendere, is vere dignus corona Martyrii est.

Cum autem hic de Phylacteriis, & Amuletis, ſermo fiat, erunt hæc parumper explicanda. Vel collo appendunt, vel geſtant in pera, vel certis apponunt corporis plagis, homines multi, ſive Scedulas inſcriptas aut ſacris verbis, aut impiis, aut ignotis caracteribus; ſive inſecta, & animalia, Bufonem, Ranam, Anguillæ partem; Pannos varie coloratos, maxime quos rubros tinxit Cochinellæ ſuccus; Ungulam alces; Medicamenta, ut Camphoram, Radicem Ninzing Aſiaticam, Chelidonium minus, Semen Agni Caſti, Caſtanea Sylveſtria, Saponem Venetum &c. Porro apponendi geſtandique intentio examinanda eſt. Qui hiſce utuntur, ſpemque utilitatis aut curationis habent, eo quod per res ejusmodi Magos curare morbos credant, vehementer in Deum peccant, a quo ſolo expectanda cura morborum: qui vero vel directe vel indirecte opem

Dia-

Diaboli, Magorum per amuleta ministerio, hic expectant, horribile peccatum comittunt: qui vero credunt ea, quæ ex Vegetabilium, Fossilium, Animaliumque regno, petuntur, vi quadam naturali per inspirationem, aut inhalationem, vel per alium quemcunque naturalem modum in solida fluidaque corporis humani agere, mutare, & ex statu morboso in sanum convertere posse; hos, quamvis forsitan longe plus naturæ viribus adscribant, quam in hisce rebus inest, non video plus peccare, quam si res similes vel per os ingererent, vel ope Clysterum, Injectionumque, per alia corporis loca admitterent.

Et sic demum reperio totum hoc negotium a *B. Augustino* intellectum, & explicatum fuisse, *Libro de Doctr. Christ.* ubi de Amuletis sermo est, sic ajente: *Aliud est dicere: Tritam istam herbam, si biberis, venter non dolebit; & aliud est*

dicere: Iſtam herbam Collo ſi ſuſpenderis, venter non dolebit. Ibi enim probatur contemperatio ſalubris, hic ſignificatio ſuperſtitioſa damnatur. Quamquam ubi præcantationes, & invocationes, & caracteres non ſunt, plerumque dubium eſt, utrum res, quæ alligatur, aut quoquo modo adjungitur ſanando corpori, vi naturæ valeat: quod libere adhibendum eſt; an ſignificativa quadam obligatione proveniat: quod tanto prudentius oportet cavere Chriſtianum quanto efficacius prodeſſe videbitur. Sed ubi latet qua cauſa quid valeat, quo animo quisque utatar intereſt duntaxat, in ſanandis vel temperandis corporibus, ſive in Medicina ſive in Agricultura. Atque hæc de Phylacteriis & Amuletis.

OBIECTIO XII.

Magiæ falſitatem omnis, qui præoccupatæ mentis non eſt, clare perſpicit

ſpicit in Iudicum teſtimoniis, Magorumque Confeſſionibus: ita ut ſapientes Iudices nonniſi deliramenta horum in examine detegerent; Sagas in Lecto tota nocte cuſtodibus ſervantes, easdem mane aſſeverare audirent, ſe ea nocte longo itinere a Diabolo latas in conventum Magorum Sagarumque fuiſſe, eos, qui ſimul conveniſſent nomine ſingulos Iudicibus appellaſſe, cum interim hos, quos nominabant, noctem in lecto tranquillos transegiſſe, æque quam priores, compertiſſimum eſſet: juſſos a Iudice Magos, ut vere Magicum ſpecimen ederent, fore tunc ut carcere demitterentur, nunquam id potuiſſe: tandem horum complures confeſſos fuiſſe ſola intentione oſtentationis, terroris, gaudii, & omnium maxime lucri, ſe & Diaboli commercium, & initum cum illo

 pactum,

paςtum, & mirabilia a ſe ideo patrata, de induſtria finxiſſe, & jactaſſe.

RESPONSIO.

Reſpondeo per antitheſin: Magiæ efficaciam numero longe plures judices teſtati ſunt, ob ea, quæ ipſis Magi Sagæque affirmarent; ob ea quæ ſinguli ſeorſim primum examinati, demum vero omnes ſimul collecti, alii de aliis affirmarent, & vel facta magica, vel itinera nocturna, ſinguli ſingulorum ſic confirmarent, ac primum privato in examine ſinguli & de ſe, & de aliis, confeſſi eſſent. Magos aliquando juſſos Magiam veram ſic exercuiſſe, ut judices, Principesque qui adeſſent, de Magiæ virtute ſtupenda convicti eſſent, ut in præcedentibus manifeſto conſtitit: Magos complures mortem ſubiiſſe, qui ad rogum usque adhuc ſperaſſent fore ut Diaboli auxilio eriperentur, Magiamque nunquam

quam negarent. En argumentum, contra argumentum: quale nam autem alterum refutet, reſponſa ad ſeq. Objectiones pandent.

OBIECTIO XIII.

Magorum ac Sagarum plerique vix Religionis principia a limine ſalutarunt; ab indigentibus parentibus, ignorantibusque, peſſime educati, egeſtateque confecti, dum a ſuorum ſimilibus divitias per Magiam comparare ſe poſſe, Diabolumque hic Deo præſtare audiunt, facile in hoc facinus alliciuntur. Adde quod, præ craſſa Sacræ Religionis ignorantia, eorum pleroſque tam parum futuræ felicitatis tangat deſiderium, ut in proſperitate terrena ſpem omnem locent felicitatis, & quidquid ad eandem obtinendam aptum arbitrentur, id unice amplectentur. Adde hos

 homi-

homines paſſim hypochondriacos eſſe, atrabiliarios, quibus tetræ ideæ verſari præ oculis ſolent, & quibus præprimis tanta vis imaginationis eſt, ut iterato facta ſeu a Dæmone, ſeu a ſceleratis hominibus, repræſentatio, totam animam indelebiliter ſæpe occupet. Quanta autem Vis imaginationis ſit ab uno homine in imaginationem alterius, viceque verſa; imo quantam vim habeant exhalationes, ſeu tranſpirationes, per vividiſſimam imaginationem motæ, corpore expulſæ, perque atmoſphæram in corpus ac cerebrum alius hominis immiſſæ, atque acceptæ, ex eo ſolo concludi poteſt, quod *Verulamius*, *Paracelſus*, & *Andreus* eam vim ſolam abunde ſufficere ad omnia miranda Magorum per cauſas plane naturales exponenda crederent, & Magiam, qua Magiam, qua Artem diabolicam, ex mundo

mundo proſcriberent. Quippe vera ſic credere, vera eſſe jurare Magos, & Sagas, quæ unice debeantur imaginationi: poſſe enim eos in ſomno ſic a Diabolo diſponi, ut inconcuſſa ea credunt eſſe, quæ ſomno tali vividiſſimo, atque protracto, videre ſibi viſi ſint. Incredibilem præterea eſſe vim imaginationis, & determinatæ in vafris hominibus nocendi voluntatis poteſtatem: enormen quoque Spirituum, exhalantium de corpore hominum malevolorum, tam in propinquos vel homines, vel res, quibus nocere in animo habent; ſtupendamque virtutem Spirituum irritatorum & exhalantium de hiſce vel rebus, vel hominibus, quibus Malefici nocuerant, atque in ipſa Maleficorum corpora retrogradorum, idque haud in vicinia duntaxat, verum etiam ad plurium, imo ad 100 Milliarium

rium diſtantiam: Ita ut ridiculi eſſe videantur illi, qui Naturæ legum in Maleficorum Operationibus ignari, virtutem pravorum Angelorum ad easdem explicandas convocant.

RESPONSIO.

Reſp. 1ma. Facile concedimus de plebis, Eccleſiæque fæce, Sagas multas & Magos eſſe; ea conditione tamen ut ejusmodi, ſi non noſtra, ſaltem Avorum memoria, in Principum, in Eruditorum, in Nobilium ordine, extitiſſe concedant, qui hoc objiciunt. Sed ſint cuncti egeni, ſtupidi, fide moribusque corrupti. Hos profecto hoſtis generis humani tanto facilius ſuum in rete capiet.

Reſp. 2da. Gratis aſſeritur omnem hanc immenſam turbam Magorum, & Sagarum, atrabiliariam eſſe: atra bile, ſeu Melancholia correptos, plures fuiſſe ex hiſtoria quidem patet, maxime cum diutur-

diuturnos Carceres, Sævasque Torturas, iterato sustinuissent; quibus vel jocosissimi mortalium atram sibi bilem consciscerent; sed simul audaces homines, a melancholia remotissimos, per omnes actus suos, responsionesque Historia Magiæ nobis præbet abunde.

Resp. 3[tia]. Imaginationis miram ac stupendam, nec raro delendam vim esse, nemo non novit, nemo aliquando non dolet: verum tantæ virtutis, extensionis, amplificationisque eandem esse, ut vi imaginationis in lædendum hominem, pecus, atque frumentum determinatæ, humores corporis moveantur; ut nata exinde transpiratio characterem vivæ hujus imaginationis sibi impressum, secum intime commistum, gerat; ut hic stupendus Character absolute præpediat, ne, quæ alias transpiratio mox ab Atmosphæra absorbetur & annihilatur, jam spirituali imaginationis motæ impressione

ne

ne integra in abſorbente Atmoſphæra conſerventur, integra per Atmoſphæram, vento quantumcumque adverſo, deferatur a motu, ſemel ab imaginatione hominis nocituri immiſſo, in diſtans plurium paſſuum, multarum orgyiarum; imo non unius, ſed centum milliarium; quis adeo demens ut hæc gratis aſſerentibus gratis concedat? An, qui Magiam negaturi, ejusmodi titivilitia gravi apparatu proferre audent, bonorum argumentorum non oſtendunt penuriam? An non miſerandum eorum eſt, qui ut rem captu difficilem, veram tamen, explodant, aliud quid tam ſibi, quam nobis, captu impoſſibile, obtrudere ſatagunt?

Profecto ſi omnis incantatio vera, non per diabolicam Magiam, ſed per explicitam mox vim imaginationis unice peragatur, oportet eam inexhauſtam, immenſamque eſſe. Mota imaginatio Magorum

gorum Ægyptiacorum, Ranas ſibi repræſentantium, emanavit cum tranſpiratione raniformi non in *Pharaonem* Ægyptique Principes ſolos, ſed in Urbis *Taneos*, ac vaſti Regni incolas omnes; & quidem ſic, ut neque puer aut ſenex, neque Vir aut mulier, in tota *Ægypto* eſſet, qui non ubicumque locorum Ranarum Legiones cerneret, easdem diu noctuque audiret coaxantes, atque inſilientes in ſe & ſentiret, & videret; dum interim nulla in Regno Rana adeſſet, niſi conſueto ante hanc plagam more. Nonne ad negandum quod ſupra naturam in Magia inveniunt, imaginationem ſuam, inconſtantem illam, errabundamque corruptæ naturæ noſtræ facultatem, adeo ſupra naturam extollunt, ut longe plus difficultatis in Magia explicanda ſibi conſciſcant, quam nobis ejusdem per auxilium Diaboli patratæ expoſitio pariat?

Cum

Cum jam tertia vice Argumentorum ordo me iis reſpondere jubeat, qui a Magorum, præſertim autem Ægyptiacorum, operationibus Satanam plane excludentes, totum eorundem opus ad cauſas naturales referre contendunt; adnectere hic debeo ipſam Textus Libri *Exodi* de Magis *Pharaonis* expoſitionem *Rev. Meſenguy*, quem, ut S. S. Bibliorum haud minus doctiſſimum, quam piiſſimum Commentatorem, Eruditi exiſtimant. Eſt in *Tom. II. Cap. V.*

„Hoc, atque ſimilia relata a S. Scri„ptura Facta, an Operationes magicæ „dentur, dubitare non permittunt. Veri „Magi dantur; Homines ſcilicet, com„mercium habentes cum Dæmonibus, „horumque ope res nonnullas efficien„tes, quæ naturalem hominum ſuperant „poteſtatem. Id quidem negari non „poteſt, quod quidam effectus Magia „adſcribantur, qui vel extra Imagina-

„tionem

„tionem incensam, vel extra nefandam „mentitorum Magorum imposturam, „vel extra errorem atque ignorantiam „illorum, qui quidquid limitatioris sui „intellectus cancellos excedit, causis su„pernaturalibus tribuere solent, nullibi „plane existunt. Verum enim vero in„tellectus perperam superioris dicti, ac „periculosæ admodum incredulitatis in„dicium foret, id omne aut imagina„tioni, aut imposturæ, aut ignorantiæ, „aut alteri cuicumque naturali causæ, „adscribere velle, quod Sacra Biblia ad „Magiam, Dæmonisque operationem, „indubitanter referunt. Sin enim au„toritates adeo manifestas explicationi„bus violentis, & Traditioni ignotis, „eludere fas esset, licentia opinandi „effræna fieret; neque vel unica, quam „S. Scriptura refert, Veritas existeret, „quam temeraria Philosophia suis ar„gutiis, seu sophismatibus, non labe„factaret.

„ factaret. . . . Sufficiat id nobis probe „ noſſe, quod Deo placuerit permittere, „ ut ii, qui Miniſtri & Inſtrumenta Dæ„ monis erant, divina *Moyſis* miracula „ad certum quendam terminum imita„ rentur; quodque Dæmonis artificio „ atque poteſtate hæc efficerent.“

OBIECTIO XIV.

Falſo tribuitur Magia virtuti diabolicæ, eo quod opera Magorum dicuntur homines evomere Ranas, Bufones, Scorpiones, Anguillas, Clavos, Cultros, Gladiorum enormes portiones, Linum, Stuppam, Aciculas, Oſſa integra, Ligna, Lapides, &c. non ſemel modo, ſed pluries, imo per menſes annosque.

Nam 1mo hæc omnia plebis debentur inſcitiæ & credulitati, qua aſtuti Magi Sagæque abutantur, ut dum ejusmodi animalia, corporaque, ſupponere,

ponere, mira ſua aſtutia, atque dexteritate norunt, ignarum vulgus eosdem virtute naturam ſuperante pollere exiſtimet. Hujus facinoroſæ ſuppoſitionis rerum exemplis Hiſtoria ſcatet, eventusque quotidiani confirmant.

Sed 2do, ſi admitteremus omnes haſce Hiſtorias veriſſimas eſſe, ne minimum quidem Magiam diabolicam eſſe probarent. Bibliothecam Hiſtoriæ & naturalis & medicæ pervolvendo & hæc, & longe alia Animalium Inſectorumque genera, ferrum, æs, plumbum, cultrorum, gladiorum, ſagittarum, vitri fracti, fruſta haud exigua, acus, aciculas, &c. vel vomitu vel alvo, vel utero, vel pulmone, vel veſica urinaria ejeciſſe, legimus, quas ejectiones Philoſophi & Medici non niſi naturalibus adſcripſere cauſis: ita quidem ut in-

ſecta & animalia ex ſemine exiliſſimo, ignoranter ſeu inſpirato, ſeu deglutito, & per ſotum nutrimentumque domicilii nutrito, excluſa, excretaque fuerint, & metallorum lignorumque fruſta a pueris, ab amentibus, imo ab hominibus vafris ad pecunias colligendas deglutita, naturali modo e corpore eliminentur.

RESPONSIO.

Reſp. ad 1^{mam} Solutionem. Aſtutiam atque dexteritatem Præſtigiatorum frequenter miremur oportet, eamque haud raro ad ſtupendos ejusmodi vomitus alvosque exhibendos admotam fuiſſe, ex veriſſimis novimus experimentis. Verum quoque indubitatiſſimis experimentis novimus, corpora ejusmodi mirifica multo majora, quam ab homine deglutiri potuiſſent, & adeo dum evomerentur, in viarum anguſtiis hærentia, ut ab

ab adſtantibus Medicis digito extrahenda eſſent, certo certius humano de corpore prodiiſſe, ut Parte I. Cap. I. conſtitit. Non concludamus proinde ex fictis vera non dari, ſed vera extare, quia fingitur. Suum non negat Pantomimus exemplar. Neque aſtuta Virtutis ſimulatio nulla mortalium pectora vera virtute ornari docet; imo potius ſimulatio prototypi veritatem demonſtrat.

Reſp. ad 2^m Solutionem. Clari Viri qui vel legerunt, vel ipſi viderunt, per varias corporis vias heterogenea corpora, in objectione enumerata, eliminari, idque modo penitus naturali; nimium concludunt, ſi ejectionem ſimilium omnem ſoli tribuant naturæ. Vidi cum ipſis, ab infantibus puerisque deglutita, & vomitu denuo reddita ligna, oſſa animalium, nummos; glomeres ſerici, pannos; ut profecto aut deglutiri, aut vomitu ejici, præ mole, rigi-

 ditate,

ditate, aſpredineque, potuiſſe mirarer. Minime vero inde conſequitur id, quod quæcumque ſimilia horum perhibentur, modo æque naturali contigerint. Hoc tamen ut nobis perſuadeant Autores nonnulli, mirifice ſe torquent. Concedimus in morborum hiſtoriis multa *primum* nimia credulitate pro veris dari, quæ arte præſtigiatrice naturali prodierint: *Secundo* multa vera eſſe quæ de deglutitis, ejectisque enumeratis rebus enarrantur. Ipſe dedi hiſtoriam Militis, cui cum ſuis combibonibus id moris fuiſſet, ut ad noctem omnes ebrii ſua ſinguli pocula vitrea dentibus ruditer commolirent, ac deglutirent. Vide *Tom. XV. Rat. Med. Cap. III.* Alius militis, qui Nummorum aureorum bonam copiam, ne eam ſibi furarentur hoſtes, deglutierat, diu retinuerat & tandem artificioſo valde vomitu, denuo expulerat, *Tom. I. Rat. Med. cont. Part. II. Cap.*

Cap. VII. Infantis demum magnum nummum deglutientis, ac post 63 dies alvo reddentis. *Ibid.* *Tertio.* Sponte quoque fatemur insectorum, etiam majorum, ovula ignoranter posse deglutiri, & ubi exclusa fotaque creverint, per Superiora aut Inferiora eliminari. Ita ut quidquid naturali modo explicari possit, ad supernaturalem minime referamus. Laudamusque vehementer omnes, qui, quoad ejus fieri possit, nihil omnino ad supernaturales causas referant, quod explicari intelligique per naturales possit.

Verum enim vero post centenos sic expositos casus, id minime consequitur, ut non contigerint, quos legibus naturæ non explices. Provoco ad Historias a me *Partis I. Cap. III. §. III.* enarratas. Si, qui has prodiderunt Autores, testes fuerint autopti; si iidem sapientia, eruditione, judicioque eminuerint; mul-

tam merentur a nobis fidem: Si ſimilia phænomena obſervata ſint inſtrumentis, atque caracteribus, in lecto inventis, & ablatis iisdem mox ceſſaverint; ſi apud alios omnia ſymptomata, per menſes continuata, mox ſiluerint, ex quo Maleficus, multa pecunia illectus, magia magiam ad lectum ſolverit; ſi poſt eductionem acutorum, vulnerantiumque corporum, mox ſalus citra incommoda vulneraque redierit; utique fateamur neceſſe eſt, quemadmodum in multis impoſturam, ſic quoque in non paucis inconcuſſam prædominari veritatem. Atqui ita ſe res habet, ut hiſtoriæ veriſſimæ, loco mox laudato enarratæ, fidem faciunt. Ergo non omnium negatio, ſed prudens fictorum a veris requiritur diſtinctio.

Exemplum hujus egregium dedit nobis anno 1755. Clar. Vir *Paulus Valcarenghi*, in *Diſſert. epiſtolari ad Epiſc. Vero-*

Veronensem de Iuvencula Veronensi, quæ Saxa, lapides, variæ molis & figuræ, frusta vitrea, & ferrea, acus, catenas ferreas, &c. jam XIII annis, per superiora & inferiora eliminabat. Sic enim naturalem hanc omnem operationem esse rostris unguibusque defendit, ut tandem finem hoc modo imponat: *Nollem tamen quempiam unquam inde fortasse deducere me ideo, quod in allatis circumstantiis naturales solas sufficere causas, opinor, nulloque modo Dæmonis hic actionem admitto, id semper, & in aliis quibuscumque casibus, sentire velle. Dementis enim & scelesti hominis hoc esset, sacrisque Paginis e diametro oppositum: quod ideo a me alienum est, atque, favente Deo, in posterum quoque futurum semper confido.* Et quia egregii *Mercklini* sententiam tam apposite hic referat *Valcarenghius*, nequeo quin eandem hic inseram. „Credulitate laborant, inquit

„*Mercklinus*, & in exceſſu peccare vi-
„dentur: Equidem inter morbos nul-
„lum prorſus ad incantationem accer-
„ſere decet, etiam ſi abſtruſiſſimis, &
„inſolentiſſimis ſymptomatibus ſtipatus;
„niſi eum ex naturalibus, vel potius
„præternaturalibus cauſis deducere nul-
„lo modo licuerit, adeoque omnem na-
„turalium cauſarum poteſtatem trans-
„gredi ac ſuperare deprehendimus; *tunc*
„*enim de ſupernaturalibus*, *ſeu transna-*
„*turalibus cogitandum:* alias ſocordis &
„ſimplicis ingenii indicium eſſet ad ſu-
„pernaturalia confugere velle, ubi na-
„turalia ſuppetunt.“

Hic quoque Viri, neque creduli, neque præoccupati, magni *Hoffmanni*, modus dijudicandi erat, *Tom. IV. Diſſ. de potentia Diaboli in corpora.* Pro fundamento dicendorum *Plinii Hiſtorici* hanc ponit ſententiam: „Quemadmodum
„multa fieri non poſſe, priusquam facta
„ſunt,

„ſunt, judicantur; ita multa quoque, „quæ antiquitus facta, quia nos ea non „vidimus, neque ratione aſſequimur, „ex iis eſſe, quæ fieri non potuerunt, „judicamus: quæ ſumma inſipientia „eſt.“ Applicat deinde hanc *Plinii* ſententiam ad diſputationem de Magia, & æque eos damnat *qui nimium Diabolo & incantationibus Sagarum tribuunt, eaque, quæ ex mere neceſſariis & phyſicis cauſis fluunt, hiſce adſcribunt; cum alii contra plane nihil potentiæ Diaboli concedant, imo operationes ejus in corpora penitus negent. . . Certe in rebus Facti ſola autoritate eſt nitendum. . . Iam autem num majori unquam autoritate hiſtoria Factorum firmata, & roborata ſit, quam ea, quæ docet varios effectus Diaboli in corpora naturalia, & hominis, merito anceps hæreo.* Gravis hæc gravis Autoris ſententia eſt.

OBIECTIO XV.

Si quid veri Magia haberet, ſi Magorum conſtarent cum Dæmonibus pacta, an non cerneremus Sagas, Magosque, divites, quod Deo, ſummo bono renunciantes, Angelo prævaricatori, principi potentiſſimo, ſe totos dent; divinosque deferant honores? Et re infernalis hujus Principis eſſet, eos divitiis cumulare, quo & fideles ipſi manerent, & exemplo verboque multos alios a Deo apoſtatas, qui ſibi, ſuperbiſſimo Spiritui, cultum divinum præſtarent, redderent. Interim an pauperior, an egeſtate preſſior, an miſeriis cumulatior, gens tellure geritur, quam ea Sagarum Magorumque? Vix videtur inanitatis Magiæ clarior eſſe, validiorque Demonſtratio.

RESPONSIO.

Resp. I[ma]. Si Magiæ existentis demonstrationem omnia hucusque dicta dederunt, non dantur oppositæ sententiæ demonstrationes.

Resp. II[da]. Noruntne, qui hoc objiciunt nobis, sic omnes Maleficos, ut non nisi egenam totam hanc plebem esse tuto asseverent? Nos profecto, illosque illorum pars plurima latet, cum suo tenebrarum Principe tenebras amans, quo certius, diutiusque, noceat. Cæterum Historia nos docet Viros principes, homines sapientia, divitiis, summisque dignitatibus inclytos, Magiam excoluisse.

Resp. III[tia]. Etsi verum sit eorum, qui judicium in manus incidunt, plures multa premi egestate, minime hoc ad artem negandam facit. Fallax Spiritus suos fallacia pascit, captosque in rete tenet. Lucro pauculo spem facit majoris,

ris. Spe ſemper allecti, alacriter ſua impietate pergunt. Exempla hoc aliis in rebus confirmant. An noſtra Alchemiſtica gente pauperiorem noris? An dilapidatis cum propriis, tum divitum, quorum crumenas emunxerint, pecuniis, eo ardentiores in Lapide philoſophico quærendo, obſtinatioresque, non videris? Simulatum quandoque lucri tantillum ſummas in ſpes erigit animos; cum autem ſpes longa corpora ad longævitatem disponat, longam Alchemiſtarum vitam magnus *Boerhaave* hinc explicabat. Interim egeni vivunt, pauperes moriuntur. Si in Arte fallaci, atque impoſſibili, ſpes ſic obcœcat hominem, quid in Magia non debet facere, quando ſubinde quid lucri miſeris ſuis afferat cultoribus? Ipſaque hac ſpe Diabolus illos ſibi arctius devincit, ut impietate in Deum, injuſtitia, odioque in proximum, eo ſecurius pergant.

Obie-

OBIECTIO XVI.

Abunde conſtitit per ea, quæ *Partis II. Cap. I.* fuſe dicta ſunt, Magiam maximam originis partem præjudiciis cum Vulgi, tum Iudicum, ipſorumque *Inquiſitorum fidei*, debere; conſtitit millenos homines Magiæ reos habitos eſſe, qui, quid Magia eſſet, ne unquam quidem audiviſſent: conſtitit Iudicum ſæpe avaritiem inſatiabilem criminationes, a præjudicio & ignorantia natas, multiplicaſſe: conſtitit denique accuſatorum confeſſiones, aſtutia, & horrenda, inauditaque crudelitate, extortas, ab iisdem tamen, ſuam innocentiam per omnia ſacra teſtantibus, centies revocatas fuiſſe. Ita ut ne umbra quidem Magiæ poſt hæc omnia ſuperſit, ſoliusque & ignorantiæ, & barbariei, & auri ſacræ famis, figmentum ſit.

RESPON-

RESPONSIO.

Reſp. I^{ma}. Hiſtoria Magiæ iſta, a Magiam negantibus tradita, Hyperbolam in eo ſapit, quod vera quædam exaggerando, & neceſſaria tacendo, falſam nobis rerum exhibeat effigiem. Quando temporum illorum calamitatem lugent, cur complurium cum Eccleſiaſticorum, tum civilium Iudicum, eruditionem non attendant? non laudent æquitatem? non manſuetudinem, integritatemque extollant? Cur confeſſiones citra blandimenta minasque, citra torturam aut crudelitatem omnem factas, atque Maleficorum ſive obduratorum, ſive reſipiſcentiam, teſtimonio ipſo confirmatas, callidiuſcule reticent?

Reſp. II^{da}. Neque ſi exaggeratio Iudicum ignorantiæ, crudelitatis, avaritiæque, nulla hic peccaret, an probaret id, quod Objectio profert, argumentum? Qui hoc modo ratiocinantur, videant,

deant quo præcipitent ſeſe. Quando anno 64 *Romam* flammis in ſui oblectamentum *Nero* Imperator conſumſerat, ac incendii culpam in Chriſtianos, jam undique odioſos, conjiciens, numeroſiſſimos illorum, tanquam incendiarios, crudeliſſimæ morti expoſuerat; an Romani, qui innocentiæ Chriſtianorum convicti erant, bene concluſiſſent nec extare, nec extitiſſe unquam, incendii crimen? Si *Verres*, ſi *Mezentius*, ſi *Nero*, *Domitianus*, & id genus centeni alii, homines quos odio habebant, quorumve inhiabant poſſeſſionibus, furti, cædis, proditionis crimine accuſaverint, mortique tradiderint, qui omnes tamen fuere innocentes; an qui hanc gentem innocentem plorabant, ſi nullum unquam furtum, nullum læſæ Majeſtatis crimen, nullum homicidium extitiſſe concluſiſſent, nonne riſiſſemus illos? Et ut aliquid proximius in rem dicam; Non ſine

animi

animi dolore & moerore fatemur tempora extitiſſe, quibus hominum haud ſane pauci Hæreſeos accuſarentur, Inquiſitorum ignorantia, crudelitate, auri cupiditate, ad falſam ſui accuſationem adigerentur, & vel morti, vel bonorum confiſcationi, vel exilio adjudicarentur, atque ad ſententiæ executionem usque integræ ſuæ fidei Deum teſtem invocarent. Numquid ergo ſecundum hoc ſuum principium, & jure quidem, conficient Hæreſin nullam vel extare, vel extitiſſe unquam? ut igitur cum tanta Orthodoxorum falſa hæreſeos accuſatione, & damnatione. Hæreſis tamen extitit ſemper, ita ſimilis concluſio & de Magia erit.

OBIECTIO XVII.

Ipſa Hiſtoria Magica nihil apertius docet, quam quod mera impoſtura, ridicula jactantia, arsque plane præſtigiatrix

ſtigiatrix ſit. Et Sacræ Paginæ hoc ipſis hiſce verbis teſtantur, hoc credidit Eccleſia vetus, hoc multoties aſſeruerunt Eccleſiæ Patres, Doctores, Hiſtoriographi; quemadmodum toties contra Adverſarios noſtros, quidquid reclamaverint hi, demonſtratum fecimus. Opus tamen eſt novis hoc confirmare demonſtrationibus, ut convictus quisque ſit auguria, incantationesque individuas Idololatriæ comites eſſe, & ut olim, ita adhuc apud idololatras gentes, ut ut ridiculas, perpetuo exerceri.

Primo conſulendus hic *Kæmpferus* eſt, tam in *Hiſtoria Iaponiæ*, quam in *Amœnitatibus exoticis*. In *Hiſt. Iap. Lib. III. Cap. V.* ordinem religioſum *Iammabos* Sacerdotum montanorum deſcribit, ſe morbos magice curare contendentium, idque pilulis confectis ex charta, in qua Monachus

ad enarrationem ægrotantis inſcribit characteres, hanc in idoli locat altari, miris geſticulationibus ſacram facit, confectasque ex eadem pilulas, *Goof* dictas, cum aqua de flumine, aut fonte, non minore ſuperſtitione hauſta, porrigit ægro. Quam inanem atque fallacem hanc prætenſam Magiam ipſi ducant *Iaponenſes*, vel ex eo liquet, quod ſuum *Goof* non ſumant, niſi quando irrita conſueta Patriæ Medicina, morbus in deſperationem tendit. Quantum ad cæteras decantatæ *Iaponenſium* Magiæ partes attinet, in revelandis Arcanis, in Accuſatorum culpa innocentiaque detegenda, in corporibus adverſus arma & ignem armandis, nullam unquam demonſtrationem deprehendit.

In *Amœnitatibus exoticis politico-physico-Medicis Faſciculo III. Obſ. XV.* idem *Kæmpferus* exhibet nobis *Per-*

Perſarum, & *ulterioris Aſiæ Indorum* Magiam, in qua *p. 651.* Dei *Wiſthnu* feſtum, cui cum variis Europæis adſtitit, deſcribit. In hoc feſto *Malabarico* Veſtales virgines, huic feſto peculiariter ſacras, Sacerdotes populo primum proferunt modeſtas, reverenterque, quemadmodum ad ſacra decet, incedentes: mox dein genios pravos in easdem, ut ajunt, immittunt, ſic ut nullæ hic deſint Dæmoniacorum geſticulationes. Tandem quo Idoli Majeſtatem poteſtatemque plebs reſciat, adoretque, Veſtales horæ ſpatio in Templo, præſente nemine, morantur, elapſaque hora has æque quam principio, modeſtas, compoſitas, reverentesque, exhibent populo Sacerdotes.

Verum *Kæmpfero*, cæterisque *Europæis* viſum hoc probabile fuit, Electuarium ex herbis inſaniam, con-

vulsionemque inferentibus, compositum, Vestalibus datum fuisse; unde Dæmoniacarum consimiles redditæ fuerint: in Templo vero, quemadmodum *Indo-Batavus* quis per ostii foramen vidisse se putat, porrectum Virginibus Antidotum fuisse. Et *Obs. XVI.* totus est hic Itinerator doctus in Ligatura, sive conjugalis copulæ impedimento *Indorum*, ac potissimum *Macassarorum*, describundo; notatque Christianis Orientalibus, iisque ditioribus, moris esse, ut Magus, vel Saga, Matrimonialibus Ceremoniis adsit ipse, vel ipsa, quæ deligare, si Maleficus quis ligasset, actutum posset: quibus Ceremoniis ipsum se interfuisse asseverat quidem, at vero vanas modo gesticulationes, falsas suppositiones, merasque imposturas esse, cunctas hasce ceremonias arbitratur.

Vidit

Vidit itidem *Kæmpferus* commune illud ſpectaculum *Indorum* in *Deæ Rauni* honorem, quæ ipſa olim Heroina, non niſi fuſo cruore, ludisque palæſtricis, ſolere delectari dicitur. Septem igitur nobiles Athletæ a machina peralta duabus uncis ferreis, per muſculos dorſi adactis, ſuſpendebantur, alter poſt alterum, una manu gladio, altera ingenti clypeo, muniti. Tribus continuis vicibus templum hac mobili machina circumvecti, fortiter arma Laniſtarum more vibrabant; tum etiam Caput, Axillas, & Crura hiſtrionum lepore, veluti per aëra natantes, motabant, ne minimum quidem ex ſuis actionibus, & ex crudeli cruentaque ſuſpenſione doloris indicium præbentes. Clarus autor totum valido narcotico, neutiquam vero cauſis ſupernaturalibus ullis, tribuit.

Secundo. De Nigritarum Magia plures teſtes a Magiæ Defenſoribus laudantur. Verum invenimus teſtes haud ſane paucos, qui & longitudine temporis, quod apud ipſos triverint, & commercio, quod continuo cum iisdem habuerint, autoritateque, qua iisdem complures annos præfuerint, majorem ceteris fidem merentur. Porro rident hi cunctam illorum Magiam, tanquam mera idololatrorum Sacerdotum præſtigia, licet hæc vero cum Dæmone commercio fieri cenſeat plebs credula.

Sic *Wilhelmus Boſmann*, qui longa annorum ſerie, *Batavæ Societatis Indiæ occidentalis* autoritate, præfuit Nigritis ad *aureum*, ut vocant, *littus* in *Guinea*, *Epiſtola X*. longe lateque deſcribit nobis rudis hujus *Africani* populi Auguria ; falſe autem ridet ſacerdotum, aut Magorum calliditatem,

tatem, quod in fictis suis sive auguriis, sive auspiciis, mille adhibeant imponendi artes, ne fucum plebs subolfaciat. Vt *Bosmannus*, sic *Ioannes Morgan*, Anglicus scriptor, *Historiæ Barbariæ Tom. I. Cap. V.* relata infelici expeditione *Africana* Imperatoris *Caroli V.*, ejusdem ita infortunatæ in caussas indagavit, cum ipso in loco esset, idque eo attentius examinavit, quod Classis navalis imperatoriæ clades Maleficio tribueretur. Historiam hanc ex Gallico Autore *Laugier de Tassy*, atque ex *Algerinorum* relatione, Diabolo adscriptam traditurus, in antecessum nos præmonet anilibus fabulis, quam veritati, similiora cuncta esse, quæ perhibent illi.

Doctus Vir *Ioannes Egede*, in Libro de ea *Americæ* septentrionalis parte, quæ *Vetus Grœnlandia*, seu

Fretum Davis, vel *Davidis*, appellatur, *Cap. XVII. De Religione*, seu potius superstitione, *hujus populi*, apud quem *Daniæ* Regis jussu Missionarii munere XV. annorum spatio functus est, multa nobis retulit eorum, quæ Incolæ de suis & Magis, & Exorcistis, secum communicaverant, hosque didicit ab illis esse distinguendos in Viros spectabiles, cum Spiritibus cælestibus conversantes, momentoque temporis ex ædibus in summos cælos raptos, ubi a Viris sapientibus, prædecessoribus suis, instruuntur de agendis; & in Magos, ac maxime in Sagas, quæ sua Magica arte hominibus nocere in vita bonisque contendunt; priores multo honore donisque gaudere, posteriores vilipendi, imo quandoque, ut societatis humanæ pestes, morte plecti. Porro utriusque generis artificia Autor,

tor, post XV. annorum experientiam, non nisi mimica, & lucrificabilia esse, arbitratur.

RESPONSIO.

Resp. 1ma ad singulas Objectionis partes simul. Qui retulere has observationes Autores, se Magiæ negatores declarare minime verentur, adeoque testimonia pauxillulum suspecta reddunt. Concessis vero, quæ volunt, omnibus, consequitur id, ut vera Magia haud ex æquo apud singulas idololatras gentes exerceatur; utque sint, apud quas plane præstigiatrix duntaxat sit; sicuti ex prioribus constitit esse, quæ veram eandem possideant, colantque. Verum vix admittere negantem ipsorum sententiam possumus, propter ea ipsa, quæ ipsis inter narrandum hinc inde elapsa sint. Quæ ordine hic enarrare operæ pretium erit.

Ac *primo* quidem *Kæmpferus* in ſua prima hiſtoria relegendus eſt. Eo quod *Iaponenſes* ſuas ſacras pilulas non ſumant, niſi in ſummo moriendi periculo, credit nullarum virium easdem eſſe, cum alias maturius easdem adhibituri eſſent. Non video concluſionem juſtam eſſe; nam videtur hoc medicamentum magicum non niſi ſupremo morbi diſcrimini reſervari, hincque maturius non aſſumi: quia vero tunc aſſumunt *Iaponenſes*, idque perpetuo; an non inde juvamen ſæpe habere videntur? Profecto uſus obſoleviſſet, ſi ſacerdotum ars mere ludicra foret.

In *altera* hiſtoria idem Itinerator, ac Medicus, cenſet *Veſtalibus Virginibus* Electuarium ex herbis, convulſionem fatuitatemque generantibus, porrectum fuiſſe, ut inſanirent: & quod Dæmoniacarum more inſanientes, inque Adytum Templi reductæ, intra horam ſapien-

pientes modeſtæque in populum remitterentur, dato adſcribit Antidoto. Quo utroque & inſaniam, & ſanam mentem faciente Medicamine, ſacerdotes credit fucum populo facere, ac ſi ipſi Genios pravos in Veſtales immiſiſſent, & *Dei Wiſthnu* potentia tanta eſſet, ut fugatis Dæmonibus ſana cuique mens rediiſſet. Ad confirmandam autem ſuppoſitionem ſuam, quam mirificæ ad cerebrum corpusque turbandum ſint potiones *Malabarorum*, expertum ſe narrat in ſe ipſo, ſociisque ſuis fuiſſe, dum ab illa gente convivio excepti, ludicrum omnino exhiberent ſpectaculum.

Nullam ergo Magiam diabolicam dari ratus *Kæmpferus*, cum videret *Veſtales juvenculas* ex ſeriis modeſtisque mox dæmoniace furibundas, audiſſetque hoc a ſacerdotum coetu Cacodæmonibus, a ſe in easdem miſſis, adſcribi, quod ipſe fieri negabat poſſe, maluit Electuarium inſanum

ſanum pro cauſa ſuſpicari; cujus ſuſpicionis nullam vel minimam rationem habebat, niſi quod cæterum tam ſubito, inque ſingulis, natam inſaniam, tamque ſubito ſuppreſſam, capere non poſſet. Quod vero biennium in *Iaponia*, hemipolis fere Regni, tranſigens, nunquam ſuam ſine ullo fundamento captam ſuſpicionem vel minutiſſimo experimento potuerit probare, eſt profecto quod miremur; quodque gentis in eodem cultu, cum iisdem terrificis, ſtupendisque ceremoniis, perſeverantiam & fidem expertus, nec ad falſitatem demonſtrandam tanto tempore aptus, ſententiam non mutaverit, eſt quod capere nequeamus.

Verum *Puellas Veſtales*, inſanientes antidoto dato, reſipuiſſe Vir *Indo-Batavus* vidit: ergo per vim antidoti intelligitur antea inſaniens venenum exhibitum fuiſſe, ſufficienterque probatur.

Niſi

Niſi me animus fallit, non video hoc exinde conſequi. *Indo-Batavus* ille narravit antidotum datum *Veſtalibus* in Adyto Templi: Adytum autem hunc adeo ſpatioſum fuiſſe, ut univerſi templi tertiam amplitudinis partem coæquaret: in tam vaſto ædificio unicam modo lampadem ſplenduiſſe: ac tandem ſe non potuiſſe niſi per oſtii foraminulum quid videre. Concluſionem relinquo Lectoribus.

In *tertia* hiſtoria, ubi negat copulæ conjugalis ligaturam, nullam ſuæ negationis rationem afferens, mero ratiocinio ſe rem confeciſſe putavit.

Sed in *quarta Kæmpferi* hiſtoria quid memorabile ſe offert nobis. Vidimus enim clarum hunc Autorem eam Opii adſcribere Virtuti, quod an credibile videamus. *Primum* notandum eſt Athletas illos ſeptem a peralta Machina pendere, duobus uncis ferreis, in dorſi muſcu-

musculos infixis. *Secundo* eos sic suspensos una manu Clypeum, altera gladium, vibrare fortiter debere, ita ut unci in dorsi musculos infixi, & eosdem, & tendines, & nervos, convellere lacerareque, ac varias & sæpe notabiles hæmorrhagias, vehementesque convulsiones, creare debuerint. *Tertio* Athletas in horrendum hunc modum pendulos, circum integrum Templum circumvehi *ter* solere: sic ut motus ille continuus, atque diuturnus, avellere & dilacerare dictas partes vehementer debuerit, corpusque totum in enormes agitare convulsiones. *Quarto.* In terna hac circum Templum circumductione eosdem caput, axillas, cruraque motitare, ac lepore Histrionum veluti per aera natare debere; unde dolores, convulsiones, dilacerationes, vehementer augeantur oportuit. Nihilominus Athletarum horum nemo vel signum dat aut molestiæ,

ſtiæ, aut convulſionis, aut doloris, aut deficientis cruoris; nemo vel in ipſo immani Sacrificio hoc, vel poſtea, Vulneribus, Convulſionibusque, periit.

Cauſisne igitur naturalibus miranda hæc Phænomena, an ſupernaturalibus, tribuenda ſint? quæritur.

Naturalibus *Kæmpferus* cenſet: *In circum*, inquit, *qui ſuſpendendos ſtringebat, me continuo intrudens, video a Brachmene propinari ex nucis Cocos putamine hauſtum aliquem, procul dubio narcoticum, qui dolores ſopiret, quos a Deo, templi præſide, aboleri credebat populus. Interroganti mihi reſpondebat ſacerdos: Succum eſſe Lansjes, quem adverſus ſitim & deliquium propinarent. Lanjes eſt Nux Cocos immatura, liquorem dulcem continens, qui ſucceſſu temporis coagulatur in nucleum.*

Credit ergo *Kæmpferus* non verum ſuccum *Cocos*, ſed narcoticum, propina-

pinatum fuiſſe ſuſpendendis. Condonarem Medicinæ ignaro hanc ſuppoſitionem: qui vero condonabo eam Medico, qui virium ſimplicium apprime gnarus, noſſe debuiſſet Narcoticum eſſe non potuiſſe, quo crudeliſſimi, continuo poſt Narcoticum aſſumptum millies renovati, & non ferendi mortalibus, dolores ita ſopirentur, *ut ne minimum quidem*, ſicut ipſe ſcribit, *ex actionibus & cruenta ſuſpenſione, præberent doloris indicium?* An ejusmodi exiſtat in rerum natura Narcoticum, ſeu Opiatum, quod crudeliſſimos dolores conſopiat, cauſa dolorum atrociſſimorum & continua, & aſſiduo renovata? Experimento novimus quam parum formidanda narcoticorum doſis dolores cancroſos, v. g. Vteri, aut ſopiat, aut ſaltem leniat, quia perſeverat cauſa doloris. Vt ne a granis LXXII. Opii quidem, pluribus conſequentibus noctibus datis, utero cancroſam mulierem

rem ne vel minimum oculis ſomnum vidiſſe viderim. Aſt, inquies, Narcotici vis aucta adeo fuit, adeoque liberalis data ejus doſis, ut debuerit ſoporare dolorem. Igiturne hæc enormis Opii copia ſopivit dolores, ut ne renovata quidem aſſiduo cauſa, vel minimum perciperentur; & interea non affecit vel hilum Cerebrum, cum nobiles Athletæ toto ceremoniarum tempore Clypeum, gladiumque vibrarent, atque corpus, ſingulosque artus, hiſtrionico more perpetuo agitarent, corporisque proprii pondere magis magisque transfixos muſculos dilacerarent? Igitur Autor noſter, qui optime novit a Narcoticis id, quod prætendit, præſtari non poſſe, hoc ſupterfugium unice ideo quæſiviſſe videtur, ne in hac idololatriæ pompa diabolicam agnoſceret operam. Tutius crediſſet, fide ſacerdotis, eſſe Nucis *Cocos* ſuccum, qui copioſus, lacteus,

Haen de Mag. O dulcis,

dulcis, blanditie fatuus, ſitis reſtinguens ardorem eſt, ut pluries guſtavi, & expertus ſum.

Immo vero, inquies, ipſe *Kæmpferus* teſtatur ſe, pluresque ſociorum, convivio apud *Benjanos* exceptos, tali narcotico potionatos fuiſſe, ut omnes fatui, in Cachinnos ſoluti, per nubes & irides vehi ſibi viſi eſſent, donec heſternam crapulam edormiviſſent. Demus & hoc: an illuſtris noſter Itinerator cum ſociis crudeliſſima tortura cum Athletis vexatus fuerit, ut putet ſe effectus ejusmodi, atque illi ediderant, edidiſſe? An Athletæ in Cachinnos continuos durantibus iſtis Ceremoniis ſolverentur, ut illi? Nihil ergo ſimile inter hoſce & illos fuit.

Sed crudeliſſima hæc idololatriæ ceremonia & magis communis apud gentem hanc eſt, & aliis comitata exercitiis, quam quidem *Kæmpferus* notat. *Dapper*

per in Asiæ descriptione pag. 160. nobis Religionem *Brahminorum* enarrat, ac omnia vota, ac pœnitentias, quas pro peccatis suis, seu sacerdos, seu ipsi sibi, imponunt, etiam eleganti tabula repræsentat, & hanc nobis, ut frequentem pœnitentiam, aut votum, effigie monstrat. Hic nulla mentio alicujus aut potus, aut medicamenti: hic Pœnitens longo tempore ab uncis, dorsi carnes penetrantibus, suspensus, aera scuto gladioque verberat, in Deorum laudem hymnos cantat, & *Sclopetum* sæpius onerat, & explodit. Et feminæ, æque quam Viri, hoc sive voti, sive resipiscentiæ, exercitium subeunt: voxque una cunctorum est, nihil aut percipi inde doloris, aut prava symptomata sequi.

Merito igitur jure concludo, non posse causis ullis naturalibus hoc idololatricum exercitium adscribi, sed Diabo-

licum opitulari auxilium. Atque hæc ſat ſuperque de *Kæmpfero*.

Objectionem petitam ex *Boſmanno*, & *Morgano*, paucis expediam. Per omnia conſtat utrisque animum eſſe omne negandi magicum. Forte jure etiam negarunt, cum tot impoſturis ſæpe Magia ſimuletur. Hoc nunc quo modo probaverint, audiamus. Hiſtorias ſuas enarrant, & nulla data ratione impoſturas vocant, affatim rident, & ad alia transeunt. Ergo quod ex hiſce objicitur nobis, profecto nullius eſt ponderis.

Tandem ad Objectionem, ex *Miſſionario Egede*, petitam, dico eum ita negaſſe Magiam, ut vel in dubium vocare eam, vel admittere, aliquando viſus ſit. Quid enim aliud, poſtquam negare Magiam viſus eſſet, hæc ejus animadverſio ſignificet? *Quamvis hæc omnia aſſeverant Incolæ*, ait, *haud facile inducor ut credam in*

in hisce seu Vaticiniis, seu Exorcismis, aliquod verum intercurrere cum Diabolo commercium. Quantum enim mihi apparet, videtur mihi & Circulatoria eorum Ars esse, & præstigiatrix, & mendax, qua apud illos callidissimi, cum laute solvi ipsis soleat, abutuntur. Negari tamen penitus non potest, quin Diabolus cum iisdem cooperetur, Præstigiatorumque princeps sit, quo miserandas hasce Gentes sibi captivas teneat, neve Deum verum agnoscant, prohibeat. Qui igitur negat Magiam & non negat, is contra veræ Magiæ sententiam laudari, neque opponi, nobis debet. Dicit tamen, inquies, haud facile induci se, ut Diaboli credat intercurrere commercium. Hoc dicit vel quia rationes habet, vel quia magiam veram non dari fere credat. Nullam autem rationem dat cur Diabolum ad Magiam *Grœnlandorum* non admittat; nullamque rationem, ob

quam vel facta ipsa neget, vel per causas naturales explicet: Ergo mentis præoccupatione videtur fere negare Diaboli ad Magos concursum, sic tamen ut de sua opinione dubitare valde nonnunquam videatur.

OBIECTIO XVIII.

Nunquam magis dæmoniaca Magia radicitus evulsa est, quam Viri doctissimi *de la Chapelle* eleganti Tractatu. Scatet qnippe historiis antiquorum, recentiumque dierum, quibus evincitur solius naturæ opus & exercitium esse omne *Ventriloquorum* portentum. Sic quidem, ut, cum exstiterint, extentque Ventriloqui, quorum mentem, non detestanda cum *Principe & Rectore tenebrarum harum* conventio, sed verus Religionis, verus *Patris luminum* cultus, & amor, explebat, error nullo modo

modo condonandus ſit velle gaſtriloquos Dæmonis opera agi. Si itaque nullo modo Dæmonum, ſed ſingulare naturæ opus ſit, an ſecundum ſæculorum elapſorum ignorantiam illos, quos Pythones natura fecit, vivis ultra licet comburere flammis? An una non cadit omnis de vera Magia error, eo qnod, ſicut Pythonum, ita Magorum, Augurumque omnium, artificium deprehendatur eſſe πολυδυναμῆς Naturæ opus?

RESPONSIO.

Laudamus eruditi Viri *de la Chapelle* opus, cujus Epitomen lubens dediſſem, ni argumentorum hiſtoriarumque vim infirmaſſet Extractum: unde potius ad opus ipſum mitto Lectorem. Gratias ipſi referre Eccleſiaſtici, Politici, Iurisconſulti, Medici, ac Phyſici, debemus, eo quod, quidquid de hac materie &

utile, & necessarium scitu erat, ex tenebris eruerit, & in tam clara luce collocaverit, ut haud parum inde didicisse ultro fateamur. At vero cum non in omnibus cum illustri Autore convenire, neque inde id, quod ille, per omnia concludere possimus, licebit nobis eas rationes proferre, quæ, ne hucusque assentiamur, præpediant.

Operis enim Conclusio ea est, ut cum Pythone omnis omnino Magia diabolica e rerum natura exulet, neque ullus in posterum aut Magus, aut Saga, aut Incantator, morte puniendus sit. Huic vero Conclusioni quænam fundamenta substraverit Autor, inquirere operæ pretium est. Porro argumentum suum sic format.

Ventriloquos creditum fuit non naturæ, sed Satanæ auxilio, tales esse, ob idque mortis supplicio dignos.

Atqui

Atqui Ventriloqui non Satanæ, ſed Naturæ viribus, ventriloquium exercent.

Ergo per omnia Sæcula perperam creditum fuit eos & Diabolo agitari, & morte dignos eſſe. Huc ejus redit totum opuſculum.

Singulas ponderemus propoſitiones. Majorem cenſeo ſic eſſe diſtinguendam: Ventriloqui, qui hac ſua arte neminem unquam aut ſeducere, aut lædere contenderunt, neque quod naturæ vires ſuperet unquam aut fecerunt, aut facere tentaverunt, crediti ſunt & Diaboli poteſtate agere, & mortis rei eſſe: Nego Majorem. Ventriloqui, quia hac ſua poteſtate alios lædere, alios ad impietatem ſeducere conati ſunt, quique prodigia viribus humanis certo certius ſuperiora ediderunt, diabolica poteſtate egere, necisque digni, habiti ſunt: concedo Majorem.

Ad Minorem reſpondeo quoque diſtinguendo: Qui non a Dæmone, ſed natura & induſtria, Ventriloqui dicebantur, extiterunt ſemper, ſed numero pauciſſimi: concedo. Ventriloqui omnes ab orbe condito, in dies usque noſtros, non Dæmonis, ſed propriæ Naturæ viribus, exercuerunt ventriloquium: Nego minorem. Et pariter diſtinguo Conſequentiam.

Diſtinctionis autem rationes haſce dabo.

I. Leges in *Pythonas* latæ ideo hos mortis ſupplicio plectunt, quod ſua arte vel ad Idololatriam, vel ad Dæmonum cultum, homines ſeducere ſtudeant; vel quod ſimul perficere ea conentur, ac reapſe perficiant, quæ nemini mortalium per naturæ vires perficere datum eſt. Evictum hoc prima mei Operis parte fuit.

II. *Pytho-*

II. *Pythones* appellantur in Legibus omnes Magi, & Sagæ, Auguresque; ita ut nunc hoc, nunc alio horum nomine, recenſeantur. Idem & in prima hujus parte probavi.

III. Doctus & ſagax Autor per omnes ſuos labores non potuit, in univerſa trium Sæculorum totius *Europæ* hiſtoria, ultra 12 aut 13 homines, natura induſtriaque *Pythonas*, detegere: qui profecto ad eandem concluſionem de *Pythonum* omnis mundi ætatis Myriadibus formandam, nihil prorſum faciunt. Rectene ab his paucis concludat ad omnes?

Ponamus Regnum quoddam vaſtiſſimum adulterina Moneta infame eſſe: ponamus præterea in eodem Regno, poſt ſedulam inquiſitionem, genuinas Monetas numero duodecim inventas eſſe: juſtone concluderem nec eſſe ibidem, nec fuiſſe unquam, ne vel unicam quidem adulterinam Monetam?

Si

Si contingeret me apud gentem populoſiſſimam eſſe, quam aut otioſam, aut ebrioſam, aut proditoriam, aut maledicam, vetus fama veraque ferret; ego autem in Hiſtoria gentis a ter centum retroactis annis duodecim homines detegerem, qui vel laborioſi, vel ſobrii, vel ſinceri, vel veridici fuiſſent; an jure concluderem falſam eſſe, quæ huic Nationi inuſta eſſet, infamiam?

Imo ſi longe numeroſiores inveniſſem, qui vitioſo gentis charactere vacarent, intempeſtiva mea Concluſio foret. Per ſolas ſuas naturæ aſtutiæque vires, addiſcunt multi vafri homines tam vividum referre *Epilepſiæ* ſimulacrum, ut Epileptici revera eſſe bene multis videantur: quorum multa exempla in *Rat. Med. Tomo V. & XV.* cum publico communicavi. Igiturne, detecta toties fraude, ſapienter concludam neque veram exiſtere, nec unquam extitiſſe,

tiſſe, Epilepſiam? An quod ab omni retro tempore, hodiedumque, tot ſint a Dæmone ficte obſeſſi, rite confecero nullos vere obſeſſos unquam fuiſſe? Vide quid *Tom. XV.* de Dæmoniacis notavi.

Igitur egregius Autor duodecim ſuos, quos Pythonas vocat, per naturam induſtriamque eo perveniſſe, ut poſſent, ſi vellent, multis veri ſpecie imponere; poſſe quoque ad pravas intentiones ea, qua pollent, facultate abuti, tuto concludere, multosque forte horum ſimiles ante 1000. 2000. 3000. annos extitiſſe, aliisque impoſuiſſe, conjectare quidem inculpate poteſt: ultra vero nihil: quod enim ultra conficere ex iisdem contendit, minime inde conſequitur.

IV. Nimius eſt ad ceteros Magos omnes a ſuis Pythonibus ſaltus. Si egregius ſcriptor revera probaſſet, non modo ſuos duodecim trium Sæculorum omnis

omnis orbis notos Pythonas, verum etiam quotquot ab origine mundi per universi Orbis plagas ejusmodi extitissent a natura duntaxat, neutiquam vero ab Angelo pravo, hac pollere facultate; si hoc, inquam, jam probasset, jus inde nullum, nullam causam habuisset, cur idem, sine ullo prævio argumento, & demonstratione, de Magia affirmaret. Multo autem minus nunc, cum nihil, nisi suos duodecim nihil commune cum Cacodæmone habere, unice probaverit. Hunc igitur hiatum supplere tentabo.

Potuisset utique probare facile Magos multos vocari, naturæque excedere vires dici, qui nihilominus solis agant naturæ facultatibus: imo & illorum, qui Magorum affectarent nomen, fassos tandem fuisse id, quod tanto cum hominum stupore perpetrassent, soli suæ astutiæ, calliditati, atque intrepiditati, debere. Potuisset nobis mirificas enarrare

rare Momorum actiones, qui luſu Chartarum, qui certa Chartarum electione, diſtributione, confuſione, collectione, attonitos reddunt adſtantes; qui tam callide norunt manum dirigere adſtantis, ut hic per omnia juret, ſe, quod manu teneret, extra feneſtram projeciſſet, dum interim ille id, quod alterius manus continebat, miranda dexteritate ſua clam ſic prehenderit, ut fucum ſubolfacere ne attentiſſimi quidem ſpectatorum potuerint. Hoc enim candide fatendum eſt, quamvis apud Æruſcatores & Præſtigiatores Diaboli concurſum perpetuo ſecludere nollem, eosdem tamen tam portentoſa propria calliditate edere, ut vel prudentiſſimi viri removere ab animo ſupernaturalis concurſus ſuſpicionem vix poſſint.

Hiſce, ſimilibusque exemplis, millenos falſo pro Magis aut haberi, aut habitos fuiſſe, probare liquido potuiſſet

Autor

Autor noſter, quemadmodum idem de ſuis probaverit Pythonibus. At vero, hoc probato, ſupereſſet illi, ut idem de omnium ævorum per univerſum Orbem Magis, ac Sagis, probaret: quo penſo laborioſo abſoluto, legitime tandem veri quid concluſiſſet. Sed nullo argumento contra Magiam prævio, ex ſuis duodecim, quos ita vocat, Ventriloquis, ad Ventriloquos omnes concludere; quin, ac ſi leviſſimi res negotii eſſet, omnem Magiam ſub eadem concluſione comprehendere, neſcio an ſit ſeverioris Logices præceptis conſentaneum.

V. Haud exiguus nodus Autori ſolvendus manet, injuſta plane morte plexos Pythonas pronuntianti, quos non Eccleſiaſticæ, Civilesque Leges duntaxat, verum ipſa Lex divina, mortis addixit ſupplicio. Miror ab ipſo difficultatem hanc, quam ſaltem indicare debuiſ-

debuiſſet, fuiſſe prorſus diſſimulatam. Cum enim ſuis duodecim numero Ventriloquis, omnis ævi Ventriloquos ſimiles eſſe cenſeat, & Ventriloquos morte plectendos eſſe Deus jubeat, difficultatem hanc agnoſcere, &, ſi potis fuiſſet, ſolvere, debuiſſet.

VI. Quid ſi in toto ſuo Opere nihil probarit? Hoc ego demonſtrari liquido poſſe reor. Titulus Operis *de Ventriloquis* eſt: Opus ipſum ne hilum quidem *de Ventriloquis*, unice vero *de Biſſonis* agit. Aliud quippe eſt loqui, ut vox ipſo de Ventre videatur oriri Auditoribus; aliud iterum eſt & vocem naturalem edere, & mox vocem ſimulare, quam vel ex valde ſublimi, vel de profundo, vel utrovis latere, 20. 50. 100. abinde paſſibus edi putes. Hanc duplicem, adeo diverſam loquendi facultatem *Vir doctus de la Chapelle* in omnibus ſuis; hanc Scriptorum nulli memo-

rarunt in Pythonibus, nec Sacri, nec Profani. Ipſe Deus nobis *Iſaiæ XXIX. v. 4.* verum deſcripſit, quo loquuntur Pythones, modum. *Humiliaberis, de terra loqueris, & de humo audietur eloquium tuum: & erit quaſi Pythonis de terra vox tua, & de humo eloquium tuum muſſitabit.* Ἐγγαστρίμυθος, inquit *Scapula* „quaſi diceretur *Ventriloquus*, ſic „vocatur qui, vel quæ, in Ventre Dæ„monem habet, reſponſa interroganti„bus dantem: Magus, & Ariolus, apud „Græcorum Bibliorum Interpretes. *Ga„lenus* vult apud *Hippocratem* ita appel„lari eum, qui clauſo ore loquitur, quaſi „ventre loqui videatur.“ Cum & *Scapula* nos ad *Hippocratem* remittat, & *Ds. de la Chapelle* hac occaſione quoque laudet *Hippocratem*, hicque revera negotio haud parum lucis afferat, ipſum audiamus æquum eſt.

Epide-

Epidemicorum Libr. V. & iisdem pene verbis *Libr. VII.* ſic habet ille: *Polemarchi Conjugi, per hyemem Angina laboranti, guttur intumuit cum multa febre, & ſanguis miſſus eſt, faucium ſuffocatio deſiit, febris perſeveravit. Sub quintum diem tumor ad lævum genu cum dolore ſubortus eſt, eique ad præcordia quiddam coacervari videbatur:* καὶ κατὰ τὴν καρδίην ἐδόκει τι συλλέγεσθαι, αὐτῇ. *& veluti aquæ immerſi reſpirant, ipſa reſpiravit,* καὶ ἀνέπνεεν ὡς ἐκ τοῦ βεβαπτίσθαι ἀναπνέουσιν, καὶ ἐκ τῆς στήθεος ὑπεψόφεεν, ὥσπερ αἱ ἐγγαστριμυτοὶ λεγόμενοι, τοιοῦτό τι ξυνέβαινε. *& ex pectore levem ſtrepitum ſonorum edebat, quemadmodum Ventriloquæ dictæ edere ſolent; ſimile quid contingebat.*

Conſulens interpretes, *Galenum*, *Hollerium*, *Duretum*, *Proſperum Martialem*, *Foëſium*, *Charterium*, aut nihil, aut

 parum

parum admodum inveni, quod textum hunc clariore in luce, quam per ſe eſt, collocaret. *Charterius*, magisque eo *Foëſius*, delectarunt ſe textum, non ut ego, verbotenus in Latium transferendo, ſed paraphraſi ad ſenſum magicum referendo; ſic ut qui græcum textum aut ignorant, aut non conſulunt, concludere debeant *Hippocratem* ſuas Ventriloquas dixiſſe fatidicas mulieres, quæ *Pythone* afflatæ, ventre oracula fundunt. *Galenus* qui in ſuo Exemplari non *Ventriloquas*, ſed *Ventriloquos* legit, ſimpliciter eos ſic vocari ſcribit, qui ore concluſo loquantur, eo quod videantur ventre ſonum edere, & loqui. Inclytus *Haller* in ſuo *Hippocrate*, ut *Galenus*, *ventriloquos*, non *ventriloquas* reddidit, ceterum textum ſimpliciter tradidit. *Foëſius*, *Charterius*, pulcrum meum *Aldinum* exemplar, in græco *ventriloquas* habent.

His

His vero miſſis, ad textum interpretibus non egemus, quem practicæ obſervationes mihi clare explicuerunt. Duo *Hippocrates* dixit: primo *Polemarchi* conjugem reſpiraſſe velut illi, qui in aquam demerſi ſunt, reſpirare ſolent: Secundo eam ex pectore levem ſtrepitum ſonorum edidiſſe, quemadmodum *Ventriloquæ* dictæ edere ſolent.

Porro cauſam utriusque hujus phænomeni claram *Hippocrates* reddidit. Angina hæc mulier hyeme laborans, ante quintum morbi diem faucibus liberatur; haud bona tamen criſi, ſed crudæ atque morboſæ materiei intra humores reſorptu; unde & notat febrim acutam continuaſſe. Errabunda hæc in humoribus materia, primum ad genu ſiniſtrum metaſtaſin, ſeu transmigrationem, meditatur, moliturque: at vero, ſive ineptitudine loci ad recipiendum, ſive abundan-

tia materiæ loci ſuperantis capacitatem, ſedem demum figit in Pulmonibus ſic, ut vox fere ſuffocetur. In hoc autem, conſimilibusque caſibus, dum ægri volunt loqui, vocem audivit *Hippocrates*, vocem & nos aliquando audivimus, veluti imo de ventte prodeuntem, qualem & ille, & ego, & mecum multi, ab hominibus, poſt ſubmerſionem loquentibus, edi deprehendimus. Quantum ego judicare & concludere in hominibus ſubmerſis potui, haud ipſo in ventre, ſed in pulmone formatur tunc ſonus; quando ſcilicet aër, ſive inter copioſam materiem, quæ de oppreſſo pulmone continuo in ejus cavum aëreum transſudat, ſive cum aqua, quæ ſubiit cavum aëreum Pulmonis, ſic irretitur, commiſcetur, comprimitur, laxatur, ut ſonorus fiat, editoque expirationis ad loquendum motu, vox jam in pectore formari incepta, cum exiguo laryngis, oris-

orisque adminiculo, profundum ingratumque ſonitum edat.

Quod hic aquam in Demerſorum Pulmones admittam, multos offendere poteſt, qui eandem ſubire Pulmonem demergentium negent. Puto vero hoc extra omnem dubitationis aleam me poſuiſſe, per multa mea *Tomo XV. Rat. Med.* communicata cum publico experimenta.

Sed aliud quid hic notandum eſt. In impedita valde Reſpiratione per aquam, pus, mucum, cavum aëreum opplentem, conatus æger vocem edere, edere quandoque obſervatur illam *in inſpiratione.* Optime hanc loquendi per inſpiratum facultatem notavit Vir illuſtris, *Hallerus. Tom. III. El. ph. Lib. IX. Sect. III. §. I.* cum in ſingultu, in Tuſſi pertinaciore, ac præcipue in Ventriloquis, hoc manifeſtum aliquando eſſe ſcribat. Male igitur negatur vocis per

inſpirationem poſſibilitas. Si memet exercere in hac arte vellem, ventriloquus fierem; edere enim vocem inſpirando intelligibilem, debiliorem tamen ea, quam expirando, poſſum, eamque raucam valde, cito defatigantem, multoque profundiore origine auditui meo apparentem. Ita ut plures concurrere cauſæ ventriloquii in Demerſis, Ægrotisque, poſſint.

Hoc porro totum eſt, quod de Ventriloquis *Hippocrates* habet, & quod *noſtri Autoris* ſententiam minime probat. Intellexit Medicinæ Parens Vocem in hoc phænomeno ex profundis, veluti de imo ventre exaudiri, & quotquot in ejus *Libros Epidemicorum* commentati ſunt, ſic intellexerunt. Sic quoque judicarunt qui de *Pythia Delphica* ſcripſerunt, quæ Tripodi diductis cruribus inſidens, ventre fatidicum Spiritum hauriebat, quo mente incitata, ac furens, oracu-

oracula edebat. Vide *Ciceronem Libr. II. de Div.* Hæc denique mens Lexicographorum in vocem ἐγγαστριμύτου est, S. S. Patrum quoque, & illustriorum in Sacra Biblia Commentatorum.

Meretur hic legi *Spicilegii Biblici Tomus II. Alexii Symmachi Mazochii, Metrop. Eccl. Neap. Canonici, & in Regio Gymnasio Neap. Sacr. Scripturarum Interpretis.* Habetur ibi dissertatio secunda ad illud *Isaiæ Cap. 38. Sicut pullus hirudinis sic clamabo, meditabor ut Columba.* Caput IV. hujus Dissertationis dicatum totum *Ventriloquii* explicationi est, quod haud alio modo explicari posse, quam nunc explicitum a nobis fuit, ex Sacris probat, profanisque Scriptoribus.

Ergo per omnia constitit *eruditi Abbatis de la Chapelle* Observationes per se & pulcras, & ad Historiam naturalem, atque politicam, utilissimas & necessarias

esse, ob idque gratias nos ipsi multas debere; at vero nihil ea ad quæstionem de Pythone pertinere: cum exhibeat nobis homines biglossos, qui non ventre, aut imo pectore, sed per peculiarem naturæ aptitudinem, artificiose excultam, aliam, præter communem, vocem, veluti e longinquo, & a 20. 50. 100. pluribusque abinde passibus oriri visam, fingere queant. Historia quippe tam Sacra, quam profana, de hominibus iis unice agit, quibus artificiose loquentibus, nemo unquam testatus est se ex elata ædium, templorumque parte, sive ex vicinis montibus, nemoribusque, vocem percipere, sed imo de corpore prodeuntem. Si igitur evictum est nihil ad Pythonas hanc Dissertationem facere, multo minus ad Divinos, Ariolos, Magosque, eam facere, sponte consequitur.

OBIE-

OBIECTIO XIX.

Magiæ diabolicæ aſſertio damnanda ob id eſt, quod Sacratiſſimæ Religionis fundamenta penitus ſubvertat. Et ſane nihil probatu facilius. Miracula volo. Hæc a DEO fiunt, eoque ſolo, ſive per ſe ipſum, ſive per Sanctos Angelos ſuos, ſive per pios homines, ad ſui Evangelii divinitatem, evangelizantiumque miſſionem, tum poſtmodum ad veritatem doctrinæ orthodoxæ adverſus heterodoxam demonſtrandam, Sanctorumque ſuorum innocentiam præſtantiamque manifeſtandam. Porro miraculorum ruit omnis autoritas, ſi, quemadmodum tota Pars hujus Operis prima ponit, & Satan ea facit, & cooperatores miniſtrique ejus Incantatores. Iam enim Miracula æque Idololatriam, quam verum DEI cultum; æque impietatem, quam Religionem;

gionem; æque flagitia, quam virtutes; æque impiorum, quam piorum; falſorumque Prophetarum, quam verorum, autoritatem miſſionemque confirmant.

RESPONSIO.

Palmarium argumentum prima fronte videri poſſet, ſed propius inſpectum facile ruit. Dico itaque *primo:* Si veriſſima, ſi demonſtratiſſima ea ſunt, quæ Magiam admittere nos coëgerunt, falſa eadem reddere ne validiſſimæ quidem Objectiones poſſunt. Quod ſemel verum undique conſtitit, verum æternum manebit. Igitur qui validiſſimam putant ſe confeciſſe objectionem, ſponte coguntur in hac quæſtione idem præſtare, quod in non paucis aliis quæſtionibus, cum Sacris, tum profanis, laudabiliſſima humilitate præſtant, admittendo veritatem, licet haud ea, qua optaſ-

optaſſent, perſpicuitate, ac facilitate, argumenta contraria reſolvere poſſint.

Secundo. Objectio verum quidem narrat, ſed non omne verum, quod narrandum erat; reticet enim veri partem. Agnoſcimus Dei, miracula dicto modo edentis, hanc eſſe voluntatem intentionemque; ſed una novimus, per multa Scripturæ Patrumque teſtimonia, Deum judicio vel miſericordiæ, vel juſtitiæ, prævaricatoribus Angelis permittere, ut prodigia edant, quæ non Angelicas, ſed humanas ſuperent vires. Porro eſt hæc potentia ſtupenda Angelorum, ut toties eandem jam mirabundi conſpeximus in Divinis *Ægyptiis*, in occiſione exercitus *Aſſyriorum* Regis, in Chriſti tentatione, in Hiſtoria *Simonis*, *Apollonii*, aliorumque Magorum: quæ cum vires humanas multis ſuperent paraſangis, Miracula audiunt. Anne *Antichriſtus Matth. XXIV.* ejusmodi editurus

turus Miracula eſt, ut etiam Electi, ſi fieri poſſet, ducerentur in errorem? Quam ſtupenda Miracula non prædixit *B. Ioannes in Apocalypſi* ab eodem *Filio iniquitatis*, ejusque Pſeudo-prophetis perpetranda, ut in errorem Orbem ducant univerſum!

Tertio. Non Miracula ſola veritatem Evangelii demonſtrant, ſed & ipſius Evangelicæ Doctrinæ admirabilitas, atque præſtantia, præ Philoſophorum vel æſtumatiſſimorum placitis; & Vita ſincera, divinaque, non unius, paucorumve, ſed millenorum Chriſtianorum primi ævi in Regionibus ſingulis, Vrbibusque. Hæc omnia ſic præmuniverant Chriſtianorum animos, contra Pſeudoprophetarum miracula, ut Angelo de Coelo aliud Evangelium forte, ac per impoſſibile, annuntianti, anathema dixiſſent omnes. *Epiſt. ad Gal. Cap. I.* Qui demum in Eccleſia ætate grandiore Miracula

racula videbant, eo magis in vera fide confirmabantur; cum præter hæc, quæ Miraculis pondus addidiſſe mox diximus, etiam hæc Miracnla in ea Fidelium ſocietate fieri viderent, quæ Miraculis condita, Miraculis aucta eſſet.

Vt autem totum hoc negotium breviter expediam, Duces ſequar cum *Guillielmum Eſtium Duacenſis* Vniverſitatis Sæculo XVI. Cancellarium, virum maxima profecto ob doctrinam pietatemque, in Rebus Theologicis autoritate pollentem; quem ſibi ſequendum quoque *Sennertus* noſter in hac quæſtione proponebat: tum *Petrum Mariam Gazzaniga*, e Prædicatorum Ordine, S. S. Theologiæ in *Viennenſi* Vniverſitate Profeſſorem Cæſareo-regium, ejusdemque Vniverſitatis verum lumen, atque ornamentum, in Tractatu *de Fide*, *Spe*, & *Caritate*, *Parte I. de Fide. Diſſ. I. Cap. IV. V. & VI.*

Mira-

Miracula igitur dividam in ea, quæ contra naturam; in ea, quæ ſupra naturam; & in ea, quæ præter naturam fiunt. Miracula, quæ *contra naturam* ſunt, vocantur illa, quæ naturæ legibus opponuntur, ut eſt ſtatio in medio ſuo curſu, regreſſusque, ſolis, *Joſuæ* & *Ezechiæ* temporibus: Futurorum notitia atque prædictio. Miracula *ſupra naturam* illa appellantur, quæ non oppoſita quidem naturæ legibus ſunt, ejusdem vires tamen ſuperant, ut exſuſcitatio Mortuorum eſt. Si natura per ſe, aut Medici, adſtantesve, hominem in Syncope jam mortem vultu, frigore, pulſuque referentem, exſuſcitant, non ſuperant naturæ leges; ſin vero verum mortuum exſuſcitent, has leges ſuperant: nulla natura agere hic amplius poteſt. Tandem Miracula *præter naturam* dicuntur, quæ differunt modo vel tempore agendi. Si Medici

curant

curant hominem a febre continua putrida dierum XIV. ſpatio, agunt ſecundum conſuetas naturæ leges; ſin autem ictu citius, curatio hæc præter naturam eſt. Hominem deferri a loco in locum, hominum, jumentorum, navium, artificioſorum ac mechanice conſtructorum curruum, ope, ſecundum leges naturæ omnino eſt; eundem vero in decima diei parte itinere multorum dierum transferri, præter naturam eſt. Iuxta Naturæ leges homines multam faciunt Atmoſphæræ mutationem, in eandemque operationem, purificando eam a miaſmate peſtifero, quo artificio peſtem *Hippocrates* a ſua Patria amovit, rogis ingentibus in montium hiatu, quo peſtifer aër in *Græciam* transvehi potuiſſet, accenſis: quo iterum artificio Electricitatis gnari fulmina in ædes convocare, ab iisdemque amovere ſciunt. Hæc, inquam, & centena ſimilia ho-

rum, ſecundum naturam faciunt; minime vero ſecundum Naturam agunt, qui ad determinatum tempus, in determinatum locum, ad determinatam quantitatem, in ventos, inque pluvias, grandinesve, Atmoſphæram diſponant, ut per tot exempla ſummæ fidei Autores demonſtrarunt, quorum in fine *Partis I. Cap. III.* memini; quorumque teſtimonia communicaſſem, ſi, ut ibidem monui, eadem juſſis de cauſis non ſuppreſſiſſem.

Primum Miraculorum genus nulla neque humana, neque angelica poteſtas, edere poteſt. Non enim *Ioſuæ*, ſed ad hujus vota Deus ſiſtebat ſolem. Futura ſolus Deus novit prædicitque. Vnde & hoc contra Naturæ leges. Ita *Iſaias XLI.* zeloſus ſui honoris Deus, alloquitur falſos prophetas, Idola, & per illa loquentem Satanam, veluti cum illis coram Iudice quopiam litigans: *Prope facite*

facite judicium vestrum dicit Dominus; afferte, si quid forte habetis, dixit Rex Iacob. Accedant & nuncient nobis quæcumque ventura sunt: priora quæ fuerunt nunciate, & ponemus cor nostrum, & sciemus novissima eorum, & quæ ventura sunt, indicate nobis. Annunciate quæ ventura sunt, & sciemus quia Dii estis vos: bene quoque aut male, si potestis, facite, & loquamur, & videamus simul. Soli itaque DEO futura patent, & creatorum Entium si cuiquam pateant, contra eorum naturam est, eo unico ipsi revelante, qui solus novit.

Revelavit autem futura DEUS, *primo* sanctis suis per omnia sæcula Prophetis, Apostolis, nonnullis ex primis Christianis, & quibusdam posteriorum Sæculorum Sanctis. *Secundo*, revelare futura ipsi placuit etiam hominibus de quibus verine fuerint, an falsi Prophetæ

dubium eſt, ut avaritia ducto *Balaam;* & ut illis, de quibus *Matth. VII. Multi mihi dicent in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus? & in nomine tuo Dæmonia ejecimus? & in nomine tuo multas virtutes fecimus? Et tunc confitebor illis: Quia nunquam novi vos: diſcedite a me, qui operamini iniquitatem.* *Tertio*, cum etiam indubitatiſſimis exemplis conſtet Diabolum per Magos futura prædixiſſe, & cum futura nemo niſi DEUS noſcat, concludere inde oportet DEO in adorandis judiciis ſuis placuiſſe, ut nonnunquam futura Spiritibus immundis revelaret. In ſecunda Miraculorum ſpecie Reſurrectio Mortuorum DEI ſolius eſt opus: unde quæritur an, quæ legitur a Magis facta Mortuorum exſuſcitatio, ſit quoque, ut futurorum notio, a DEO, in fines ipſi ſoli notos, Dæmoniis conceſſa?

Potuiſſe

Potuiſſe Deum hoc facere certum eſt; rarius autem feciſſe ex magica hiſtoria concludo. Quando *P. I. Cap. III. §. II.* Hiſtoriam *Apollonii Thyanæi* agitabam, & mortis puellæ, quam ſuſcitaſſe dicebatur hic Magus, dubium hærentem *Fleuryum* conſiderabam, eo quod vaporem de corpore exhalaſſe, antequam ad id accederet *Apollonius*, nonnulli opinarentur; quæ ratio cum non videbatur valere, promiſi me in hac ipſâ *Parte II.* caſum repetiturum. Promiſſis ſtabo. Ne vero in longius ſermo protrahatur, Lectores meos peto, ut, quæ in *Rat. Med. Tomo XIII.* ſub finem experimenta collegi, adeant, ibidemque videant quoties contigerit, ut homines per horas, per integrum, imo per alterum, tertiumque diem, vere mortui viſi, poſtliminio vixerint: ut proinde evictum id eſſe videatur, quod vita per tantum temporis ſpatium penitus

tus evanida, extinctaque appareat, ac nihilominus & adsit, & resuscitetur. Igitur callidissimus Dæmon, Angelico suo intellectu, eum hominum immense superante, vidisse potuit eo in corpore relictas superstitis vitæ scintillas, & cum movendis humoribus sit, eosdem in motum duxisse, quo tempore adduceret *Apollonium;* ut eo veluti miraculo vim miraculorum, quæ in Sanctissimæ Religionis augmentum Christiani, Dei virtute faciebant, obscuraret, enervaretque. Sic omnia Gentilium, Hæreticorum, ac Magorum, hujus generis miracula dicta explicari posse censeo, ut necesse fere nunquam sit, illis eam supra omnem naturæ potestatem a Deo peculiariter concessam, concedere.

Vt igitur quod de hoc secundo Miraculorum genere censendum sit paucis dicamus; Deus mortuos in vitam exsuscitavit solus, ut in novissimo die omnes,

omnes, a mundo condito, eousque mortuos, exſuſcitaturus eſt; & quemadmodum Vnigenitum ſuum, noſtri amore mortuum, die tertio reſuſcitavit. Hanc tamen poteſtatem per Prophetas, Apoſtolos, Virosque Sanctos, exercuit aliquando. Raro vero conſtitit Deum eam virtutem Dæmonibus conceſſiſſe: *Raro* dico, cum Textus *Deuteron. XVIII.* & *1 Samuelis*, ſive *Regum*, *Cap. XXVIII.* hanc poteſtatem a Deo ipſis aliquando conceſſam fuiſſe, Eruditorum non ſane paucis fere perſuaſerint. Vide quæ hac de re ſcripſi *Part. I. Cap. I.* §. *IV.* & *V.*

De tertio Miraculorum genere ſufficienter ſupra dixi. Dubium autem ſæpe fit, utrum quod præter naturam fieri dicitur, non ſit quoque ſupra eandem; veluti ea, quæ de ventis, tempeſtatibusque excitandis, ibidem relata ſunt?

Vnde forte Miracula commode dividi in ea poſſe videntur, quæ vel humanas vires exſuperent, haud vero angelicas: vel quæ humanam ſuperent angelicamque poteſtatem. Vltima ergo hæc contra omnes naturæ Leges ab eo fiunt, qui haſce Naturæ Leges condidit ſic, ut, cum infinitus ſit, easdem pro voluntate mille mutare modis poſſit: ita ut hæc miracula contra eas Naturæ leges ſint, quas eousque Deus, quandiu illas conſervatas volebat, in creatarum rerum ordine atque conſervatione obſervabat. Quæ ſupra naturam humanam, non vero ſupra angelicam poteſtatem miracula ſunt, hæc aut per ſe, aut per homines, aut per res creatas quascunque Angeli patrant. Quæ per præternaturalem poteſtatem homines faciunt, ea vel bonorum malorumve Angelorum adjumento faciunt, vel independenter ab utrisque, ſola Dei volun-

luntate, ac virtute. Quocumque vero modo perpetrat Miraculum homo, non perpetrat id, nisi vel Deo citra ministerium Angelorum quorumcumque hoc per illum edente, vel per Angelos bonos id per eum efficiente, vel per Angelos pravos id in eo permittente. Vnde consequitur id, ut Magi & Sagæ per se nihil, unice vero id efficere queant, quod vocare Miraculum solemus, si Deus justo suo judicio id aut concedat, aut permittat. Ita quidem ut miraculosum ab illis fiat nihil, si Deus neque illis potestatem hanc dederit, neque Diabolo, ut hæc per illos edat, concesserit.

Causam sic capimus, cur Sagæ toties confessi in Carcere fuerint sibi aliquando contigisse, ut ex viginti vicibus vix bis terve promissis Satanas steterit: hoc autem, cum ipsis sæpius ex ejus fallacia contingat, quo eas sibi ad-

dictiores reddat, atque ad nefanda magis flagitia prius cogat, sæpius tamen fieri videtur, eo quod summus noster protector hostem illum nostrum, ne nobis, nostrisque aut familiis, aut facultatibus, noceat, plane impediat, humillimis maxime precibus invocatus; quemadmodum hæc omnia *Psalmo XC.* nobis promisit. Facit tunc Omnipotens id, quod spoponderat alia occasione *Isaiæ XCIV. v. 25. Irrita faciens Signa divinorum, & ariolos in furorem vertens*, quod sua Signa frustra posuerint.

PARS

PARS III.

CAP. I.

Elucidatio quorumdam, quæ I. & II. Parte dicta sunt: unde quid, audita utraque parte, tuto credendum sit, sponte patet.

Longa fuit argumentorum utriusque dissentientium circa Magiam partis discussio, difficultatumque explicatio: verum merebatur tanti momenti res, ut plena in luce collocaretur, atque neganda, an admittenda, Ars magica esset, Medicis de eadem consultis constaret.

Hunc in finem *Pars prima* in suo *primo Capite* dabat textuum Sacrorum Bibliorum examen, qui *ex Vulgata Editione* prolati, & cum fontibus cum *Hebraicis* tum *Græcis* collati, Magiam ut artem,

artem, præceptore Angelo prævaricatore edoctam, eodemque promotore cultam, & provectam, clare proponere videbantur. *Caput II.* examinabat Historiam Ecclesiasticam, Ecclesiæ consuetudinem & ritus, Sanctorumque Patrum, ac Summorum Theologorum doctrinam; quæ itidem nos Magiam, qua talem, ab universa Ecclesia perpetuo habitam fuisse, convicit.

Duo hæc, quamvis sufficere ad omnem aut errantem, aut hæsitantem animam, illustrandam, firmandamque viderentur, ne quid tamen necessariæ Demonstrationi deesset, *Caput III.* indubia experimenta collegit, quæ vel incredulissimos convincant Magiam Diabolicam re vera extare, demonstrarique talem, qualem & Scripturarum infallibilitas, & Ecclesiæ huic infallibilitati innixa doctrina, consuetudoque, nos docuerant.

Con-

Confectum itaque negotium prima fronte videbatur; propius tamen consideratum, necdum confectum erat: non quod sufficienter necdum inclaruisset, quod ejusmodi validis superstructum fundamentis esset, ut his innixi, in nullis difficultatibus hæsitemus; verum quod negantium Magiam argumenta tantum pondus multis habere viderentur, ut quæ nos in prima parte demonstrata censueramus, hoc illi vel alio modo explicandum, vel dubium, vel denique falsum esse, arbitrarentur.

Benene hi? Non opinor. Vel constabat ex Sacra Scriptura, & Traditione, Magiam veram dari, vel non constabat. Si non constabat, jus illis erat plenum negandi: si constabat, debuissent hic agnoscere, quod aliis in rebus sponte facere consueverunt, difficultates in rem semel demonstratam minime ejusdem tollere veritatem. Accuratius ergo erat illis,

illis, difficultatum ſuarum pondere permotis, doctrina biblica, & eccleſiaſtica examinanda, ut, num tanta autoritas, totque experimenta, ſuis non præponderarent difficultatibus, intelligerent? Hac vero in parte defuerunt. Obruti objectionum ſuarum pondere, earum veriſimilitudine obfuſcati, reique ſtupendæ veluti impoſſibilitate moti, Sententias S. Scripturæ, S. S. Patrum, Eccleſiæque, modificandas eſſe, limitandasque, crediderunt, per nonnullos eorundem ipſorum textus, qui obſcuriores in ſe, aliam Scripturæ, Traditionisque mentem fuiſſe, videbantur innuere. Idque magis, quod impoſturas adeo nefarias, adeo etiam enodatione difficiles, easque numeroſiſſimas, detexiſſent, ut Magiam omnem negandam cuique Phyſico eſſe decernerent.

Iam vero quid de S. S. Scripturarum irrefragabili teſtimonio? Alii, ut mox monui,

monui, ratiociniis nonnullis, & textibus minus claris, hæc teſtimonia debilitarunt: alii hoc & impermiſſum, & impoſſibile rati, Magiam usque ad natum Servatorem admiſere, eo vero nato negare illam ſe tuto poſſe crediderunt. Patuit hoc in Hiſtoria Magiæ, paucis ab hinc annis agitatæ in *Italia*.

Erratum vero ab utraque parte fuit. Qui Magiam veram admittunt ad usque tempora Chriſti, a Magiam omnem negantibus facile refutantur: cum, ſi eandem olim exiſtentem concedant, nullum habeant argumentum negandi præſentem. Quidquid enim de Sacra Scriptura, veluti cum æra chriſtiana omnem Magiam terminante, protulerint, v. g. ex B. Ioannis Epiſt. I. Cap. III. *In hoc apparuit Filius Dei, ut diſſolvat opera Diaboli:* Ex B. Pauli Epiſt. ad Coloſ. Cap. II. v. 15. *Expolians principatus & poteſtates, traduxit confidenter, palam trium-*

triumphans illos in ſemetipſo: Ad Corinthios Ep. I. Cap. XV. *Cum tradiderit Regnum Deo & Patri, cum evacuaverit omnem principatum, & poteſtatem, & virtutem:* Et Ioan. XII. v. 31. *Nunc princeps hujus mundi ejicietur foras.* Quidquid, inquam, hi ex ejusmodi textibus, ut Magiam ante natum Servatorem quidem exiſtentem, ab ejusdem vero ortu extinctam, arguunt, quandoquidem Eccleſia hoſce textus & de Gratia Novi Teſtamenti animas a Diaboli tyranide liberante, & de tradito Regno Deo Patri poſt generalem Reſurrectionem ſemper intellexit, minus æque eosdem ſecundum ſuum Syſtema explicuerunt. Vnde cum ſingula hæc Scripturæ verba nihil de Magia, tanquam ad novum Teſtamentum extincta, teſtentur, Magiæ inficiatores recte concludunt illos, qui ante Chriſtum natum Magiam agnoſcunt, nullo

argu-

argumento eandem poſt Chriſtum natum negare poſſe.

E contrario qui nunquam eam extitiſſe volunt, impingunt undique in Sacras Paginas; a qua difficultate expedire ſeſe conabantur priores. Quum itaque adverſum hos univerſa Biblia Sacra pugnent, cum Eccleſiæ ritus, cum Patres antiquiſſimi, *Iuſtinus*, *Tertullianus*, *Chryſoſtomus*, *Hieronymus*, *Auguſtinus*, &c. veram Magiam dari docuerint, quo demum pacto defendere hi ſuam cogitent opinionem?

Indignum quidem DEO eſſe arbitrantur, qui per ſe gubernat omnia, ſuosque in fines dirigit, hominum animas, corporaque, ventos, pluvias, grandines, tonitru, fulgur, telluris pecorumque ſive ſterilitatem ſive fæcunditatem; quod ILLE ad voluntatem ſuam, ſuaque judicia perficiunda, Diaboli opera uti vellet. *Quæ enim participatio juſti-*

tiæ, cum iniquitate? Aut quæ Societas lucis ad tenebras? Quæ autem convenientia Christi ad Belial? II Cor. VI.

Respondemus Deum omnipotentem, omnium quæ fiunt in Cœlo & in Terra Autorem, & Arbitrum, ad exequenda adoranda sua judicia nullius indigentem auxilio, velle tamen sæpe Angelorum hominumque ope uti; quemadmodum id tota Scriptura sacra centenis in locis ostendit. Potuerat Omnipotens sola sua voluntate delere exercitum *Regis Assyriorum;* uti voluit Angeli ope. Potuerat solus servare in tempus a sua adoranda providentia præfinitum, omnia Regna; placuit ipsi iis singulis, ut apud *Danielem* legimus, Angelum præficere custodem. Potuerat universum Orbem Evangelio per se subjicere, fidem infundendo in corda hominum; placuit vero illi interiorem divini hujus doni distributionem exteriori Apo-

Apoſtolorum, Apoſtolicorumque Virorum miniſterio, ut ita dicam, alligare. Nihil Deo indignum hic video.

Saltem Deo indignum foret, ajunt, ſi ad voluntates ſuas exequendas Diabolorum & iniquorum hominum opera uteretur. Vſus eſt *Iuda proditore*, veluti *Petro*, *Andræa*, *Iacobo*, ad prædicandum Regnum Dei civitatibus *Iudæ*, faciendaque miracula: Iniquiſſimo *Balaam*, & Pontifice *Caïpha*, uſus eſt, ut *Elia*, *Eliſæo*, *Iſaia*, *Daniele*, ad ſumma arcana, & myſteria Redemtionis, hominibus revelanda. Et ut de Diabolo exempla afferam, cur Ille, qui per ſe *Spiritum principibus aufert*, qui per ſe *Achitophelis* conſilium, petente *Davide*, infatuavit, Diaboli tamen opera uti voluit, ut hic *III Reg. Cap. XXII.* ore Pſeudo-prophetarum *Achab*, Regem *Iſraëlis* ad pugnam incitaret. Præterea numquid Deus, oſtenſurus nihil

unquam poſſe hominem a virtute dimovere, quem ipſe ſuo potenti brachio protegat, uti non voluit prava Satanæ voluntate, permittens illi ut totis viribus tentaret, ac variis, violentisque modis excruciaret S. Virum *Iobum*, cujus tamen admirabilem patientiam, Ipſemet, ſi voluiſſet, potuiſſet iisdem calamitatibus, ſolo nutu voluntatis ſuæ in eum immiſſis, probare, ac notarn omnibus facere?

Ex *Iobi* autem Libro parum probari poſſe contendunt, utpote ſic myſtico, & parabolico, ut nunquam extitiſſe *Iobum* credibile ſit.

Novi, mirorque, inter Chriſtianos eſſe, quibus hoc quorundam *Rabbinorum* commentum placeat. Et vetus Teſtamentum, & Novum, temerarium ac mendax hoc oſtendit. Apud *Ezechielem Cap. XIV. v. 14.* Deus dicit: *Si fuerint tres Viri iſti in medio ejus, Noë,*

Noë, Daniel & Iob: ipsi justitia sua liberabunt animas suas. v. 16. Tres viri isti si fuerint in ea, vivo ego dicit Dominus! quia nec filios nec filias liberabunt, sed ipsi soli liberabuntur. Idem v. 18. repetit. Iterum v. 20. *Et si Noë, Daniel, & Iob, fuerint in medio ejus*, &c. Ergo *Iob* extitit: alioqui eodem jure dicere quis posset Librum *Geneseos*, Prophetias *Ezechielis*, ac *Danielis*, mysticos ac parabolicos Libros esse, quorum Heroes nunquam extitissent. Maxime vero huc facit textus ex *Epist. B. Iacobi Cap. V. v. 10. & 11. Exemplum accipite, fratres, exitus mali, laboris, & patientiæ, Prophetas, qui locuti sunt in nomine Domini. Ecce beatificamus eos, qui sustinuerunt. Sufferentiam Iob audistis, & finem Domini vidistis.* Extitit ergo *Iob*, Vir tolerantia malorum inclytus, sicuti extitere *Prophetæ*, sicuti extitit ipse *Christus*.

Quid jam reſpondendum Magiæ negantibus poſſibilitatem?

Poteſtates, *Virtutes*, *Principatus*, *Dominationes*, *Throni*, *Angeli*, & *Archangeli*, vocantur in Sacris Angeli haud boni duntaxat, ſed pravi, ut mox ex *Epiſt. ad Coloſſ.* patuit, & ut *Paulus Eph. VI.* repetit: *Induite vos*, inquit, *armaturam Dei*, *ut poſſitis ſtare adverſus inſidias Diaboli: quoniam non eſt nobis colluctatio adverſus carnem & ſanguinem*, *ſed adverſus Principes & poteſtates*, *adverſus mundi rectores tenebrarum harum*, gr. πρὸς τȣ̀ς Κοσμοκράτορας τȣ̃ σκότȣς τȣ̃ αἰῶνος τȣτȣ̃. Titulus ſummorum Imperatorum. *Contra ſummos Imperatores tenebricoſi hujus mundi*, *contra Spiritualia nequitiæ in cæleſtibus*, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπȣρανίοις, in cæleſtibus, vel in ſupracæleſtibus. Sunt ergo Angeli prævaricatores principes, ſum-

ſummique imperatores hujus corrupti & excæcati mundi, contra quos Divina armatura, jubente Apoſtolo, induenda eſt. Neque quin hic Autorem laudem, qui S. S. Patrum in hunc textum Commentarium paucis verbis comprehendit, ſapientiſſimum ac maxime pium *Du Guet*, *Libr. de I. C. crucif. Part. II. Cap. VI.* „Peccatum haud penitus de- „jecit ſpiritualem Apoſtatæ angeli natu- „ram: in malum tantummodo conver- „tit ſuas, quibus donatus fuerat, natu- „rales qualitates; ſcilicet intellectum, „penetrationem, activitatem, mediorum „cum notitiam, tum uſum: & in arti- „ficia, impoſturas, illuſiones lædendo „homini aptas, lumen ac ſapientiam na- „turalem, uſu, fineque, convertit.“ Meretur legi integrum hujus Autoris *Caput VI.* quod optime totam hanc veritatem illuſtrat.

Profecto quam potens Angelus, qui una nocte *Assyriorum* 185000. unus interfecit! Quantam potestatem possidet ille summus Imperator tenebricosi hujus sæculi, in Historia *Iobi*, ad Latrones raptoresque colligendos, ad evocandum e cælo ignem, ad ventos in ædium hominumque ruinam a regione deserti convocandos, horrendosque morbos humano generi inferendos! Frustrane Κοσμοκράτορες appellavit Dæmones Apostolus?

Vt ergo rem paucis dicam, duo scopuli evitandi hic nobis sunt: primo ne Satanæ aut modicam, nullamve; secundo, ne illi nimiam tribuamus potestatem. *Erroneum* utrumque ac *periculosum* est. Erramus enim ejus negando potestatem, quam Sacra Biblia nobis adeo formidabilem describunt: & conjicimus nos ipsi in periculum magnum a Sancta fide naufragandi. Appello hic

ad

ad laudatum mox Autorem *Du Guet*, qui poſtquam illos, qui naturalibus potius cauſis, quam dæmoni, dæmoniacorum phænomena adſcribere malint, corripuiſſet, in hæc verba erumpit: „Ejusmodi errores, ſi eo fervore propugnarentur, ut converterentur in „dogma, ſique in extremas conſequentias promoverentur, parum a manifeſta infidelitate differrent. Licet vero malim eosdem tanquam nubes, & „dubia, fidem obnubilantes, conſiderare, „quam ut fidei adverſas hæreſes, abeſſe „tamen nequeo, quin eosdem reputem „veluti Servatoris noſtri reportatæ de „Diabolo victoriæ injurioſos, &c.“

Quando e contrario ampliaverit quis ejus dominium ac potentiam, pariter ille in errorem & periculum, alio prorſum modo, quam prior, conjicit ſe. A regula fidei æque ſeceditur tum quando minus, tum quando plus, quam illa

proponit, creditur. Intellectus limitatissimus noster non facit, non creat Fidem, sed Fides intellectum captivat, imponens ratiocinio cuicumque silentium. Fide novimus Spiritus immundos magna quidem potestate pollere, verum a Deo limitata. Vt mari, ut Creaturis reliquis, ita pravo Angelo dixit: *Hucusque pervenies*. Non potuit erga *Iobum* vel minimum gressum, Deo non permittente, facere; omnemque plagarum ac tentationum progressum, non nisi Deo singulum permittente, facere potuit. Hinc per Dei invocationem toties ejus retusam malitiam in Historia sacra legimus. In omnibus fere *Psalmis* ejusmodi invocationes precesque invenimus; praecipue autem in *Psalmo XC*. *qui* apud *Hebraeos XCI*. est.

Sed dixi errorem *periculosum* esse, si quis, diabolica potestate ex Sacris intellecta, eo inducatur ad majorem a Satana

tana formidinem, quam ad debitam in Deum fiduciam. Nihil cogitari poteſt Deo injurioſius. Periculorum nos circumdantium certiores Deus nos voluit, ut in majorem erga ſe fidem fiduciamque erigeret, in ardentiorem ipſius amorem, qui inter tanta pericula, quæ nobis peccatum conſcivit, ſalvos ad cæleſtia ducit. Qui bene de eo convictus eſt, quod laudatus mox *XC Pſalmus* docet, fidenter, cum Servatore dicit: *Venit princeps mundi hujus, & in me*, quem Deus protegit, *non habet quidquam.* Qui ſibi metuunt, videant num cauſam forte habeant metuendi, conſulantque Angelum *Raphaelem Tobiæ Cap. VI.* Iuniori Tobiæ, occidi a diabolo, ut jam ſeptem Iuvenibus ante ſe contigerat, metuenti, reſpondentem: *Audi me, & oſtendam tibi, qui ſunt, quibus prævalere poteſt Dæmonium.* Erimus contra eum muniti per *armaturam* Dei,

ex

ex Epiſtolæ *Pauli ad Epheſios Cap. VI.* Panoplia quærendam. Verbo nihil ſupereſt niſi ut Deum precemur gratiam implendi præcepti, quod nobis calamo *B. Petri* dedit: *Fratres ſobrii eſtote, & vigilate, quia adverſarius veſter Diabolus, tanquam Leo rugiens, circuit quærens quem devoret: cui reſiſtite fortes in fide; ſcientes eandem paſſionem ei, quæ in mundo eſt, veſtræ fraternitati fieri,* 1 Pet. Cap. V.

Finem huic Capiti imponat Vir incomparabilis *I. B. Boſſuet,* cujus Autoritas in rebus, quæ ad Religionem pertinent, eo major eſſe debet, quo diligentiorem ab ipſo operam poſitam fuiſſe, cum in perſcrutando tum in exponendo Eccleſiæ ſenſu, non privati ſolum Theologi, ſed ipſimet præcipui Eccleſiæ Antiſtites, in ſuis Paſtoralibus Inſtitutionibus luculentiſſime teſtantur. Is igitur in Libro, cui Titulus *Elevations à Dieu*

ſur

ſur les myſteres Tom. II. Sem. XXIII. Elev. V. cui Titulus: *De Dæmonis in genus humanum poteſtate*, oſtendit Deum „Angelos creando, quemad„modum eos ſui intellectus participes „fecerat, eos quoque ſuæ compotes „feciſſe poteſtatis. Deus ſubjiciens il„los ſuæ voluntati, decrevit, ad ſervan„dum in mundo ordinem, ut Naturæ „corporeæ atque inferiores, iis ſpiri„tuum ſubjicerentur, juxta præſcriptos „his ab illo terminos. Suo proinde „modo Mundus ſenſualis Mundo ſpiri„tali, atque intellectuali, ſubjectus fuit, „pactumque hoc Deus cum corporea „natura fecit, ut voluntate Angelorum „moveretur, quantum hæc Angelorum „voluntas, in hoc cum voluntate Dei „conformis, eandem ad certos effectus „finesve determinaret.

„Statuamus igitur Deum, omnis „corporeæ naturæ motorem ſupremum, „ſive

„ ſive movere illam, ſive determinato
„ in ſpatio continere, ad Angelorum vo-
„ luntatem. Spirituum beatorum non-
„ nulli *Virtutes* appellantur, de quibus
„ legitur: *Benedicite Domino omnes An-*
„ *geli ejus, potentes virtute, facientes ver-*
„ *bum illius, ad audiendam vocem ſermo-*
„ *num ejus.* Benedicite Domino omnes
„ vos, quos *virtutes* ſuas ſive *poteſtates*
„ appellat. *Pſ. CII.* Et: *Laudate eum*
„ *omnes Angeli ejus, laudate eum omnes*
„ *Virtutes ejus.* Pſ. CXLVIII. De his
„ *Virtutibus* vel *Poteſtatibus* forte ſermo
„ eſt, dum *Iobi Cap. IX.* dicitur: *Deus,*
„ *ſub quo curvantur, qui portant Orbem.*
„ Quidquid demum ſit, per omnia hæc
„ quandam poteſtatis ſpeciem Naturæ
„ ſpiritualis ſupra corpoream Naturam
„ agnoſcimus.

„ Quantopere autem virtus Angelo-
„ rum virtuti hominum belluarumque
„ præſtet, quantumque ipſis dominari
„ Dei

„Dei ordinatione poſſit, oſtendit Deus „quando vel unius Angelus cunctos ho„minum atque animalium primogenitos „in univerſa *Ægypto* occideret, *Exod.* „*XI. XII.* & quando unicus Angelus „tantam ſtragem una nocte in Regis *Sen„nacherib*, Ieruſalem obſidentis, exer„citu ederet. *IV. Reg. XIX.*

„Quæri hic poſſet an prævarica„toribus damnatisque Angelis eamdem „Deus conſervet, quam fidelibus bea„tisque Angelis, poteſtatem? Quæſtio„nem decidit Apoſtolus, qui Chriſtia„nos ad reſiſtendum tentationibus ad„hortaturus, eosdem monet *non eſſe col„luctandum cum carne & ſanguine, ſed* „*adverſus Principes & Poteſtates*; quas, „ratione originis, adhuc *Virtutes cœle„ſtes*, de Cœlo licet jam præcipitatas, „appellat; ut oſtendat Angelos damna„tos adhuc dum æque poteſtatem, quam „nomen, quibus a natura gaudebant,

„poſſi-

„possidere. Nec miretur hoc quis- „quam: quandoquidem Deus, qui „cunctis, quas a natura possidebant, „prærogativis privare illos potuisset, id „præstare judicavit, ut, conservatis his, „ostenderet omnem Naturæ prærogati- „vam his, qui contra Deum iisdem ab- „utantur, in supplicium verti.

„Servatus itaque illis intellectus est, „æque, quam olim, penetrans, subli- „misque: eandemque ob causam man- „sit vis eadem movendorum corporum „voluntatis, veluti reliquiæ horrendi „ipsorum Naufragii.

„Si interim quis regerat id haud ita „videri, cum vis voluntatis pravorum „Angelorum olim inde orta fuisset, quod „voluntas illorum esset cum voluntate „Dei plane conformis, jam vero illi „adversa: hic oblivisci videtur Deum „iisdem adhuc uti, ut justitiæ suæ mi- „nistris, velle: in eoque conformis per-

petuo

„ petuo eorum erit cum Divina voluntate voluntas; quia prava ſua voluntate idem efficient, quod bona ſemper voluntate efficit Deus.

„ Prævaricatoribus itaque Angelis prærogativæ naturales conſervantur in ſupplicium. Deus ipſis omne in mala vertit. Et cum naturalis illorum nobilitas in faſtum vertatur, intellectus in aſtutiam, atque voluntas in calliditatem ac zelotypiam, ſimul & ſuperbi facti ſunt, impoſtores, invidi, et hac ſua conditione miſerabili ad lugubre tentandorum hominum officium redacti. Sic ut poſt eam, qua olim fideles fruebantur, felicitatem, illis nihil ſuperſit, quam latens id malitioſumque gaudium, quo flagitioſi in faciundis complicibus, quo infortunati in comparandis ſibi infortunii ſociis, exultare ſolent. Voluit porro Deus ut hinc diſceremus, quousque faculta-

„tem naturæ, & facultates penetrantis „ingenii poteſtatisque, exiſtimare de- „beamus: facultates, inquam, quæ dæ- „monibus ſuperſtites, nihil minus infeli- „ces odioſosque eosdem reddunt.

„Poteſtas autem illorum poſt lapſum „hominem, qui ſic in illorum manci- „pium redactus eſt, aucta potius, quam „imminuta fuit. Principio homines „reddiderat Deus Angelis *nonnihil* ſub- „jectos: *Minuiſti eum paulo minus ab* „*Angelis Pſ. VIII.* Diabolus autem „hominis lapſu, quo vicit illum, ejus- „dem factus tyrannus eſt, nosque, ut „*Ioan. VIII.* Servator ait, Diaboli filii, „venditique huic tyranno ſervi: ſic ut „nos ab ejus ſervitute non modo nos „liberare non poſſimus, verum etiam „ne quidem ex noſtris ſolis viribus vel „tantillum conari, quo ex hac ſervi- „tute liberemur; Ita ut I. C. Dæmonem

„prin-

„principem hujus mundi appellaverit,
„*Ioan. XII. v. 14. 16.*"

Explicat deinde *Boſſuetus* potentiam Diaboli in tentatione ipſius Filii Dei, in poſitione ſanctiſſimi ejus corporis in pinnaculo Templi, inque montis faſtigium: poteſtatem deinde in tentandis hominibus, quos merito monet cautos eſſe oportere, ne ſuggeſtum ab illo peccatum in delectationem, multo minus in conſenſum abeat; „cum, inquit, ſi
„Diabolus poteſt, ut potuit, corpora
„movere, ſi jam, ad delectationem, Cor-
„poris moveat humores, in quam hor-
„rendam tunc non conjicimur tempe-
„ſtatem!" Denique omnes Chriſtianos erigit in ſpem ſuperandi Satanam per ipſa ea arma, quæ & tentatus Servator, & tentati Apoſtoli, Virique Sancti, ſuggeſſerunt. Qui ampliorem Explicationem de Dæmonum natura, lapſu, ac poteſtate, deſiderant, legant *Boſſueti*

Serm. I. & II. in Dom. I. Quadrag. pag. 81. Vol. V. edit. novæ Oper. Paris 1772. in 4. Atque iisdem pene verbis, quo *Bossuetus*, explicuit totam hanc Quæstionem *Estius in Libr. II. Sent. Distinct. VII. §. XVI.*

Paucis itaque concludam, & verius esse nihil dicam, quam quod vera Magia detur, eo quod omnis Sacra & Profana Historia, omnis divina & humana autoritas, tandem experimenta indubia, quavis aut exceptione, aut dubitatione majora, me existentem hanc diabolicam artem docent, & demonstrant sic, ut jure negare eandem nequeam.

TER-

TERTIÆ PARTIS
CAP. II.

Quam prudenter & circumſpecte, audito Magiæ rumore, incedere oporteat: & an ſigna dentur quibus Magiam veram a ſuppoſita internoſcere poſſimus? Sapientiſſima Eſtii *Monita.* Spei *Declamatio de judicum furore in homines de Magia, falſo plerumque, accuſatos.*

Quemadmodum *Tomo XV. Rat. med.* per omnem Autoritatem demonſtrata hominum a dæmone obſeſſione, cavendum eſſe monui, ne quidquid eo nomine perhibetur, mox vere tale eſſe credamus, eo quod longe plures falſo, quam vere, obſeſſi haberentur; idem a me moneri mei Lectores procul dubio

hic expectabunt. Vtinam æque certa, & conſpicua, utinam æque felicia forent, Magiam veram a falſa diſtinguendi ſigna, quam ea, quæ tradidi ex propria experientia veram a falſa obſeſſione diſcriminandi! Quidquid tamen in difficili obſcuroque hoc negotio aut certitudine, aut veriſimilitudine, noſſe hic poſſimus, diligenter enumerabo.

Antequam vero ad hanc Regularum recenſionem me accingam, nonnulla ex laudato jam ſæpius in hoc Opuſculo *Van Eſpen*, tanquam dicendorum fundamentum, præmittam, in Libro ante citato §. LIII.

„Indubitatum eſt ſumma prudentia „& circumſpectione hic procedendum „eſſe, cum certum ſit multa frequenter „magicis & diabolicis artibus adſcribi, „atque ex commercio diabolico perpetrari exiſtimari, quae naturales cauſas

„habent,

„habent, aut certe non niſi phantaſtica „& illuſoria ſunt hominum figmenta.

„Imo nonnunquam Dæmon ſuis præ„ſtigiis homines, præſertim Mulierculas, ita movere, aut earum Phantaſiam turbare poteſt, ut revera credant „ſe, neſcio quæ, cum Dæmone commercia habere; atque de his interrogatæ etiam fateantur, & ex ordine „etiam cum quadam certitudine, ut ipſis „apparet, deponant mira ſibi obvenisse, atque cum Dæmone tractaſſe, „quorum tamen nihil ſubeſt: quam in „rem videre licet, *Canon. 12. cauſ. 26.* „*Quaeſt. 5.* Videri etiam poſſunt, quæ „habent *Abulenſis in Cap. 13. Geneſ.* „*Quæſt. 354.* & *Cajetanus in 2. 2. Quæſt.* „*95. Art. 3.* apparebitque quod non raro fallantur mulieres, quæ credunt, „& pro indubitato aſſerunt, ſe ope Dæmonum ad certum conventum Sagarum translatas fuiſſe, atque mira cum

„Dæmone geſſiſſe, & locutas fuiſſe.
„Quin & admodum veroſimile eſt trans-
„lationes iſtas ad Sagarum conventus
„eſſe meras Dæmonis illuſiones, & mu-
„liercularum vehementer imaginatio-
„nes: neque iis fidem eſſe adhibendam
„niſi de earum veritate ex ceteris
„argumentis conſtiterit.

„A pluribus jam pridem obſerva-
„tum, & notatum fuit, quod illis in
„locis, ubi Sagæ aliquo numero tra-
„huntur ad judicia, & veluti tales con-
„demnantur, ordinarie plures aliæ Mu-
„lieres ſibi perſuadeant quod & ipſæ
„ſint Sagæ; forti nimirum imaginatio-
„ne ex illis, quæ de Sagis audiunt, ce-
„rebrum ſuum ita occupant, ut ſibi
„perſuadeant ſe quoque illa aut feciſſe,
„aut paſſas eſſe, de quibus priores fue-
„rant accuſatæ. Et hinc fit, ut per
„ejusmodi inquiſitionem, Sagarum, ut
„creduntur, numerus mire multipli-
„cetur;

„cetur; & ex adverſo, ubi de Sagis „non fit per Iudices inquiſitio, pau- „ciores inveniantur de hoc crimine „ſuſpectæ.“

Idem *Van Eſpen* §. *LVI.* ubi antea oſtenderat Magica quandoque ſacris, ac piis Ceremoniis peragi, & ſic imponere hominibus, proſequitur ſic: „Præ- „cipue autem attendere debent Paſto- „res, & allaborandum erit circa ob- „ſervantias, e quibus populus non tan- „tum ſperat conſervationem, aut recu- „perationem rerum temporalium, aut „vitæ humanæ, ſed etiam emolumen- „tum aliquod in Eccleſiaſticos, aut eo- „rum Eccleſias, vel Communitates, ex „iis redundat. Incredibile enim quam „facile ſimiles Obſervantiæ, etiam evi- „denter ſuperſtitioſæ, invaleſcant, &, „cum invaluerint, quam difficulter „aboleri queant.

„Dum ſimilium obſervantiarum abo-
„litio tentatur, immo vel in quæſtio-
„nem ducitur, mox clamores in po-
„pulo excitantur, quaſi ipſe Sancto-
„rum, vel Imaginum, aut Reliquia-
„rum cultus, aut probatus ab Eccle-
„ſia ritus abolendi eſſent; nihilque niſi
„Zelus avitæ Religionis retinendæ au-
„ditur, & auribus popularibus incla-
„matur; quibus excitatus populus cla-
„mat non ſecus, ac clamabat *Aſiæ* po-
„pulus: Magna Diana Epheſio-
„rum, excitatus a *Demetrio* & Sociis
„ejus, ſpecie venerationis in Dianam,
„ejusve Templum, ſed reipſa quia
„*Demetrius Argentarius, faciens ædes*
„*argenteas Dianæ, præſtabat Artifici-*
„*bus non modicum quæſtum: quos con-*
„*vocans*, ait ſacer textus, *& eos, qui*
„*erant ejusmodi opifices, dixit: Viri,*
„*ſcitis quia de hoc artificio eſt nobis*
„*acquiſitio.*"

Atque

Atque hæc neceſſario præmittenda erant, utpote ab Autore prolata, qui etſi veram Magiam admittat, doceatque hanc eſſe ab Eccleſia creditam & admiſſam, deeſſe tamen non potuit, quin ingenue indicaret Iudicibus, quid ſæpe ſimplicitas, imaginatio, avaritia, malitiaque, interponant ad fallendum; & quin eosdem admoneat ne fidem adhibeant clamoribus, rumoribus, & accuſationibus, *niſi de earum veritate ex certis argumentis conſtiterit.*

Profecto animus meminiſſe horret illi, qui ad vagas tales accuſationes, ex malitia ſæpe & invidia natas, mox Torturam adhiberi in Proceſſuum hiſtoria legit. Quos olim hæc, nunc ſaltem repreſſa, invaſerit rabies, ne in eandem relabantur, revocent ſibi in mentem, quam Part. II. Cap. I. deſcripſi, horrendam *Atrebatum* hiſtoriam: legant tandem attente mei toties laudati Patris

Spei

Spei Declamationem *in Resp. ad Argum. IX. Dub. XLIX.* „Quod denunciatæ pleræque vere Sagæ fuerint, ait, „non satis ex secuta earum confessione „convincitur. Quam enim parum tuta „sit fides a Tortura quæsita, aliunde „liquet . . . Stulta autem est, ut dixi, „quæcumque delata ream se non fateatur: cogetur enim tot tormentis, ut „tandem succumbat; & si non succumbat, comburetur viva, ut obstinata. Repete quæ hinc inde supra „dicta sunt.

„Nesciunt sane omnes ii quid virium in tormentis insit, qui vel commentari lucubrationes suas in quiete „atque otio solent; vel immiti animo „ac feroce, quis pœnarum sit sensus, „experti unquam non sunt. Quos ego „non ex ulla malevola voluntate, sed „affectu optimo ac Christiano, ad majus ipsorum bonum, & majorem con-

„scientiæ

„ſcientiæ cautelam, præcarer, ut vel „ad dimidium quadrantem Equulii aliquem guſtum ſumere, & velut prius „ipſi prælibare velle, in animum inducerent, quam accederent ad odioſas has Reorum cauſas, in Equuleo „tractandas.“

Legant deinde eundem Autorem in *Rat. XVI. ad Dub. XX.* ubi inducit Amicum ſuum, Virum ornatiſſimum, ſic alloquentem Magiſtratus: „Quid, „inquit, tam ſollicite Maleficos quærimus? Heus Iudices! oſtendam extemplo ubi ſint. Agite, rapite Capucinos, Ieſuitas, Religioſos omnes, & „torquete; fatebuntur. Si qui negant, „repetite ter, quater; fatebuntur. Si „adhuc obſtinati ſint, exorcizate, detondete. Vtuntur maleficio, obdurat „eos Dæmon; vos procedite: tandem „dabunt manus. Tum ſi plures vultis, rapite Eccleſiæ Prælatos, Cano-

„nicos,

„ nicos, Doctores; fatebuntur: nam
„ quid miseri illi, & delicati, qui sub-
„ sistent? Quod si adhuc plures vultis,
„ vos ipsos ego torsero, & me vos
„ deinde. Non diffitebor quod vos fassi
„ eritis. Sic omnes Magi sumus.

Addant denique quod in *Documento ad Dub. XXX.* idem *Speus* scribat.
„ Dicam aliquid, quod audire cupiam,
„ quicumque aures audiendi habent,
„ maxime vero Sacratiss. Imperato-
„ rem, Principes, eorumque Consilia-
„ rios: Fingatur enim de industria atro-
„ cissimum aliquod *exceptum* crimen, quo
„ noceri sibi Vulgus apprehendat; at-
„ que ejus deinde dispersa fama, in id
„ Inquisitores sese accingant iisdem viis,
„ quibus nunc in Maleficia. Ajo sane:
„ Si in *Germania* paulo post pauciores
„ erunt ejus criminis, quam nunc Ma-
„ giæ; sistam me summo Magistratui,
„ & in flammas vivus injiciar.“

Auda-

Audacter ſane hic: ſed cui totum Myſterium iniquitatis patebat, cur ille molliter idem tecteque deſcriberet? Quantas non debeat Deo *Germania* laudes, quod Mariæ Thereſiæ prudendentia, ſollicitudine, ac ſagacitate, uti mox Facta demonſtrabunt, huic furori immanitatique tale frœnum injectum ſit, ut in innocentium vitas ſævire haud facile poſſit!

Atque hæc de neceſſario *Eſtii* ac *Spei* monitu ſatis. Prætereo rudiorem hinc inde, ac jactabundum Poſterioris Sermonem: prætereo corruptam ejus Doctrinam moralem *de Suicidio*, ac *Mendacio;* ſiquidem *Tacito*, Chriſtianorum hoſti, plus fidei, quam Chriſtianis autoribus adhibens, palam ediſſerit & bene eos facere, qui injuſte accuſati, mox ſe reos ad primam Torturam fateantur, ne ante Rogum torqueantur pluries; & Eccleſiam Martyrum Choro eos Chri-

ſtianos

ſtianos adſcripſiſſe, qui a *Nerone* de Vrbis incendio falſo accuſati, Torturarum evitandarum cauſa ſe reos declaraſſent: hæc, inquam, ſimiliaque, eo quod privatæ Autoris opiniones hæ ejusdem obſervationes demonſtrationesque neutiquam infirment, omnino prætereo, redeoque ad quæſtionem, quæ hujus digreſſionis cauſa erat; ſcilicet ſiquidem ex Factis evictum eſt Magicos morbos rariore caſu dari, an certa ſigna dentur, quibus Medicus a morbis naturalibus eosdem diſcriminet?

TERTIÆ PARTIS
CAP. III.

Evictum cum ſit quamvis rarius, nonnunquam tamen, morbos magicos dari, an eosdem Medicus certis ſignis a morbis naturalibus diſcriminet? De triplici eorundem curatione diſcuſſio.

Morbi Magici vel naturalibus morbis conſimiles, vel diſſimiles ſunt. Primum de prioribus agamus. Morbi naturalibus ſimiles, quos Magia generavit, ſe eodem modo a principio habent, ut ii, quos naturali modo homines incurrunt. An Magici morbi non carent paſſim cauſis præparantibus & excitantibus, quas Medicus in morbo naturali inquirere, invenireque, & ut veras morbi cauſas declarare ſolet? Si

ubique & ſemper Medicus has cauſas inveniret, ita ut nunquam morbus naturalis extaret, quin una ejus cauſæ pateſcerent, aliquod fundamentum haberemus, deficientibus omnino hiſce cauſis, Magiam ſuſpicandi: verum cum in morbis naturalibus vel patientiſſimo, accuratiſſimoque examine, nullæ prorſus cauſæ non raro detegantur, regula ex cauſarum defectu nulla cudi poteſt.

Quoad morbi decurſum, morbi naturales in felici aut infelici cura quid habent, quod Naturæ vel temperatæ, vel fortiori, vel debiliori, vel proſtratæ, nihilque cum ſelectiſſima medendi methodo cooperanti, naturaliter tribuere paſſim ſolemus omnes.

Quamdiu omnia in pejus meliusve, pro conſuetudine curabilium, incurabiliumque morborum, peraguntur, non eſt quod quis quid magici ſuſpicetur.

Imo

Imo neque tunc, quando præter aſſimilis morbi morem inſoliti quid contigerit. Vel enim a Medico ignaro rerum, vel ab Empirico, vel a Vetula medicatrice, medicina porrecta fuit, quæ vel maximam ſpem vitæ convertat in triſte letum. Vel communi morbo ſolitum in modum progreſſo, latitans alicubi in corpore cauſa aut epileptica, aut apoplectica, aut podagrica, aut venerea, per morbum excitata, &c. ſymptomata, in hoc morbo naturali tam varia, impetuoſa, & extraordinaria excitat, ut credulus eadem miratus, mox cauſas ſupranaturales inepte ſuſpicetur. Vomicæ Pulmonis, eæque aliquando ingentes, Medicos ægrotosque latentes, ut exempla docuerunt, homini forte inſunt: communis eum prehendit, mitis, facilis, neminem occidens febris: pus in vomica calore febrili corrumpitur, liqueſcit, putrefactum intra humores

 reſor-

reſorbetur, generat ſymptomata ejusmodi in hoc morbo nunquam viſa, numeroſa, horrenda, letifera. Invenire homines eſt Naturæ adeo novercalis, ut cæterorum more nunquam ægrotent, & attonitos reddant ignaros hujus Medicos. Dantur morbi vere naturales, ſed tam portentoſi, ut & in omnibus, quos invadunt, incomprehenſibiles ſint, & ſi viginti homines una prehendant, ſingulares in ſingulis producant effectus. *Catalepſis*, & *Epilepſia*, teſtes ſunto! Infantum, puerorumque morbi, aliquando cum veris nos latentibus cauſis adeo mirifici ſunt, ut certi quid in illis, ſi cauti agamus, non audeamus determinare; præcipue, quando cauſas, in vita latentes, in Cadaveribus rimati, nullam aliquando, cui morbus adſcribatur, inveniamus. Non ad Magiam, ſed ad miranda corpora tunc confugimus, ad Nervos, dico; quorum fabricam

cam aliquatenus, quorum usum a posteriore, quorum agendi patiendique modum, crassa quadam conjectura in nostris Musæis egregie, in contemplandis morbis ipsis imperfectissime assequimur. Quin & in multis Adultorum ægritudinibus, plane inexplicabilibus, idem nobis asylum patet. Sic ut nihil unquam magici hic suspicemur.

Quid plura? Ipsa non raro imperscrutabilis est natura rerum, ut in medicis, ita & in reliquis rebus creatis; ut vel ideo ad causas supranaturales confugere curtæ suæ suppellectilis gnaris non liceat. Dehortanturque nos ab hac temeritate experimenta rerum, quæ olim habebantur longe superantes naturam, jam autem demonstrantur & in gremio naturæ sitæ esse, & ejus solius potentia perfectæ.

Nulla ergo ratio in omnibus enarratis casibus extat ad Magiam refugiendi.

Addamus ad hæc omnia hominum vafritiem malitiamque, quam, qui decipi nolit, nunquam ex mente deponat. Quotiesne contingit, pudet me referre, ut unica, eaque contemptibilis, puella, Parentes, Magiſtratus, Medicos, longa dierum, menſium, annoruinve ſerie, turpiſſime decipiat, antequam infandum detegatur facinus! Hæc in *Parte II.* enarrata ſunt. Studeamus ergo aſtutiores in fuco detegendo verſatioresque fieri, quam illi vafri homines in eodem celando ſunt. Dolus ſæpe pateſcit cunctando.

Cautos præterea nos eſſe oportet, dum, etſi non ægri ipſi, alii vero, ægros incantatos eſſe, & eo quidem incantatore, eave incantatrice, publice, turmatimque clamitant. Pronum vulgus eſt ſi v. 9. puer quis ægrotare ceperit, ex quo difformis, horrida, ac edentula Mulier, aut in ædibus, aut iisdem vicina

cina fuerit, ut eandem Sagam habeant, deferantque ad Iudicem: morbo autem aut pejorante, aut insuetius decurrente, ut in carcerem Vetula trudatur, tormentorum ferocitate se fateatur incantatricem esse, & immeritum rogum conscendat. Contigit, ut femina, cujus infans ægrotabat, feminam vicinam, quacum habebat simultates, ut Sagam, quæ infantem suum incantasset, ad Iudicem deferret; hæc vero in carcerem conjecta, torturisque victa, se Magiæ ream fateretur, & Mortis damnaretur supplicio. Et hanc feminam, & duas alias rogo destinatas, anno 1758. mense Octobri, *Augustissima Imperatrix & Regina nostra*, *vera innocentium Protectrix*, *& universæ Patriæ Mater*, jusserat, executione suspensa, ex Regno *Croatiæ Viennam*, idque in meum Nosocomium, transferri: Lecto processu, & infortunatis hisce barbariæne dicam an igno-

rantiæ Victimis, interprete *Croato*, rigorose examinatis, *Ill. Baro Van Swieten*, egoque, a morte immerita omnes liberavimus, ad noſtram relationem ſententiam Mortis reſcindente Auguſta *).

Nihilo-

*) Dudum erat, quod partim in ipſas Ceremonias Magicas, partim in falſos Magiæ rumores, partim etiam in præmaturam Magorum ac Sagarum ſententiam capitalem, ſapientiſſima Decreta dederat Auguſta. Primum dedit anno 1753. contra nefandas *Chriſtophori* & *Coronæ* preces, ad quas orandas, ut Decretum habet, male feriati homines bonorum Civium crumenas exhauriunt, quibus perſuadere conantur ejusmodi precibus, exorciſmis, expulſionibusque Spirituum, abſconditos Theſauros effodi: quæ omnia S. M. declarat divinis, politicisque legibus, mortis punita ſupplicio *aliquando* fuiſſe.

Alterum anno 1755. contra *Magiam poſthumam*, ac ſi Cadavera in Cœmiteriis pravo Spiritu agitarentur, quæ ob id Eccleſia-

Nihilominus morbi dantur, qui nullam Magiæ post se relinquunt dubitationem. Si in quopiam morbo, eoque extraordinario potissimum, in Lecto, in Pulvinaribus, in Crinibus, plumisve,

clesiasticorum mandato igne cremabantur. Porro iussit Augusta si in posterum ejusmodi rumor denuo spargeretur, negotium Iudici Politico tradendum esse, ut experto Physico ille adjutus, illud accurate examinaret.

Tertium anno 1756. contra sententiam Mortis in *Ioannem Po in Capite Superstitionis & respective Magiæ* latam, & illatas ejusmodi hominibus Torturas. Iussit Imperatrix Augustissima a peculiari Iudice loci Processum ad Iustitiam superiorem, ab hac autem ad supremum Iustitiæ Tribunal imposterum mitti, ut ipsa deinde posset in dato casu suam promere voluntatem. Edicta hæc tria reperire est in laudato *de Magicis cultibus tractatu* Viri consultissimi *De Canz* ad finem operis.

Lectorum, in Palea, in Conclavi ægri, ejusdemve ad lacunar, ostia, liminave, inveniantur Characteres, imagines, ossa, crines, Semina radicesve plantarum, & quidquid ejusmodi Quisquiliarum plus est; Si deinde his ablatis, aliudve in Cubiculum, aut ædes, translato ægro, redeat repentina salus; ut *prima Parte Cap. III.* exempla monstrarunt; haud est quod de Magia dubitemus. Vti neque dubitabimus, si vel æger, vel ejus familiares, eo impietatis devenerint, ut quemadmodum in exemplis habuimus, Magum in opem vocent, quo agente, morbus citra alia auxilia mox fatiscat. Vel etiam si insecta, & animalia, quæ de corpore humano prodire non soleant; si Lapides omnis generis, si metalla, acuta vitri ramenta, cultri, contorti crines, piceæ massæ, ossa majora ea & mole, & figura vario e corporis loco ejiciantur, absque summa

par-

partium, per quas tranſeunt, dilaceratione, & deſtructione, hoc ſupra naturam, magicumque eſſe, ſponte fatebimur: modo prius, experimentis edocti, probe conſideraverimus quantum, & quousque, partes variæ humani Corporis ſeſe ampliari citra vel ullam, vel notabilem dilacerationem, ſinant; exploratumque diligenter fuerit num fraudi ulli, artificioque, nullus ſubſit locus.

Quæri poteſt an Morbi Magici ſoleant perpetuo modo extraordinario infligi, ſic, ut nunquam pares iis ſint, quos gignere cauſæ naturales conſueverunt? Hoc omnino negat *Daniel Sennertus Libr. VI. Part. IX. Cap. V.* Nec, cur quis affirmet, ratio adparet; cum ille callidus, & tam vaſti ingenii ſpiritus, corporis naturæ proprietatumque gnarus, probe intelligat quis naſci morbus hiſce, quis aliis cauſis naturalibus poſitis, debeat. Maxime ſi, ut ſupra,

ſupra, cum *Illmo Boſſueto* ſtatuamus Diabolum, qui corpus integrum movere poteſt, etiam ejusdem humores vario modo in motum agitare poſſe. Sed neque hoc in Curatione aliquam difficultatem importat, vt mox videbimus.

Magico itaque morbo cognito, quid Medico, ſi ſponte non ceſſet, agendum? Quænam ejus curatio? Curatio prima *divina* eſt, altera *naturalis:* quod autem *Magica*, ut tertia, hic a nonnullis adjungatur, doleo, horreoque, & utrum illam inſalutatam præteream, an refutem, dubius hæreo. Præcipuus ejus Autor impius *Paracelſus* eſt, Magicus ipſe, ut concludere debemus ex *Tom. II.* Oper. ejus in *Libro de Philoſophia Sagaci majoris & minoris mundi, a p. 522. ad 644.* & in *Aſtronomia magna a pag. 647. ad 718.* Sequor hic Editionem meam, ſcil. *Genevenſem anni 1658. in Tom.*

Tom. III. in Fol. Infidus & periculosus Scriptor, qui impietates suas religiosa larva texit: Vir, qui non aliud elogium meretur, quam quo ejus veluti funebrem orationem terminavit summus *Boerhaave in Parte I. Chem.* ubi narraverat *Paracelsum* suis dictasse Auditoribus, si DEUS juvare nollet, se consulere Diabolum velle; quin opem suam ægro recusasse, quod ad cælestem Medicum in Sacra Synaxi confugisset: „cæterum *Paracelsus*, inquit, dein lin-„guam latinam oblitus, vagus semper, „nusquam constans, assidue temulen-„tus, nec vestes mutans, ne lecto qui-„dem utens, *Salisburgi* tandem in di-„versorio publico, post morbum ali-„quot dierum, viribus deficiens, mente „bona, moritur, anno 1541. ætatis 47. „quum solo *Elixere proprietatis* annos „sibi *Methusalemi* promisisset."

Patien-

Patientiam habuit egregius *Sennertus* ejus refutandi impietatem in cura magica præſcribenda; cui lubet, is hunc adeat, mihi autem condonet quod, cum *Sennertus* ſufficienter hoc præſtitit, animas timoratas nefandorum recenſione non offendam. Satis abundeque refutatus eſt cumulo argumentorum, quæ S. S. Biblia, Doctrina Eccleſiæ, ac S. S. Patrum, Doctorum, Interpretumque ſententiæ, nobis ſuppeditarunt.

Curatio naturalis permiſſa, imo debita eſt, qua Medicus ſymptomata, per Magiam excitata, iis remediis, quæ iisdem, naturali modo exortis, proficua eſſe deprehenduntur, minuere ac tollere ſatagat. Hic neminem, quos conſului, Autorum contradicentem inveni: neque in Verbo Dei, Eccleſiæ Doctrina, Patrumque ſententia, quod obſtaret, reperi. Tuto ergo Medicus naturalem

ſuam

ſuam methodum præternaturali morbo accommodet.

Verum cum Medicorum ſit in Morborum cauſas agere, easque, ſi poſſint, tollere, quæritur num ipſis familiæque, liceat inquirere ſigna, characteresque Magorum, *eosdem autem inventos, tanquam veras morbi cauſas, tollere ac delere?*

Primo intuitu nihil difficultatis aut habere, aut habere poſſe hanc quæſtionem diceremus; ſiquidem id ad officium Medici omnino pertinere videtur, ut hic idem faciat, quod in morbis aliis eum facere jubent Artis præcepta ſuæ. Atque aliquos non ignobiles Theologiæ Profeſſores hoc non modo approbare, ſed jubere, apud *Eſtium* video: *Cajetanum*, *Henricum a Gandavo*, *Scotum*, *Navarrum.*

At vero haud ita viſum omnibus eſt. Deterruerunt multos ab hac opinione Viri

Viri Sancti, *Hilarion* Abbas, & Ecclesiæ pater *Hieronymus*. *Hic* enim in Vitæ *illius* historia narrat adductam ad illum fuisse, quam Dæmon obsedebat, puellam; Dæmonemque aperte declarasse, quod non nisi vi Maleficiorum coactus hanc puellam obsedisset, quodque recedere ab eadem non posset, ni prius, quæ locata sub ædium limine signa erant, tollerentur: porro vetuisse *Hilarionem* ne in illa quis inquireret, solis autem fusis ad Deum precibus dæmonem expulisse: „ne, inquit, *B. Hieronymus*, aut „solitis incantationibus recessisse Dæmon „videretur, aut ipsi sermoni ejus ac„commodasse fidem." Vnde Estius: „Igitur tam *Hilarionis*, quam *Hieronymi* „sententia, perquirere & tollere signum, „ut cesset nocumentum, ad incantatio„nem pertinet. Et certe non ad mira„culum divinum *recte* confugisset *Hila*„*rion*, sed remedium facile ac prom-

„ptum

„ ptum de ſignis amovendis, ſi licitum
„ erat, præſcribere debuiſſet, ne Deum
„ tentare videretur; præſertim cum
„ ſigna jam ſponte indicata eſſent. Nam,
„ ut ait *Auguſtinus*, *Libr. XXII. contra*
„ *Fauſt. Cap. XXXVI.* pertinet ad ſa-
„ nam doctrinam non tentare Deum,
„ quando habet homo, quod faciat. Po-
„ ſtremo apud *Gratianum 33. Quæſt.*
„ *I. Cap. Si per ſortiarias*, ubi enume-
„ rantur legitima remedia maleficii, nul-
„ la fit mentio requirendi ac deſtruendi
„ ſigni: nec quisquam alius veterum
„ Eccleſiæ Patrum invenitur, qui de
„ remedio hoc, tanquam licito, lo-
„ quatur."

At vero ſunt, qui putent Sanctos Viros in hujuscemodi caſibus modo plane extraordinario agentes, non dare ſemper regulam agendi: non omnia eorum facta nobis, ut imitanda, proponi: vel neceſſariæ ſcientiæ defectu,

vel Zelo imprudenti, aliquando non nulla dixiſſe, feciſſeque, quæ imitati peccaremus: adeoque videri ſanctum Anachoretam contra regulam, mox allatam *Auguſtini*, omnino peccaſſe.

Licet hanc ſententiam, ſi cum modeſtia & reverentia proponatur, rejicere non poſſimus, ne tamen eam Beato *Hilarioni* accommodemus, nos impedit miraculum expulſionis diaboli, quod Deus, Sancto orante, fecit. An non approbavit ſic modum agendi *Hilarionis*? An alias ejus preces exaudiviſſet?

Hinc *Eſtius*, & ex *Eſtio Sennertus*, ut quæſtionem rite caperemus: „Nulla „quæſtio eſt, inquit, quin in contem„tum, ac deteſtationem Magicæ ſuper„ſtitionis, ipſiusque diaboli, liceat ma„leficii ſigna tollere, deſtruere, atque „abolere . . . Sed in quæſtionem ver„titur an ejusmodi ſigna deſtruere, vel „amo-

„ amovere liceat hac ſpe, & intentione, „ ut dæmon nocere deſinat, atque omne „ nocumentum ceſſet.“

Si nunc attente perpendamus *Eſtii* argumenta affirmantia & negantia, quæ pro ſuo candore utrinque profert: Si deinde *Sennertum*, Virum certe ex doctiſſimis Medicis, qui unquam ſcripſerunt, unde haud immerito *Vratislaviensium*, quin univerſæ *Germaniæ Galenus* audiebat, diligenter evolvamus, in *Prax. Lib. VI. Part. IX. Cap. VII. & VIII.* fere convincimur de periculo probabili, ne in hiſce ſignis auferendis major minorve Communicatio cum Magia ac Dæmone inſit; quidquid argumenta ſecus opinantium quantumcumque plauſibilia, in contrariam ſtatuere annitantur. Ita ut exemplum B. *Hilarionis*, de eoque S. *Hieronymi* ſententia, tutiorem proponere partem multis viſa

ſint, tranſierintque apud eosdem in normam agendi.

Ergone judicabimus rem deciſam eſſe? Si liceat, imo oporteat, juxta Medicinæ leges tollere morborum magicorum effectus, cur minus licebit oportebitque tollere cauſas? Ajunt vix videri quempiam poſſe eas cauſas, ſigna nimirum, tollere, quin ſeſe intermiſceat pacto, quod cum Diabolo Maleficus iniit: „quod pactum, ait *Eſtius*, eſt hu„jusmodi, ut ſigno poſito, nocere Dia„bolus incipiat; manente, nocere per„gat; ablato, deſinat: ergo ſocietate „quadam Diabolo conjungitur, in pactis „& Sacramentis ab eo inſtitutis.“ Ita & *Sennertus*.

Verum enim vero, inflictus a Mago morbus ſui cum Diabolo pacti præcipua pars eſt: citra hunc morbum, pactum nihil eſt; eſt unicus pacti ſcopus. Hanc pacti præcipuam partem, inten-

tionem-

tionemque, si auferre mihi liceat, videtur omnino mihi licere, idque a fortiore, primam tollere pacti partem, signa scilicet & characteres, quorum vi cetera sequuntur, & quibus ablatis morbus aut protinus, aut felicius saltem curabitur.

Equidem suadent nobis, idque sapienter prudenterque, ad Deum ut potius confugiamus, qui se solum *irrita facere divinorum signa* posse & velle per *Isaiam* dixit, quam ut signa ea spe tollendo, ut nocere Diabolus cesset, nos in periculum communicationis, & veluti erga eum submissionis, atque venerationis, ut nocere cesset, conjiciamus. Verum enim vero, sancti Reges Iudæ *Ezechias* & *Iosias*, Idololatriæ, operis Diaboli, fundamenta eruturi, *prior* excelsa, lucos, ipsum æneum serpentem, qui jam idololatrico cultu coli videbatur, *IV. Reg. Cap. XVIII. posterior*

 omnes

omnes *Bahali* ſtatuas, & nemora, quibus Dæmon, veluti ſignis pacti ſui cum Sacerdotibus, falſisque Prophetis, utebatur, *IV. Reg. Cap. XXIII.* deſtruxerunt combuſſeruntque. Si religioſus Paterfamilias, qui in recens emta cum univerſa ſuppellectili domo, mox a ſe, ſuaque numeroſa familia inhabitanda, ſtatuas & picturas, impudicitate infames, reperit, haſce omnes, tanquam ſigna, & inſtrumenta, & characteres, quibus Diabolus innocentes alioqui intuentium animas occidit, exiſtimans, aufert, deſtruitque; juxta ſententiam *Eſtii*, & *Sennerti*, peccavit hic Paterfamilias religioſiſſimus, peccarunt magis Sancti duo Reges, quod non præmonito populo, ne hiſce ſignis ſeduci ſe ſineret, ſe totos in preces effuderint, uti, Is, qui *ſigna Dæmonis irrita facit*, ſua gratia efficeret, ne unquam intuentium quis in idololatriam, impudicitiamve,

tiamve, præcipitaretur. Tantum autem abeſt ab hac illorum opinione, ut potius hi *Iudæ* Reges ipſo Spiritus Sancti elogio celebrati fuerint; & ut nemo ſit, quin ejusmodi Religionis virtutisque amantem Patrem ſummis laudibus efferat, ceterisque proponat exemplo.

Itaque ſi ego tollo ſigna Magorum, æque parum de venerando Diabolo, cum eoque communicando, cogito, quam aut Reges illi, aut hic Paterfamilias; idemque quod illi hiſce deſtruendis in ſalutem Animarum fecerunt, ego in ſalutem corporum facio, DEUM per omnia veneratus, nihilque de Diabolo ſollicitus.

Ad hoc argumentum reſpondeo, eſſe magnam in harum Hiſtoriarum cum Magia comparatione differentiam, ob idque eandem minus ſtringere, ac probare. Idola, Serpens æneus, Lucus

idololatrici, Statuæ Picturæque impudicæ, quibuscunque sæculis perstitissent, perpetua fuissent Angeli prævaricatoris ad mortalium perniciem instrumenta. Faba vero, Ossiculum, Crinis, mirifica Litterarum dispositio, transpositioque, & quidquid ejusmodi nugarum plus est, nihil ex se, quo noceant, possident. Et, si etiam concederetur quod vim nonnullam vi facti cum Dæmone pacti nacta essent, hanc pacto finito amitterent, forentque, quæ olim, indeterminatæ res, innocuæ, peccandique nemini causæ. Iniqua ergo, quæ horum cum illis fit, comparatio est.

At vero dixi mox: *Si etiam concederetur, quod vim nonnullam vi facti cum Dæmone pacti nacta essent:* velim hoc unice a me dictum esse credi, ut ad momentum urgerem argumentum. Quippe vi tali omnino privata hæc corpora esse, & eadem ne per Diabolum qui-

quidem donari, minime dubius assero. Laudatos enim toties Viros, *Estium*, *Sennertum*, ceterosque de hac re Scriptores, si consulamus, unam omnium sententiam deprehendimus esse; Primo: Characteres & signa hæc ex sese facere nihil: Dæmonem unice uti, ut seducat Maleficos, magis irretiat, arctius sibi devinciat, perpetuoque suspensos, atque a se dependentes, reddat. Secundo. Spiritum hunc fraudulentum malitiam suam, amotis etiam hisce signis, Mago mirante & obstupente, perfecisse. Tertio. Eundem sæpe Maleficos suos fallere sic, ut signis ex pacto positis, hi efficiant nihil; & ut quemadmodum Part. II. Cap. III. licuit, ex viginti pactis vix duo triave expleat. Id quod vel Deo Diabolum in opere nonnunquam impediente, vel Diabolo Magos ob diffidentiam puniente, contingere arbitrantur.

Quæ cum ita se habeant, si *hinc* periculum intueor, quod incurro Deum gravissime offendendi, Proximumque *scandalizandi*, ubi spe melioris Morborum curæ signa magica abstulero; *illinc* autem de eorundem signorum vanitate convictus sum; tuto concludo me & signis suo loco relictis nihil perdere, & nullum cum peccati erga Deum, tum offensionis erga proximum, incurrere periculum.

Ex omnibus hisce sponte consequitur, ut, si aliquando plebs ignara magici quid suspicari in morbo videretur, Medicus omni industria & attentione cavere debeat, ne suspicio in assertionem, & in assertionis abire consequentias possit. Sin vero tale quid vel ipse suspicaretur, cautus sit ne vel verbis, vel gestis, id indicet plebi. Cum enim hoc in casu non nisi cura *naturalis*, & cura

cura *divina* ſuperſint, ſigna autem tollere inutile, imo nefas, ratio nulla eſt populum ſuſpicionis indicatione inquietandi. Eo enim certius nihil, quam quod Medicorum vel negligentia in populi ſuſpicione refutanda, vel imprudentia in ſua ſuſpicione ipſi pandenda, in furias agere integrum pagum, oppidumque, poſſit.

De Tertia curatione curandorum magicorum, ſi qui forte darentur, morborum, divina ſcilicet, potius nihil, quam non ſat digna, dicam. Nihil opportunius, nihil decentius, nihil obligatius eſt; cum *Deus in omnibus omnia ſit;* cum ſolus ille *opera diaboli omni ex parte deſtruat;* cum ille quoque, ut mente corporeque valeamus, ſolus ſufficiat. Vnde Oratio aſſidua cum fide in ejus potentiam, cum ſpe in ejusdem per Ieſu Chriſti merita miſeri-

miſericordiam, tam in hac, quam in omnibus vitæ noſtræ calamitatibus, atque negotiis, ut unica noſtra occupatio eſſet, quandiu degimus *in hac Lacrymarum valle*, voluit, præcepit, exegitque a nobis. *Immola Deo ſacrificium laudis, & redde Altiſſimo vota tua: & invoca me in die tribulationis; eruam te, & honorificabis me. Pſ. XLIX. v. 14. 15.*

Errata.

Errata.

In præfat.

pag. XXII.	Lin. 1.	*Speaunm*	lege	*Speanum*
— XXVI.	— 4.	optavit		aptavit

In opere

pag. 67	Lin. 8.	praeterea		præter ea
— 70	— 14.	Cap. II.		Part. II.
— 80	— 22.	putant		putat
— 92	— 13.	enim. Sic fatur		enim sic fatur
— 94	— 2.	§. 4.		§. 40.
—	— 4.	XII.		XXII.
— 95	— 19.	testimoniis;		testimoniis
— 98	— 18.	monente tandem		monente enim
— 115	— 5.	וַיַּעֲשׂוֹ		וַיַּעֲשׂוּ
— 118	— 3.	וַיְתִי		וַיְהִי
— 134	— 2.	ad Trullanum	*adde*	Consilium
— 141	— 14.	cum	lege	eum
— 150	— 20.	repetitio		repetito
— 169	— 6.	credunt		credant
— 172	— 2.	conserventur		conservetur
— 174	— 21.	Magia		Magiæ
— 186	— 8.	Et re		E re
— 187	— 16.	judicium		judicum
— 199	— 22.	Grœnlandia		Groenlandia
— 202	— 6.	easdem		*dele*
— 213	— 21.	Grænlandorum		Groenlandorum
— 263	— 4.	Neque		Nequeo
— 297	ult.	De Canz		De Cauz